პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

წელიწადი მეათე

საჯარო ბიბლიოთეკა

კომუნისტი

საქ. კომუნისტური პარტიის ცენტრალური და თბ. საოლქო
კომიტეტების
— და —
სრულიად საქართველოს
მუშათა, გლეხთა, წითელარმიელთა და მეზღვაურთა დეპუტატების საბჭოების
ცაკის ორგანო

რედაქცია
თბილისი, რუსთაველის პროსპ. № 16, მეორე სართული
რედაქციაში საქმეზე მოლაპარაკება შეიძლება ყოველდღე დღის 12 საათიდან 5 საათამდე და საღამოს 8 საათიდან 12 საათამდე.
ტელეფ. რედაქტორის . . . 14—76
რედაქტორის მოადგ. 23—17
მდივნის . . . 10—58
მასიური განყოფილ. 22—44

მთავარი კანტორა თბილისი რუსთაველის პროსპექ., № 84, ტელეფონი № 8—81.

ხელისმოწერის ფასი
მუშა-მოსამსახურეთათვის, გლეხების, წითელარმიელების, მოწაფეების და მასწავლებლებისათვის—1 მან., დანარჩენებისათვის—1 მან., 30 კ.

საქართველოს ფარგლებში: ნონპარელის სტრიქონის ტექსტის ბოლოში—1 მან., ტექსტის შიგნით — 2 მან.; საქართველოს გარეთ: ტექსტის ბოლოს ნონპარელის სტრიქ.—1 მ. 50 კაპ., ტექსტში—3 მან.; განცხადებელი, გარდა განცხადების ფასისა, იხდის 10 % საქალაქო გადასახადს. თუ განცხადება იბეჭდება ხუთჯერ ტექსტის შეუცვლელად—შეღავათი შეთანხმებით. მთავარ კანტორაში განცხადებები მიიღება 9-დან 3½ საათამდე. შემდეგ განცხადება ელირება 20%-ით მეტი. სამგლოვიარო განცხადებები—15, 20 და 25 მან. „კომუნისტი“-ს ექსპედიცია მოთავსებულია კამოს ქ. № 68, ტელ. 5—43

დღიური

- საბჭოთა კავშირში მოემგზავრება ინგლისელ კოოპერატორთა დელეგაცია.
- გერმანიის მთავრობის საპროტესტო ნოტა პოლონეთის მთავრობას.
- მანსფელდის (გერმანია) მუშების გაფიცვა ფართოვდება.
- პრინცმა კაროლმა რუმინეთის მეფედ გამოაცხადა თავი.
- ინგლისური გაზეთები მდგომარეობას ჩინეთში მეტად საშიშად სთვლიან.
- გლეხთა მღელვარებები ბენგალიაში (ინდოეთი).
- გლეხთა რევოლიუციონური მოძრაობის ზრდა ინდო-ჩინეთში.

სამშაბათი, 10 ივნისი 1930 წ. ყოველდღიური გაზეთი ფასი 5 კაპ. № 133 (2781)

ა. კ. კომუნისტური ორგანიზაციების მე-VI ყრილობა

საკავშირო კომპარტიის (ბ) ა. კ. საოლქო კომიტეტის ანგარიში

ამხ. შალვა ელიავას მოხსენება

ამხანაგებო! ჩემი მოხსენება შეეხება ა.-კ. საოლქო კომიტეტის ხანგრძლივი მუშაობის პერიოდს. გაუგებრობის თავიდან ასაცილებლად საჭიროდ მიმაჩნია აქედანვე აღვნიშნო, რომ მე ბუნებრივად ვერ გავწვდები ყველა დეტალებს და ამიტომ შევეცდები ძირითადი საკითხების გაშუქებას. ამასთანავე ჩემი მოხსენება უმთავრესად იქნება აგებული ამ.-კავკ. სახალხო მეურნეობის განვითარებაზე. მე არ შევეხები სოციალისტური რეკონსტრუქციის საერთო საკითხებს მთელი საბჭოთა კავშირის მასშტაბით, ვინაიდან წინა მოხსენებებში და კერძოდ ამხ. ტომსკის მოხსენებაში საკითხის ეს მხარე საკმაოდ იყო გაშუქებული.

პირველ რიგში უნდა შევაჩერო ყრილობის ყურადღება მრეწველობის და ტრანსპორტის საკითხებზე. შემდეგ სოფლის მეურნეობის მდგომარეობაზე და განვითარებაზე, მუშათა მომარაგებაზე, საერთოდ ჩვენი სახელმწიფო ბიუჯეტის საკითხებზე, კადრების პრობლემაზე და დასასრულ მე შევჩერდები ერთ სპეციალურ საკითხზე, რომელსაც ჩვენი მუშაობის პრაქტიკაში მეტად ცოტა ყურადღება ექცევა. თქვენ ალბად ვერ მიხვდით რას ვგულისხმობ მე. მე ვლაპარაკობ მალარიის წინააღმდეგ ბრძოლის შესახებ.

ამიერ-კავკასიის მრეწველობის ზრდა

ამხანაგებო! ამ.-კავკ. პარტორგანიზაციათა მე-5 ყრილობის შემდეგ ორნახევარ წელზე მეტმა განვლო, ეს პერიოდი უნდა ალიარებულ იქნას ამ.-კავკ. სახალხო მეურნეობის უდიდესი ზრდის პერიოდათ. ჩვენი შეუჩერებელი წინსვლა განვლილი წლების მანძილზე სწარმოებდა მთელი საბჭოთა კავშირის სოციალისტური მშენებლობის წარმატებასთან დაკავშირებით.

საანგარიშო პერიოდის განმავლობაში ჩვენში მყარი საძირკველი ჩაეყარა მძიმე ინდუსტრიის განვითარებას.

ამიერ-კავკასია საბჭოთა კავშირის სოციალისტური მეურნეობის სისტემაში უნდა გადაიქცეს ერთ-ერთ ძლიერ ინდუსტრიალურ ცენტრად. მან ამ მხრივ მთელ კავშირში უნდა დაიკავოს მეხუთე ადგილი. რასაკვირველია, ის თავის განვითარებით ვერ გაუსწრებს ისეთ, უკვე მძლავრ ინდუსტრიალურ რაიონებს, როგორიცაა უკრაინა, ურალი და სხვ., მაგრამ გეზი იქეთკენ არის აღებული, რომ ამიერ-კავკასია აგრარულ ქვეყნიდან გადაიქცეს ინდუსტრიალურ-აგრარულ ქვეყნად.

ჩვენ მტკიცედ უნდა გვახსოვდეს, რომ ა.-კ წინსვლა სამეურნეო განვითარების გზით მჭიდროდ არის დამოკიდებული საერთო საკავშირო სოციალ-ეკონომიურ განვითარებაზე. მე განზრახ ხაზს ვუსვამ ამ გარემოებას, რომ ძირშივე აღიკვეთოს მავნე იდეები, იმის შესახებ, თითქო ამ.-კავკასიას უნდა ჰქონდეს თავისი დამოუკიდებელი ამოცანები და თითქოს შესაძლებელი იყვეს ჩვენი განვითარების დაპირისპირება საბჭოთა კავშირის სხვა რაიონებთან.

ამ.-კ. უდიდესი შესაძლებლობათა რაიონს წარმოადგენს. მიწის წიაღი ჯერ კიდევ არ არის ჩვენში შესწავლილი. ჩვენ მდიდარი ვართ ნავთის, მარგანეცის და სპილენძის ბუდობებით. ჯერ კიდევ ბევრი რამ არ არის აღმოჩენილი არალითონური მადნეულობიდან. ჩვენ უნდა განვავითაროთ და შეგვიძლია განვავითაროთ სოფლის მეურნეობაში ძვირფასი ტეხნიკური კულტურები. და ყოველივე ამ შესაძლებლობათა ბაზაზე უნდა განვავითაროთ გადამამუშავებელი მრეწველობა.

ამასთანავე ჩვენ უნდა გვახსოვდეს, რომ ა.-კ. ტერიტორიაზე მოიპოვება დიდმნიშვნელოვანი საკავშირო ხასიათის სამრეწველო ობიექტები. მე ვლაპარაკობ ნავთის მრეწველობაზე და არტიკის ტუფის დამუშავების გაფართოებაზე. ნავთი უკანასკნელ წლების განმავლობაში სოციალისტური რეკონსტრუქციის მძლავრ ფაქტორად ხდება. აქამდე ნავთის მრეწველობა ფიზიკურად მოკვეთილი იყო ა.-კ. მეურნეობას. ნავთის მრეწველობა უმთავრესად კარჩაკეტილი იყო აპშერონის ნახევარ კუნძულზე. ეხლა ნავთის მრეწველობა გამოვიდა უკვე აპშერონის ნახევარ კუნძულიდან, მან მჭიდროდ დაუკავშირა ნავთსადენის საშუალებით ერთმანეთს ბაქო და ბათომი და ამ მანძილზე შესაფერ ეკონომიურ გავლენას ახდენს. თუ ყოველივე ამას მივუმატებთ იმ გარემოებას, რომ გაცხოველებული მუშაობა სწარმოებს ნავთის ბუდობების დასამუშავებლად სხვა რაიონებში როგორც, მაგალითად, კახეთში და გურიაში, აშკარა გახდება ჩვენთვის, თუ რა როლი მიეკუთვნება ნავთის მრეწველობას ამ.-კავკ. სახალხო მეურნეობის სოციალისტურ რეკონსტრუქციაში.

მეორე ადგილი თავის მნიშვნელობით ა.-კ-ში ამჟამად უკავია სპილენძის მრეწველობას, რომელიც შედარებით უფრო განვითარებულია სომხეთში. სპილენძის მრეწველობის განვითარებას მთელი რიგი დაბრკოლებები ელობება წინ. ის ჯერ კიდევ დაბალ დონეზე სდგას. არ არის გამოკვლეული და შესწავლილი სპილენძის მარაგი. მოუწესრიგებელია მისი გადაზიდვის საქმე. მოუგვარებელია მუშათა საბინაო საკითხი და სხვ.

რაც შეეხება არტიკის ტუფის დამუშავებას, უნდა ითქვას, რომ ამ უაღრესად დიდი მნიშვნელობის საქმეს ჩვენ მხოლოდ უკანასკნელ დროს შევუდექით. აქ 1928-29 წლიდან დაიწყო მუშაობა. ჯერ-ჯერობით ჩვენ კიდევ ძალიან შორს ვართ იმ მდგომარეობიდან, როცა არტიკის ტუფი დააკმაყოფილებს გაძლიერებულ მოთხოვნილებას ამ მასალაზე. საჭიროა მრეწველობის ამ დარგში ფართოდ იქნას გამოყენებული მექანიკური საშუალებები. არტიკის ტუფის დამუშავებას დიდი მომავალი აქვს. ამას ნათლად მოწმობს ის გარემოება, რომ ტუფის მოთხოვნილება არაჩვეულებრივად იზრდება. ჯერ-ჯერობით დიდი რაოდენობით იგზავნება ეს მასალა დნეპროსტროის მშენებლობაზე და დონბასში. მრეწველობის ამ დარგის საუკეთესო პერსპექტივები დაჟინებით გვიკარნახებს ჩვენ უზრუნველვყოთ არტიკის ტუფის დამუშავება საუკეთესო ტეხნიკური მოწყობილობით და მოვაწესრიგოთ მისი გადაზიდვის საქმე.

ამხანაგებო! პარტიას ამიერ-კავკასიაში აღებული აქვს კურსი იქეთკენ, რათა მთავარი ყურადღება მიექცეს საწარმოო საშუალებათა დამამზადებელ მრეწველობის ანუ მძიმე ინდუსტრიის („ა“ ჯგუფის) განვითარებას. ამასთანავე უნდა ითქვას, რომ „ბ“ ჯგუფის მრეწველობის გაფართოებას ჩვენ ვერ ვაქცევდით საკმაო ყურადღებას. ეს შეიძლება აიხსნას რამდენადმე ყალბი შეხედულებით. ზოგიერთი ამხანაგი ფიქრობს, რომ რაკი „ა“ ჯგუფის მრეწველობა ჩვენი სამეურნეო საქმიანობის მთავარ ღერძს შეადგენს, ამიტომ დასაშვებია ყურადღების შესუსტება მეორე ჯგუფის—მსუბუქი მრეწველობის საკითხებისადმი. ამაში უნდა ვეძებოთ იმის მიზეზი, რომ ჩვენ მეტად ჩამოვრჩებით ძვირფას ტეხნიკურ კულტურათა გაფართოების მხრივაც. ჩვენ ჩამოვრჩებით მეცხოველეობის განვითარების მხრივაც. ყოველივე ეს კი შეადგენს პირველ და აუცილებელ პირობას მსუბუქი მრეწველობის განვითარებისათვის. ბუნებრივია, რომ ამ.-კავკ. უნდა წავიდეს მძიმე ინდუსტრიის გზით, მაგრამ საჭიროა აღინიშნოს ნედლეულის ბაზის განმტკიცების აუცილებლობა. და ამასთან დაკავშირებით გადამამუშავებელი მრეწველობის გაფართოების აუცილებლობა. სხვასაც რომ თავი დავანებოთ, ეს საჭიროა მუშათა მასების გასაძლიერებლად, რასაც განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს ამ.-კავკასიაში. მსუბუქი მრეწველობა კი ამ პროცესს დააჩქარებს. ამიტომ დაუშვებელია ყურადღების შესუსტება მსუბუქი ინდუსტრიის განვითარებისადმი.

ამასთან დაკავშირებით მე უნდა შევაჩერო, ამხანაგებო, თქვენი განსაკუთრებული ყურადღება შინამრეწველობის მდგომარეობაზე ამ.-კავკასიაში. უნდა ითქვას, რომ შინამრეწველობის მიმართ ჩვენში მიუტევებელ უყურადღებობას აქვს ადგილი, მაშინ, როდესაც შინამრეწველობაში დაბანდებულია 200.000 მუშა-ხელი, და რაც განსაკუთრებით საგულისხმოა, მათ შორის ქალების რიცხვი 30 პროცენტს უდრის.

ჩვენ არა თუ საკმაო ყურადღებას არ ვაქცევთ შინამრეწველობის განვითარებას, არამედ ზოგიერთ შემთხვევაში ადგილობრივ ორგანოების უხეში მუშაობით კიდევაც ვაფერხებთ მის განვითარებას. აიღეთ მაგალითად, ასეთი შემთხვევა: ნუხის მაზრაში შინამრეწველთა შემოსავლის 70 პროც. იკრიბება გადასახადის სახით. ამავე დროს არ უნდა დაგვავიწყდეს, რომ შინამრეწველობა გარდა იმ მთავარ დადებითი როლისა, რომელსაც ის ამჟამად ასრულებს ჩვენს სახალხო მეურნეობაში, წარმოადგენს მუშა-ხელის რეზერვს ჩვენი მრეწველობისათვის. განსაკუთრებით კი საფეიქრო მრეწველობისათვის. თუ მხედველობაში მივიღებთ, იმ ფაქტს, რომ უკანასკნელ დროს სხვა პოზიციებიდან განდევნილი კერძო კაპიტალი ყველაზე უფრო მშვიდ თავშესაფარს შინამრეწველობაში პოულობს, ჩვენთვის აშკარა გახდება შინამრეწველთა შორის მუშაობის გაცხოველების აუცილებლობა. გადაჭრით უნდა შევსცვალოთ მუშაობის მეთოდები ამ მიმართულებით, მჭიდროდ უნდა შევაკავშიროთ კოოპერატიულად შინამრეწველთა დაქსაქსული მასები და მეურნეობის ეს დარგი რაც შეიძლება მეტად შევუფარდოთ სოციალისტური მშენებლობის ამოცანას.

მრეწველობის სექტორის სამი ხსენებული დარგი: მძიმე ინდუსტრია, მსუბუქი მრეწველობა და შინამრეწველობა და საერთოდ ამ.-კ. მთელი სახალხო მეურნეობა მხოლოდ იმ შემთხვევაში შესძლებს საჭირო ტემპით განვითარებას, თუ ჩვენ ფართოდ განვახორციელებთ ა.-კ. ელექტროფიკაციას. ლენინი ჯერ კიდევ 1921 წელში მიგვითითებდა ამაზე. ფართო ენერგეტიული ბაზის შექმნის გარეშე წარმოუდგენელია ჩვენი მრეწველობის განვითარება. უნდა ითქვას, რომ საკავშირო კომუნისტური პარტიის (ბ) ამიერ-კავკასიის საოლქო კომიტეტი დიდ ყურადღებას აქცევდა თავის მუშაობაში ლენინის ამ დირექტივის განხორციელებას. მიღწევები უთუოდ გვაქვს, მაგრამ ისიც ცხადია, რომ ჩვენ ელექტროფიკაციის დარგში ჩამოვრჩით სახალხო მეურნეობის საერთო ზრდის ტემპებს.

რას გვეუბნება ამის შესახებ ციფრები? ელექტროენერგიის მოხმარება სახალხო მეურნეობის საერთო წინსვლასთან ერთად არაჩვეულებრივი სწრაფი ნაბიჯით იზრდება. 1927-28 წელს ა.-კ-ში დახარჯულ იქნა ელექტროენერგიის 345 მილიონი კილოუატი; 1928-29 წელს—442 მილიონი კილოუატი; 1929-30 წელს—525 მილიონი კილოუატი. განსაკუთრებით მწვავე მდგომარეობა იქნება ელექტროენერგიის მომარაგების მხრივ თბილისისათვის, სომხეთის მეურნეობისათვის და აგრეთვე განჯის რაიონში. ამიტომ ჩვენი მორიგი ამოცანაა დავაჩქაროთ ახალი ელექტროსადგურების მშენებლობა. უკვე აქედანვე შეიძლება ითქვას, რომ 1933-34 წელში, როცა ჩვენ დავამთავრებთ მთელ რიგ ახალი ფაბრიკა-ქარხნების აგებას, ელექტროენერგიის მწვავე დეფიციტს ექნება ადგილი. გამოანგარიშებულია, რომ ამ დროისათვის ა.-კ. სახალხო მეურნეობას [illegible] წელიწადში დასჭირდება 800 მილიონი კილოუატი ელექტროენერგია. ჩვენ განზრახული გვაქვს ახალი მძლავრი ელექტრო-სადგურის აგება, როგორიც, მაგალითად, კარასახკალის ელექტროსადგური, თაფარავანის ელსადგური და სხვ. თუ დასახული გეგმა ელექტრომშენებლობის დარგში წარმატებით იქნა შესრულებული, ჩვენ შეგვიძლია უზრუნველვყოთ მრეწველობა საჭირო ენერგეტიული ბაზით. ელექტროფიკაციის გეგმის შესრულებისათვის უნდა მიღებულ იქნას ენერგიული ზომები, რადგან ამას გვიკარნახებს სწრაფი ნაბიჯით წინ მიმავალი ა.-კ. სოციალისტური მშენებლობა.

როგორ შეიცვალა ა.-კ. ეკონომიკის სტრუქტურა ომამდე არსებულ მდგომარეობასთან შედარებით? ჩვენ უკვე ჩავატარეთ მრეწველობის ელექტროფიკაცია 85 პროც., კაპიტალურ დაბანდებათა საერთო თანხა უდრის 84 ნახევარ მილიონს, გეგმა გადაჭარბებულია 8 მილ მანეთით. ამ თანხიდან საწარმოო საშუალებათა დამამზადებელ მრეწველობას, ანუ მძიმე ინდუსტრიას მოხმარდა 58 მილიონი მანეთი. ეს დაბანდებანი გაღებულ იქნა როგორც სახელმწიფო ბიუჯეტიდან, აგრეთვე მრეწველობაში დაგროვებულ თანხებიდან.

ჩვენ განვავითარეთ მსუბუქი მრეწველობაც; მოვაწყვეთ საფეიქრო ფაბრიკები თბილისში; განჯაში, ლენინაკანში. საკმაოდ ძლიერი საძირკველი აქვს ჩაყრილი აბრეშუმის მრეწველობასაც. ახლო მომავალში დამთავრდება ცემენტის ქარხნის აგება კასპში. უნდა ითქვას, რომ ამ ქარხნის მშენებლობის დამთავრება დაყოვნდა იმის გამო, რომ ელექტრომშენებლობის სახელმწიფო ტრესტმა თავის დროზე ვერ მოგვაწოდა საჭირო მასალები. დიდი ყურადღება ექცეოდა მარგანეცის მრეწველობის განვითარებას. ჩვენ აქ შევაკეთეთ და გავაუმჯობესეთ ძველი ქარხნები და ავაგეთ ახლები. ენერგიული მუშაობა სწარმოებდა სპილენძისა და ქვანახშირის მრეწველობის განვითარებისათვის.

ამასთანავე ჩვენ ახლო მომავალში ვიწყებთ 25 ახალ სამრეწველო ობიექტის მშენებლობას. სოციალისტური მშენებლობის მიღწევათა საფუძველზე არაჩვეულებრივად გაძლიერდა მუშათა შემოქმედებითი ინიციატივა, გაფართოვდა სოციალისტური შეჯიბრება და დამკვრელობა, ჩავატარეთ განუწყვეტელი კვირის შემოღება და ყველა ამ ღონისძიებებმა შედეგად მოგვცა პროდუქციის რაოდენობით ზრდა 54,5 პროც. საერთოდ ჩვენ გაცილებით უფრო სწრაფი ნაბიჯით ვიზრდებით, ვიდრე საბჭოთა კავშირის მთელი რიგი სხვა სამრეწველო რაიონები. ეს იმით აიხსნება, რომ ჩვენ მეტად ჩამორჩენილი ვიყავით წარსულში და ჩამორჩენილი ვართ დღესაც. ამიტომ ა.-კ. ერთ და იმავე დროს კიდევაც უნდა დაეწიოს საბჭოთა კავშირის მოწინავე სამრეწველო რაიონებს და ამასთანავე უნდა დადგეს განვითარების იმ დონეზე, როგორც ამას მოითხოვს სოციალისტური მშენებლობის ინტერესები. ამით უნდა ავხსნათ ის გარემოება, რომ ჩვენი კაპიტალურ დაბანდებათა უდიდესი ნაწილი ახალი საწარმოო ობიექტების მშენებლობას ხმარდება. ასე მაგალითად, ახალ მშენებლობაზე იხარჯება კაპიტალურ დაბანდებათა 70 პროცენტი.

მაგრამ უნდა ითქვას, რომ განვითარების ცალკე პერიოდებში ჩვენ ჩამოვრჩებით გეგმას. 1928-29 წელს მრეწველობის ზრდა გეგმით გათვალისწინებულ ვარაუდზე ნაკლები იყო. განსაკუთრებით ეს უნდა ითქვას საფეიქრო მრეწველობაზე. მე ამ საკითხზე აღარ შევჩერდები, ვინაიდან ამის შესახებ საკმაოდ ბევრი იწერებოდა ჩვენს პრესაში.

მრეწველობის განვითარებას თავისთავად ცხადია, ბუნებრივად უნდა მოჰყოლოდა მუშათა კადრების ზრდა. და აი ჩვენ ვხედავთ, რომ მუშათა რიცხვი უკანასკნელ დროს 20 ათასი კაცით გაიზარდა. თუ ავიღებთ სახალხო მეურნეობის უმაღლეს საბჭოს სისტემაში შემავალ საწარმოო ობიექტების მუშათა საერთო რაოდენობას, ეს ზრდა უდრის 38,8 პროცენტს. ამ მიღწევათა საფუძველზე მნიშვნელოვნად შემცირდა უმუშევრობა, 1930 წლის 1-ლი აპრილის ცნობების მიხედვით უმუშევრობამ ამიერ-კავკასიაში დაიკლო 36,6 პროცენტით. საერთოდ უნდა ითქვას, რომ უმუშევრობა ჩვენში და ბურჟუაზიულ ქვეყნებში დიდად განსხვავდება ერთმანეთისაგან. ჩვენ არა გვაქვს სამრეწველო უმუშევრობა. უმუშევრებათ ჩვენში ირიცხებიან ისეთები, ვისაც არასოდეს არ უმუშავნია, ან ვინც დაკარგა სამუშაო იმის გამო, რომ ის აქ გამოუსადეგარი აღმოჩნდა დღევანდელი მოთხოვნილებისათვის. ამასთანავე ისიც უნდა ითქვას, რომ უმუშევართა კადრებს ავსებს სოფლიდან მომავალი ჭარბი მუშა-ხელი. ამის მიუხედავად ჩვენ მაინც განვიცდით მუშა-ხელის დიდ ნაკლებობას, განსაკუთრებით კვალიფიციურ მუშა-ხელის ნაკლებობას, რაიც მეტად უარყოფით გავლენას ახდენს მრეწველობის ხარისხობრივ მაჩვენებლებზე. ის მდგომარეობა, რომელიც ჩვენ ეხლა გვაქვს უმუშევრობის დარგში, ჩვენი ზრდის საუკეთესო ილიუსტრაციას წარმოადგენს. ჩვენში უმუშევრობა დღითი-დღე მცირდება, ხოლო კაპიტალისტურ ქვეყნებში ის განუწყვეტლივ მატულობს. უკანასკნელი ცნობების მიხედვით უმუშევართა რიცხვი კაპიტალისტურ ქვეყნებში 20 მილიონ კაცამდე აღწევს. განსაკუთრებით მწვავედ უმუშევრობის საკითხი სდგას ინგლისში, ამერიკაში და გერმანიაში და რაც მთავარია კაპიტალისტური ქვეყნების უმუშევრობა სამრეწველო ხასიათის უმუშევრობაა.

მიუხედავად ასეთი დიდი ზრდისა, ჩვენ მაინც გვაქვს ესა თუ ის მარცხი სამრეწველო მშენებლობაში, უნდა ითქვას, რომ ამიერ-კავკ. საოლქო კომიტეტმა ამ საკითხებს თავის დროზე მიაქცია ყურადღება. მან ისინი დააყენა დღის წესრიგში. მრეწველობის დეფექტებზე დადგენილება გამოიტანა საოლქო კომიტეტის იანვრის პლენუმმა. შემდეგ ეს საკითხი არა ერთხელ იდგა პრეზიდიუმის დღის წესრიგშიაც. არ ვიცი, რამდენად უკლებრივ და სწორად გატარდა ეს დადგენილებანი, მაგრამ ერთი რამ უდავოა საოლქო კომიტეტმა ეს საკითხები დროზე წამოაყენა და მიღწევები ამ მხრივ უთუოთ გვაქვს.

განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს საწ.-საფინ. გეგმების შესრულებისათვის ბრძოლას. ჩვენ ჯერ კიდევ ვერ ვისწავლეთ გეგმის ხეირიანად შედგენა. ხშირად ხდება, რომ გეგმას გადაჭარბებით ასრულებენ. ასეთ ფაქტებს იქვის თვალით უნდა შევხედოთ, გეგმის გადაჭარბებით შესრულება ხშირად იმის მაჩვენებელია, რომ გეგმის გამომუშავების დროს არ იყო გათვალისწინებული ყველა შესაძლებლობანი. სჯობს შესრულდეს კარგად შედგენილი გეგმა, ვიდრე გადააჭარბო უხეირო გეგმის შესრულებას. (ხმები—მართალია).

დიდი დეფექტები გვაქვს ჩვენ კაპიტალურ მშენებლობაში. ამის მიზეზები მრავალია. პირველ ყოვლისა უნდა ითქვას, რომ კაპიტალური მშენებლობის დიდ ნაკლს წარმოადგენს უპროექტოთ მუშაობა. პროექტები ხშირად ან სრულიად არ არის, ან მათი შედგენა მეტად ჭიანურდება. ამხ. პეტერსმა თავის მოხსენებაში მოიყვანა აქ პროექტის შედგენის გაჭიანურების მაგალითი, რომელმაც სამართლიანად [illegible] მარის ამხ. სერგოს განსაკუთრებული ყურადღება. უპროექტობით მუშაობა, მუშა-ხელის სიმცირე, ინჟენერ-ტეხნიკურ ძალების ნაკლებობა საამშენებლო მასალებით მოუმარაგებლობა—აი ის მიზეზები, რომელნიც იწვევენ კაპიტალური მშენებლობის სერიოზულ დაბრკოლებებს, ამით აიხსნება, რომ კაპიტალური მშენებლობის გეგმა მხოლოდ 25 პროცენტითაა შესრულებული. აქედან ჩვენ შესაფერი პრაქტიკული დასკვნა უნდა გავაკეთოთ. როგორც სჩანს, საჭიროა ერთგვარი გადაჯგუფება მოვახდინოთ იმ თანხების განაწილებაში, რომელიც კაპიტალურ მშენებლობას ხმარდება. საჭიროა გაძლიერებულ იქნას საამშენებლო მასალების დამამზადებელი მრეწველობა. ბევრს ეს კალამბურად ეჩვენება, რომ ა.-კ. რომელიც საამშენებლო მასალების ქვეყანას წარმოადგენს, უზრუნველყოფილი არ არის ამ მასალებით, მაგრამ სამწუხაროდ ეს ფაქტია.

ჩვენ ჩამოვრჩებით აგრეთვე მრეწველობის ხარისხობრივ მაჩვენებლების მხრივ. შრომის ნაყოფიერება გაიზარდა მხოლოდ 16 პროცენტით ნაცვლად გეგმით დასახულ 28 პროცენტისა. მშენებლობის თვითღირებულება შემცირებულ იქნა 7,7 პროც. ნაცვლად გეგმით გათვალისწინებულ 10 პროცენტისა, ეს ჩამორჩენა ხარისხობრივ მაჩვენებლების მხრივ, როგორც უკვე აღვნიშნე, უმთავრესად აიხსნება კვალიფიციური მუშა-ხელის დიდი სიმცირით და აგრეთვე ხელმძღვანელ კადრებს ნაკლებობით. მე ვლაპარაკობ არა მარტო ინჟენერ-ტეხნიკოსთა ძალებზე, არამედ მრეწველობის ხელმძღვანელ მუშაკებზე: წითელ დირექტორებზე, ცეხების გამგეებზე და სხვ. რაც შეეხება მუშათა კვალიფიციურ ხელის მომზადებას, უნდა პირდაპირ ითქვას, რომ ამიერ-კავკასიის საოლქო პარტიულ კომიტეტმა ვერ შესძლო ამ საკითხის ირგვლივ დაერაზმა ადგილობრივ ორგანიზაციების ყურადღება. მდგომარეობა ამ მხრივ რთულია. ჩვენ მოვაწყვეთ მუშათა კვალიფიციურად გადამზადებისათვის მოკლევადიანი კურსები, რომელიც უნდა გაევლო 6 ათას კაცს. ამბობენ, რომ ამ კურსებზე გაიარეს 3.500 კაციო. უნდა გითხრათ, რომ მე ესეც მეეჭვება. ამ მხრივ ჩვენ გვმართებს ძალთა მაქსიმალური დაჭიმვა. ჩვენი მრეწველობა, რომელიც ასე საჭიროებს კვალიფიციურ მუშა-ხელს, უზრუნველყოფილი უნდა იქნას აუცილებლად.

რამდენიმე სიტყვა ნედლეულის ბაზაზე. მე უკვე ვთქვი, რომ მრეწველობა ჩვენში სწრაფი ნაბიჯით მიდის წინ, მაგრამ ისიც უნდა ითქვას, რომ ასეთივე სწრაფი ტემპით ჩამორჩება ნედლეულ ბაზის ზრდა. ეს, ამხანაგებო, იმით აიხსნება, რომ სოფლის მეურნეობის განვითარებას ჩვენში მეტად ცოტა ყურადღება ექცევა, რაიც თავის მხრივ ალბად იმის შედეგია, რომ ბევრგან ადგილი აქვს ყალბ შეხედულებას, თითქოს გაძლიერებული ყურადღება სოფლის მეურნეობისადმი ნიშნავს ინდუსტრიალიზაციის ტემპის შენელებას. ამ ამხანაგებს მხედველობიდან ეპარებათ ის გარემოება, რომ ნედლეული ბაზის განმტკიცება ჩვენში საჭიროა არა მარტო ამიერ-კავკასიის, არამედ საკავშირო მრეწველობის განვითარებისათვის. განსაკუთრებით ეს უნდა ითქვას ბამბის კულტურაზე. აქ ჩვენ დიდად ჩამოვრჩებით. ბამბის ნაკლებობა აფერხებს საფეიქრო მრეწველობის მუშაობას. ცუდი მდგომარეობა გვაქვს აბრეშუმის მრეწველობის დარგში და ეს მაშინ, როდესაც ამიერ-კავკ-ში დიდი შესაძლებლობაა მრეწველობის ამ დარგის განვითარებისათვის. ეს გარემოება უნდა მიეწეროს ჩვენს უგეგმო მუშაობას. მაგალითად ნუხაში აგებულ იქნა ძაფსახვევი გიგანტი ქარხანა, მაგრამ ქარხანას არა აქვს ადგილობრივი ნედლეული ბაზა, და აი იწყება პარკის ძებნა, ეძებენ პარკს სპარსეთში, ეძებენ მას საშუალო აზიაში. პარკი ყველგან დაკონტრაქტებული და განაწილებულია. ამიტომ ასეთ დიდ და მშვენიერ ქარხანას უხდება უნედლეულოდ ყოფნა.

როდესაც მრეწველობის განვითარებაზე ვლაპარაკობთ, ჩვენ მხედველობიდან ვერ გაუშვებთ იმ გარემოებას, რომ ამ საკითხის გადაჭრა უშუალოდ ებჯინება ტრანსპორტის საკითხს. ჩვენ მეტად ცოტა ყურადღებას ვაქცევთ ტრანსპორტის განვითარებას. ჩვენი ქვეყანა ტურიზმის ქვეყანაა. ჩვენ ძალიან გვიყვარს მგზავრობა. და აი ამხანაგებისაგან ხშირად გვიგონებთ ჩივილს იმის შესახებ, რომ მოუწესრიგებელია მგზავრობა. ისინი უფრო ხშირად პირადი მგზავრობის მოუწესრიგებლობაზე ლაპარაკობენ, მაგრამ იშვიათად აგონდებათ ის გარემოება, თუ რა დიდ დაბრკოლებებს ქმნის ტრანსპორტის მოუწესრიგებლობა და მისი სიმცირე სახალხო მეურნეობის განვითარებისათვის, ამიერ-კავკ. რელიეფის პირობებში, დიდ მადნეულობათა ბუდობების, ტყის მასივების, ტეხნიკურ კულტურათა იშვიათ სხვადასხვაობის პირობებში ტრანსპორტის განვითარებას თავისთავად ცხადია უაღრესად დიდი მნიშვნელობა აქვს. ამხანად, როცა ჩვენი ტრანსპორტი ვერ აკმაყოფილებს მოთხოვნილებას და ის დანიშნულების სიმაღლეზე არ სდგას, ხშირად მასალების გადაზიდვა 50 პროც. მეტი ჯდება. ჩვენ მიზნად ვისახავთ მშენებლობის თვითღირებულების შემცირებას და აქ კი მხოლოდ მასალის გადაზიდვაზე ასეთი დიდი ხარჯების გაღება გვიხდება. ამიტომ ტრანსპორტს მეტი ყურადღება უნდა მიექცეს, მისი ზრდის ტემპი უნდა დაჩქარდეს.

ამხ. შ. ელიავა

სამრეწველო მშენებლობის და საერთოდ სახალხო მეურნეობის საქმიანობაში ადგილი ჰქონდა კიდევ ერთ ძირითად ნაკლს, რომლის გამოსწორებასაც მხოლოდ უკანასკნელ დროს შევუდექით. ეს ნაკლი მდგომარეობდა იმაში, რომ ცალკე რაიონები და რესპუბლიკები მშენებლობას აწარმოებდენ თავიანთი სურვილის [illegible] საკუთარ ტერიტორიის ფარგლებში ყველა სახის მრეწველობის განვითარება, ამას შედეგად მოჰყვა მატერიალურ და სხვა საშუალებათა დაქსაქსვა. აიღეთ თუნდაც აბრეშუმის მრეწველობა, ჩვენ ყველგან ავაგეთ ფაბრიკები, ხოლო პარკი საკმაო არ აღმოჩნდა. ასეთივე მდგომარეობაა ზეთის ქარხნების და თამბაქოს ქარხნების მშენებლობის მხრივაც. მრეწველობის ასეთი დაქსაქსვა ყოვლად დაუშვებელია. ასეთ უგეგმო მშენებლობას დროა ბოლო მოეღოთ, რაიც გაცილებით უფრო სასარგებლო იქნება სოციალისტური მშენებლობის ინტერესებისათვის და თვით ცალკე რესპუბლიკების და რაიონების ეკონომიურად დაწინაურებისათვისაც. აქედან მთელი თავისი სიმწვავით ისმება საკითხი გეგმიან ხელმძღვანელობისა და სახალხო მეურნეობის მთელ რიგ დარგებში ოპერატიული ხელმძღვანელობის ცენტრალიზაციის შესახებ ამიერ-კავკ. მასშტაბით. დაუშვებელია ის მდგომარეობა, რომელსაც გამოხატავენ დღემდე ჩვენი საკონტროლო ციფრები. ამიერ-კავკასიის მეურნეობის განვითარების საკონტროლო ციფრები არითმეტიკული კლასიფიკაციის კვალს ატარებს, აქ ხდება ციფრების უბრალო შეჯამება იმის ნაცვლად, რომ სახალხო მეურნეობის განვითარება საკონტროლო ციფრებში ასახულ იქნას ინტეგრალური პრინციპის მიხედვით, ამიერ-კავკასიის სახალხო მეურნეობის მთლიანი სისტემის გათვალისწინებით. ამასთანავე ამიერ-კავკ. სამეურნეო განვითარება უნდა დაკავშირებულ იქნას საბჭოთა კავშირის სოციალისტური მშენებლობის საერთო მოთხოვნილებებთან და აქეთკენ უნდა იქნას წარმართული ჩვენი პრაქტიკული მუშაობა.

მე მინდა კიდევ ერთი მოსაზრება აღვნიშნო ამასთან დაკავშირებით. ჩვენში მეტად სუსტად არის დაყენებული უცხოეთის ტეხნიკის მიღწევათა გამოყენება. არ არის მოგვარებული საწარმოო მივლინებათა საქმე უცხოეთში და საზღვარგარეთელ სპეციალისტების მოწვევა. წარსულ წელს უცხოეთის ტეხნიკის გამოყენებისათვის გადადებულ თანხიდან მხოლოდ 25 პროცენტი იქნა დახარჯული, აქ კიდევ დიდი ადგილი აქვს ჩვენს საერთო ინერტიულობას და გულგრილობას ამასთანავე უცხოეთის ტეხნიკის მიღწევათა გამოყენებას აფერხებს ეროვნული ყალბი თავმოყვარეობა, ტეხნიკური მედიდურობა. ჩვენ ყველაფერი ვიცით და ამერიკის დახმარება არ გვჭირდებაო, ასეთ განწყობილებას ბოლო უნდა მოეღოს. ჩვენ ვერ ვიყენებთ არსებულ ინჟენერ-ტეხნიკურ ძალებს. ჩვენ კარჩაკეტილად ვაწარმოებთ მშენებლობას. საჭიროა ტეხნიკური ცოდნის გაღრმავება-გაფართოება და ამ ცოდნის ურთიერთისათვის გაზიარება, რადგან მათემატიკამ არ იცის არც სიონი და არც ვაგარშაფათი. დღემდე ჩვენ არ მოგვიწვევია ინჟენერ-ტეხნიკური ძალების ყრილობა. არა გვაქვს ამ ძალების გამაერთიანებელი ცენტრალური ორგანო ამიერ-კავკასიის მასშტაბით. ეს ჩვენი საერთო დიდი დანაშაულია, მაგრამ ყველაზე მეტი საყვედური უნდა ვუთხრათ პროფკავშირების ბელადებს. ყოველ პროფესიონალურ კავშირში არის ინჟენერ-ტეხნიკოსთა სექციები, მაგრამ პროფკავშირები სდუმან და არ ღებულობენ ზომებს ტეხნიკურ ძალთა გასაერთიანებლად.

რამდენიმე სიტყვა ჩვენი ტრანსპორტის ეხლანდელ საჭიროებაზე. ეს ჩვენი მრეწველობის მეტად ვიწრო ადგილს წარმოადგენს. თუ ავიღებთ ტრანსპორტით გადაზიდულ ტვირთთა წონას 1913 წელთან შედარებით, დავინახავთ, რომ ზრდა ამ შემთხვევაში უდრის 212 პროცენტს. ეს შემთხვევითი გარემოება არაა. ტრანსპორტი გამოხატავს სახალხო მეურნეობის საერთო ზრდას. ჩვენი გადაუდებელი ამოცანაა შავი ზღვის რკინის გზის დამთავრება, რომელიც 650 კილომეტრით ამცირებს მანძილს მოსკოვამდე. ჩვენ ვიწყებთ ტყვარჩელის ქვანახშირის დამუშავებას. საამშენებლო მასალის დამზადებისათვის აუცილებელი ხდება ტყის მასივებთან რკინის გზის შტოების მოყვანა. ყოველივე ეს აყენებს რკინის გზის ტრანსპორტის გაძლიერების აუცილებლობის საკითხს. იმის გამო, რომ ტრანსპორტი ჯერ კიდევ დიდად ჩამორჩება ჩვენს საერთო განვითარებას, ამიერ-კავკასიის მშენებლობისათვის ტყე შემოგვაქვს მდინარე კამის რაიონიდან.

გარდა რკინის გზის ხაზებისა, უდიდესი ყურადღება უნდა მიექცეს ურელსო ტრანსპორტის განვითარებას, ეს ჩვენთვის გადამწყვეტი მნიშვნელობის საკითხია. მით უფრო, რომ ურელსო ტრანსპორტი, ანუ გზატკეცილები უფრო ჩქარა შენდება, ვიდრე რკინის გზა. გარდა ამისა მის მშენებლობას არ ესაჭიროება ისეთ დიდი რაოდენობით დეფიციტური მასალები, როგორიცაა რკინა, ცემენტი და სხვ. ამავე დროს ურელსო ტრანსპორტი შეიძლება გამოყენებულ იქნას მთელი წლის განმავლობაში და გარდა ამისა გზატკეცილების მშენებლობასთან დაკავშირებულია ავტომობილიზაციის განვითარების საქმე.

ჩვენში უყურადღებოთ არის მიტოვებული [illegible] წყალის გზების გამოყენება. ამ.-კ-ში არის მდინარეთა სისტემა, რომელიც სავსებით გამოსადეგია ასეთი ტრანსპორტის განვითარებისათვის. მე მხედველობაში მაქვს მტკვარი, რიონი, სევანის ტბა სომხეთში და ალაზნის პირი, ყველა ამ წყლებზე მთელი წლის განმავლობაში შეიძლება მოგზაურობა. მომავალში ამ გარემოებას განსაკუთრებული ანგარიში უნდა გაეწიოს.

სოფლის მეურნეობის მდგომარეობა

გადავდივარ, ამხანაგებო, სოფლის მეურნეობის განვითარების საკითხებზე. უნდა ითქვას, რომ სახალხო მეურნეობის ამ დარგში ჩვენ ჩამოვრჩებით. აქ ჩვენ არ ვისახავთ ამოცანად ვისმეს დავეწიოთ და გავუსწროთ, პირიქით, ჩვენ ვცდილობთ არავის არ დავეწიოთ და არავის არ გავუსწროთ. (სიცილი).

ამავე დროს ამიერ-კავკასია სოფლის მეურნეობის განვითარების დიდ შესაძლებლობათა მხარეს წარმოადგენს. ჩვენ ამ მხრივ მნიშვნელოვნად განვსხვავდებით საბჭოთა კავშირის სხვა რაიონებიდან. ეს განსხვავება აიხსნება სოფლის მეურნეობის კულტურათა არაჩვეულებრივი სხვადასხვაობით ამიერ-კავკასიაში.

ლენინი გვასწავლიდა, რომ ჩვენს სახალხო მეურნეობაში ადგილი აქვს ხუთი სახის სხვადასხვა წყობას. ჩვენში კი ამას უნდა მივუმატოდ სხვა სახის სამეურნეო წყობილება. ამიერ-კავკასიაში არის მომთაბარე და ნახევრად მომთაბარე მოსახლეობა. ჩვენში ძლიერია ბევრგან გვარეულობრივი ყოფა-ცხოვრების ნაშთები, რაც ამიერ-კავკასიას შორეულ წარსულთან აკავშირებს. თუ კიდევ ამას მივუმატებთ იდეოლოგიურ ზედნაშენს, მეტად ჭრელი სურათი გამოვა. ამიერ-კავკასიაში ცხოვრობს 102 ეტნიური ჯგუფი. ამბობენ, რომ დაღესტანში 23 სხვადასხვა ენაზე ლაპარაკობენო, ამდენივე ენა არის აფხაზეთში, მაგრამ ამიერ-კავკასიაში 102 სხვადასხვა ეტნიური ჯგუფია. გარდა ამისა ჩვენი სოფელი დაბალ კულტურულ დონეზე დგას. წერა-კითხვის მცოდნეთა რიცხვი ამიერ-კავკასიაში უდრის 13,7 პროცენტს. ცალკე რესპუბლიკების მიხედვით ასეთი სურათია: აზერბეიჯანში წერა-კითხვის მცოდნეთა რიცხვი უდრის 8,6 პროცენტს, სომხეთში 19,2 პროცენტს, საქართველოში 26,9 პროცენტს. ყოველივე ამას თან ერთვის რელიგიური და დრომოჭმული ყოფა-ცხოვრებითი ცრუმორწმუნეობანი. ეს გარემოებანი ამხანაგებო დამატებით სიძნელეებს ქმნის ამიერ-კავკ. სოფლის სოციალისტური რეკონსტრუქციის საქმეში. ეს მდგომარეობა ამასთანავე გულისხმობს, რომ საჭიროა დიფერენციალური მიდგომა ამა თუ იმ რაიონისადმი პრაქტიკულ მუშაობის დროს.

ამიერ-კავკ. სინამდვილის ასეთი თავისებურებანი გვავალებს გასატარებული ზომები მივიღოთ იმისათვის, რომ მეტი ტემპით, მეტი ენერგიით ვაწარმოოთ სოციალისტური მშენებლობა, რომ არა თუ დავეწიოთ საბჭოთა კავშირის სხვა რაიონებს, არამედ გამოვიდეთ განვითარების მოწინავე ხაზზე.

ცალკე რაიონების წინაშე სათანადო ამოცანები ისმება. იქ, სადაც შესაძლებელია ძვირფასი ტეხნიკური კულტურათა განვითარება, ყოველი ზომები უნდა იქნას მიღებული სოფლის მეურნეობის ამ გზით წარმართვისაკენ. ტეხნიკურმა კულტურამ როგორც უფრო რენტაბელურმა, იქ, სადაც მას დიდი მომავალი აქვს უნდა განდევნოს სხვა სახის კულტურა. ასევე უნდა ითქვას მესაქონლეობაზედაც. პირველ ყოვლისა განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს ბოჭკოვანი მცენარეულობის გაშენებას, როგორიც არის ბამბა, რამი, კენაფი, კენდირი და სხვ.

ამასთანავე ჩვენ არ უნდა დავივიწყოთ თამბაქოსა და ჩაის კულტურის განვითარება.

რაც შეეხება ბამბის კულტურას, ჩვენ ამ მხრივ, როგორც ვსთქვით ზემოთ, სამარცხვინოდ ჩამოვრჩით. ამას მოწმობს ის ფაქტი, რომ დღემდე ომამდე არსებულ დონესაც ვერ მივაღწიეთ. მიმდინარე წლის ცნობებით ბამბის თესვის გეგმა თითქოს შევასრულეთ. ამიერ-კავკასიის მიწსახკომის ციფრები, შედგენილი 1-ლ აპრილისათვის მოწმობენ, რომ ბამბის თესვის გეგმა 93 პროც. არის შესრულებული, თუ ეს ასეა, ჩვენ უთუოდ გადავაცილებთ 1914 წლის დონეს. მაგრამ მე ვშიშობ, რომ ეს ციფრი საკმაოდ სწორად არ გამოხატავს საქმის ნამდვილ ვითარებას. ნათესები უმთავრესად თვალით არის გაზომილი, თვალით ზომვა საზოგადოთ ყალბია, მით უფრო საშიშია ის ბამბის ნათესების შემოწმების დროს (სიცილი). მე ამას იმიტომ ვამბობ, რომ წარსულში ხშირ უმსგავსოებას ჰქონდა ადგილი. მაგალითად, შარშან 14 ათასი მეურნეობამ მიიღო ავანსი ბამბის მოსაშენებლად. როდესაც მოსავლის შეკრებას შევუდექით, გამოირკვა, რომ ეს მეურნეობანი ბუნებაში არ არსებობენ. ზოგი მათგანი აღმოჩნდა პარიკმახერი, ზოგი მეწაღე და ზოგიც მეზურნე (სიცილი). სამი წლის განმავლობაში 76 ათას ტონა ბამბის მოსავლიდან ჩვენ დავეშვით 56 ათას ტონამდე. აშკარაა, რომ ჩვენ გაუარესების ტენდენცია გვაქვს. წარსულ წელს ომამდე არსებულ დონესთან შედარებით შეკრებილ იქნა ბამბის 50 პროც.

ეს აიხსნება იმ გარემოებით, რომ ბამბის ნათესების ფართობს მეტად ნელი ტემპით ემატება მიწის ახალი ნაკვეთი, ამასთანავე მოუგვარებელია ბამბის ნათესების მორწყვის საქმე, უწყლოდ კი ბამბის მოშენება წარმოუდგენელია. ჩვენ ჯერ კიდევ საკმაოდ ვერ გავშალეთ საირიგაციო მუშაობა. მიუხედავად იმისა, რომ ლენინი თავის წერილში ა.-კ. ამხანაგებისადმი უდიდეს ყურადღებას აქცევდა ამ საკითხს, ნათესების მორწყვის პრობლემა მეტად სერიოზულად სდგას ჩვენს წინაშე. მტკვარი და არაქსი ჯერ კიდევ არ არის გამოყენებული ამ მხრივ შესაფერისად. მოუგვარებელია კიაგოიზების წმენდა. წინად ამ საქმეს აკეთებდენ სპარსელი მუშები, დღეს კი ისინი არ არიან, ხოლო ადგილობრივად ვერ გამოიძებნა მათი შემცვლელი ძალა. ცუდად მუშაობს მებამბეობის კოოპერაცია, შესაფერისად არ სწარმოებს მიწის დამუშავება და ყოველივე ამასთანა ერთად ბამბის კულტურის განვითარებას წინ ელობება მუშა-ხელის აბსოლუტური სიმცირე. სწორედ ამიტომ უნდა უთხრათ ჩვენ აზერბეიჯანის მუშაკებს, რომ ისინი ცოტა ყურადღებას აქცევენ ამ საკითხს. ამჟამად ბამბის ნათესების მოსავლელად საჭიროა 10 ათასი კაცი. ისინი კი ადგილობრივად არ მოიძებნებიან. იმის ნაცვლად, რომ წინასწარ შესდგომოდნენ საჭირო მუშა-ხელის შეგროვებას, მხოლოდ ეხლა შეუდგენ ამ საქმეს. სწორედ ამ დღეებში მივიღეთ მოწერილობა აზერბეიჯანიდან, ამხანაგები გვთხოვენ ნება დავრთოთ მათ 10 ათასი კაცი შემოიყვანონ სპარსეთიდან. ბოლო დროს ისინი თანხმდებიან 5 ათასი კაცის შემოყვანაზე და დანარჩენი მუშა-ხელის გამოძებნას ადგილობრივად ფიქრობენ. ეს ხდება ამხანაგებო აზერბეიჯანში, სადაც მოჯამაგირეთა რიცხვი 100 ათას კაცზე მეტია. უნდა ითქვას, რომ მუშა-ხელის საკითხი ბამბის ნათესების გაფართოების საქმეში უაღრესად მტკივნეულად სდგას და ჩვენ ამ საკითხს საბოლოოდ მხოლოდ მაშინ გადავჭრით, როცა შევსძლებთ ადამიანის შეცვლას მანქანით.

ზედმეტია ამხანაგებო იმის მტკიცება, თუ რა უაღრესად დიდი მნიშვნელობა აქვს სოფლის მეურნეობის საქონლიანობის გადიდებას. განსაკუთრებით ეს უნდა ითქვას ძვირფას ტეხნიკურ კულტურებზე, იმისათვის, რომ მუშაობა ამ მიმართულებით წარმატებით განვითარდეს, რომ ჩვენ დავაჩქაროთ ამიერ-კავკასიის გადაყვანა ტეხნიკურ კულტურებზე, საჭიროა, რაც შეიძლება დაუგვიანებლად ჩავატაროთ ამიერ-კავკასიის სასოფლო-სამეურნეო დარაიონება, აიღეთ დასავლეთ საქართველო, სადაც უკანასკნელ დროს მეტად განვითარდა ჩაის კულტურა. აქ ჩაის კულტურის მოშენებას უმთავრესად კოლმეურნეობანი და საბჭოთა მეურნეობები აწარმოებენ. გლეხკაცობა დარწმუნდა ამ კულტურის უპირატესობაში და ის ხარბად დაეუფლა მის განვითარებას.

ამასთანავე მთელი თავისი მნიშვნელობით სდგას ჩვენს წინაშე ხორბლეული კულტურის პრობლემა. არის ა.-კ. რაიონები, სადაც უმთავრესად მხოლოდ ხორბალს შეუძლია იხეიროს. ასეთ რაიონებში მთელი ძალღონე უნდა მივმართოდ ხორბლეული კულტურის განვითარებისაკენ. აქაც განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს ხორბლის კულტურის საქონლიანობის გადიდებას, ეხლა ამ.-კავკასიაში სოფლის მეურნეობათა 80 პროც. მარცვლეულ კულტურის დამუშავებას მისდევს. ეს მდგომარეობა უნდა შეიცვალოს.

ამიერ-კავკასიაში მეტად განვითარებული იყო მესაქონლეობა. ომამდე მესაქონლეობას მთელ რუსეთში პირველი ადგილი ეკავა, ხოლო ევროპაში—მეორე. ეხლა ჩვენ არა თუ პირველი, ან მეორე ადგილი გვიკავია, არამედ შეიძლება მეათე და უფრო შორეულიც. მესაქონლეობის განვითარების აუცილებელ პირობას წარმოადგენს საკვები ბაზის განმტკიცება.

ამრიგად ტეხნიკურ კულტურათა განვითარების მაღალ დონეზე დაყენება, მესაქონლეობის განვითარება და ხორბლეული კულტურის, როგორც ამ ორი პირველი კულტურის დამხმარე დარგი გაძლიერება,—აი როგორი უნდა იყოს ჩვენი ამოცანა. ჩვენ უკვე ვღებულობთ ზოგიერთ ზომებს მესაქონლეობის საკითხის მოსაწესრიგებლად, ამ მიზნით ვაარსებთ მესაქონლეობის მსხვილ საბჭოთა მეურნეობებს, ეჭვი არ არის, რომ ეს გამოიღებს შესაფერ ნაყოფს.

მაგრამ ამხანაგებო, ყველა ამ ღონისძიებათა განხორციელებას წინ ელობება ჩვენი სოფლის ტეხნიკური ჩამორჩენილობა. სოფლის მეურნეობის დიდი ნაწილი ჯერ კიდევ პრიმიტიულ იარაღებზეა დაყრდნობილი. ამიტომ ჩვენი მთავარი ამოცანა იყო და არის სოფლის მეურნეობის ტეხნიკურად შეიარაღება.

ორი წლის განმავლობაში ამიერ-კავკასიის სოფლებში შეტანილ იქნა 24 მილიონი მანეთის ახალი მანქანა-იარაღები. იმისათვის, რომ ჩვენ საბოლოოდ განვდევნოთ სოფლიდან კავი და მისი ადგილი გუთანმა დაიკავოს, ჩვენ კიდევ 54.000 გუთანი გვჭირდება. ამასთანავე ტრაქტორიზაციის გეგმა მახლობელი წლების განმავლობაში ითვალისწინებს 3.240 ტრაქტორის შეტანას სოფლად, წარსულ წლებში სოფლის ტეხნიკურად შეიარაღება მეტად ინტენსიური ტემპით სწარმოებდა, თუ ამ ტემპს მომავალში განვაგრძობთ და მას დავუკავშირებთ გაცხოველებულ საირიგაციო მუშაობას, ეს დიდად შეუწყობს ხელს მთელ რიგ საჭირბოროტო ამოცანების წარმატებით გადაჭრას სოფლის მეურნეობის რეკონსტრუქციის დარგში.

რთულ მანქანა-იარაღების გამოყენებას მეტად აფერხებს ის გარემოება, რომ სოფლის მეურნეობაში ჯერ კიდევ ძლიერია წვრილი დაქსაქსული მიწათსარგებლობა. ეს კი მთელი თავისი სიმწვავით აყენებს მანქანა-იარაღების რაციონალურად გამოყენების საკითხს სოფლად. დასკვნა აქედან ასეთია: არ არის ჩვენი სოფლის მეურნეობის განვითარების სხვა გზა გარდა განსაზოგადოებულ მეურნეობების ზრდისა. გლეხთა მეურნეობების განსაზოგადოებულ ფორმებზე გადაყვანის დროს ჩვენ არ უნდა გადმოვიღოთ მექანიკურად საბჭოთა კავშირის სხვა რაიონების პრაქტიკა. ამიერ-კავკასიის პირობების თავისებურობა, რომელზედაც მე უკვე ვილაპარაკე, გვავალებს განსხვავებით მივუდგეთ თვითეულ რაიონს.

საბჭოთა მეურნეობანი ჩვენში ჩქარი ტემპით იზრდება; მაგრამ ეს ზრდა უმთავრესად რიცხვობრივია და არა იმდენად ხარისხობრივი. ჯერ ერთი—საბჭოთა მეურნეობანი მეტად წვრილია, შემდეგ ისინი განვითარებული არ არიან სოფლის მეურნეობის ხელმძღვანელ დარგებში. ჩვენ კი გვინდა, რომ გავზარდოთ სოფლის მეურნეობის საქონლიანობა და ამიტომ საბჭოთა მეურნეობებს განსაკუთრებული როლი ეკუთვნება. ჯერ-ჯერობით საბჭოთა მეურნეობები არ წარმოადგენენ ჩვენში სოფლის მეურნეობის სოციალისტური რეკონსტრუქციის მძლავრ იარაღს. ვნახოთ რა შედეგებს მოიტანს ამ მხრივ გიაურარხის და შირაქის საბჭოთა მეურნეობანი. აგრეთვე მესაქონლეობის მსხვილი საბჭოთა მეურნეობები, რომელნიც ეხლა არსდება.

ავიღოთ კოლექტიური მეურნეობები. თქვენ იცით, რომ აქ არც თუ ისე კარგი მდგომარეობა გვაქვს. მართალია, არის მიღწევები. კოლმეურნეობათა რიცხვი დიდად გაიზარდა, მაგრამ მე ვფიქრობ, ჯერ-ჯერობით ისინი ვერ ითამაშებენ რეკონსტრუქციის სანიმუშო მეურნეობათა როლს. არ შევჩერდები საკოლმეურნეო მშენებლობის ყველა დეტალებზე. კონფერენციებზე და რესპუბლიკანურ ყრილობებზე არც ერთ საკითხს არ მიუქცევია იმდენად დიდი ყურადღება, როგორც კოლექტიურ მეურნეობათა მშენებლობას. ამიტომ ზედმეტად მიმაჩნია უკვე ნათქვამის განმეორება. მაგრამ ზოგადად საჭიროა აღინიშნოს რამდენიმე მომენტი.

საკოლმეურნეო მშენებლობას ა.-კ. პარტორგანიზაციებმა ვერ გაუწიეს საჭირო ხელმძღვანელობა. ადგილი ჰქონდა ადმინისტრატიულ გადახრას. ბევრგან უხეშად დაირღვა ნებაყოფლობის პრინციპი. გარდა ამისა, შელახულ იქნა საშუალო გლეხობის მნიშვნელოვანი ნაწილის ინტერესები. მართალია საბჭოთა კავშირის სხვა რაიონებშიაც ჰქონდა ადგილი ასეთ შეცდომას, მაგრამ ჩვენში მათ ახლდა სხვა სპეციფიური ნაკლოვანებანი. პირველ ყოვლისა არ იყო ჩატარებული წინასწარი მოსამზადებელი მუშაობა, ღარიბ გლეხთა ორგანიზაციულად დარაზმვას არ ექცეოდა საჭირო ყურადღება, რაც მემარჯვენე გადახრის ერთ-ერთ სახეს წარმოადგენს; არ იყო მჭიდროდ შეკავშირებული ღარიბი გლეხკაცობა საშუალო გლეხობასთან. არ ყოფილა ჩატარებული კოლექტივიზაციისათვის აუცილებელი ტეხნიკურ-ორგანიზაციული მუშაობა და ამ პირობებში დაიწყო ჩვენში კოლმეურნეობათა გაცხოველებული ტემპით მშენებლობა. ამხანაგები ხშირად ამბობენ, რომ კოლექტივიზაციის დროს ადგილი ჰქონდა სოციალისტურ შეჯიბრებას კოლექტივთა დაარსების საქმეშიო. მე ვფიქრობ არავითარ სოციალისტურ შეჯიბრებაზე აქ ლაპარაკი არ შეიძლება. ის, რასაც ადგილი ჰქონდა ამ შემთხვევაში მეტად შორს სდგას სოციალისტურ შეჯიბრებისაგან. ჩვენ მოვინდომეთ ერთ წელიწადში განგვეხორციელებია ხუთი წლის საქმე. მიზნად დავისახეთ მთელი მუშაობის 1930 წლის გაზაფხულზე დამთავრება.

პირველი ამოცანა, რომელიც ამჟამად ისახება ჩვენს წინაშე საკოლმეურნეო მშენებლობის დარგში, ეს არის ის, რომ მთელი ძალღონე ვიხმაროთ კოლმეურნეობათა გადაქცევისათვის ნამდვილ სანიმუშო სოციალისტურ მეურნეობებად, რაც შეიძლება მთლიანად უნდა გამოვიყენოთ 1930 წლის ზამთრისა და გაზაფხულის პერიოდის გაკვეთილები. კოლმეურნეობათა ფორმები უნდა შევაჩეროდ ადგილობრივ პირობების უაღრესად გათვალისწინებით. ეს აზრი მკაფიოდ არის გამოთქმული საკავშირო კომპარტიის (ბ) ცეკას თეზისებში.

ამასთანავე განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მივაქციოთ მესაქონლეობის, მებამბეობის და ბაღ-ბოსტანის მსხვილ საბჭოთა მეურნეობების შექმნასა და ამ მეურნეობათა გაუმჯობესებულ იარაღ-მანქანებით გაძლიერებას. უნდა გავაათკეცოდ მუშაობა ღარიბ გლეხკაცობის შორის. ისინი მჭიდროდ უნდა დავუკავშიროდ საშუალო გლეხობას. ამის გარეშე შეუძლებელია სოფლის სოციალისტურ გარდაქმნაზე ფიქრი.

ამავე დროს ჩვენ არ გვაქვს უფლება დავივიწყოთ ინდივიდუალური მეურნეობანი. ცენტრალური საკონტროლო კომიტეტი თავის თეზისებში პირდაპირ აყენებს ამ საკითხს. ჩვენ ვერ დავივიწყებთ, რომ ჯერ-ჯერობით კოლექტიურ მეურნეობათა გარედ დარჩენილია გლეხკაცობის 70-80 პროც.

სოფლის მეურნეობის სოციალისტურად გარდაქმნისაკენ მიმართული მუშაობა რომ სათანადო ტემპით სწარმოებდეს, განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს აგროინდუსტრიალური კომბინატების განვითარებას, განსაკუთრებით იმიტომ, რომ ამას ხელს უწყობს ამიერ-კავკასიის პირობები. აზერბეიჯანში ჩვენ დავაარსეთ სამი აგროკომბინატი, სომხეთში 2 და საქართველოში 3. საუკეთესო რაიონებს წარმოადგენს საქართველოს აგროინდუსტრიალური კომბინატის მოსაწყობად გორის ოლქი, კახეთი, აფხაზეთი და სხვა რაიონები.

ჩვენ დიდი მუშაობა ჩავატარეთ კოლექტივიზაციის დროს დაშვებულ შეცდომების გამოსასწორებლად. რომ ამ მუშაობამ თავისი ნაყოფი გამოიღო, ეს იქიდანაც სჩანს, რომ საგაზაფხულო სასოფლო-სამეურნეო გეგმის შესრულება შედარებით დამაკმაყოფილებლად მიმდინარეობს. იმ ცნობების მიხედვით, როგორც დღეს გამოქვეყნებულია პრესაში, ბამბის ნათესების გეგმა შესრულებულია 93 პროცენტით, ხორბლეულის—84 პროც. და ა. შ. საერთოდ თესვის გეგმა 1-ლ ივნისს ამავე ცნობების მიხედვით შესრულებულია 82 პროცენტით. რასაკვირველია, ეს საკმაო არაა თუნდაც დასახელებული ციფრები რეალურად ჩაითვალონ, მაგრამ ეს მაინც მიღწევად უნდა მივიჩნიოდ, რამდენადაც სათესი ფართობი წლევანდელ გეგმაში გადიდებულია 150 ათასი ჰექტარით. ამის მიხედვით გეგმის 82 პროც. შესრულება ერთგვარ მიღწევად უნდა ჩაითვალოს.

ჩვენი ამოცანაა შეუნელებელი ყურადღება მივაპყროთ სოფლის მეურნეობის განვითარებას. საბჭოთა კავშირი უცხოეთისაგან ეკონომიურ დამოკიდებულობას თავს დააღწევს არა მარტო მძიმე ინდუსტრიის განვითარებით, არამედ საკუთარი ბამბის ნედლეული ბაზის გაძლიერებითაც. ამ მხრივ კი ჩვენ მეტად ჩამოვრჩებით. ბამბის კულტურის განვითარება გულისხმობს სოფლის მეურნეობის სხვა დარგების განვითარებასაც. დაუშვებელია სოფლის მეურნეობის იმ მდგომარეობაში დატოვება, როგორიც დღეს გვაქვს, რითაც არ უნდა დაგვიჯდეს ის უნდა ავამაღლოთ სოციალისტური მშენებლობის ნორმალური განვითარების დონამდე.

ცალკე უნდა შევჩერდე სოფლის მეურნეობის პროდუქციის დამზადების საკითხზე. განსაკუთრებით იპყრობს ამ მხრივ ჩვენს ყურადღებას ხორცის პრობლემა. ხორცის დამზადების მხრივ წლიდან-წლამდე უკან ვრჩებით. თუ 1927-28 წელში დამზადებულ იქნა 3.408 ტონა ხორცი, 1928-29 წელს დავამზადეთ 2.818 ტონა ხორცი, ხოლო მიმდინარე წლის პირველ ნახევარში 800 ტონა ხორცი. თქვენ ხედავთ, თუ რა სწრაფად ეცემა ხორცის დამზადება. სულ სხვა სურათი გვაქვს პურის დამზადების საქმეში. 1926 წელს დამზადებულ იქნა 13 ათასი ტონა პური. 1927 წელს 27 ათასი ტონა პური, ხოლო 1929 წელს—79 ათასი ტონა პური.

სოფლის მეურნეობის პროდუქტების დამზადებას დიდი ნაკლი ახასიათებს. პირველ ყოვლისა უნდა ითქვას, რომ მეტად მოიკოჭლებს კონტრაქტაციის საქმე. კონტრაქტაცია ჯერ კიდევ არ გადაქცეულა ჩვენს სინამდვილეში როგორც ორგანიულ ღონისძიება სოფლის სოციალისტურად გარდაქმნისათვის. ადგილი აქვს დაუშვებელ მოვლენებს დამზადების დროს. ხშირად მახინჯდება პარტიის ხაზი. მაგალითად, მერძევეთა კოოპერაციამ განჯის რაიონში იზარალა 12.500 მანეთი. მან ეს თანხა გაანაწილა გლეხკაცობაზე და ასე აინაზღაურა ზარალი. შემდეგ განჯის საოლქო კომიტეტმა ეს საკითხი განიხილა და წინადადება მისცა მერძევეთა კოოპერაციას უკან დაებრუნებინა გლეხებისათვის ეს თანხა. ამას უკვე ქვია „თავბრუდახვევა“ არა მიღწევებისაგან, არამედ რძისაგან (სიცილი).

მუშათა რეალური ხელფასი

ჩვენს განსაკუთრებულ ყურადღებას იპყრობს მუშათა მომარაგების საკითხი. ეს საქმე მეტად ცუდად არის დაყენებული. ჩვენ არა თუ გავადიდეთ მუშათა რეალური ხელფასი, არამედ ვერ შევსძელით მისი სათანადო დონეზე შენარჩუნება. დამნაშავეა ამაში დამამზადებელი ორგანიზაციები, მაგრამ უფრო მეტი ბრალი სამომხმარებლო ეგრედწოდებულ მუშათა კოოპერაციას მიუძღვის, მე ბოდიშს ვიხდი, რომ ვამბობ ეგრედწოდებულ მუშათა კოოპერაციას, მაგრამ სხვანაირად არ შეიძლება შეფასდეს ის საქმიანობა, რომელსაც ჩვენ ვხედავთ ბაქოს მუშათა ცენტრალურ კოოპერატივის და თბილისის მუშკოოპის მხრივ. ჯერ კიდევ ძლიერია ბიუროკრატიზმი კოოპერაციაში. პროფესიონალური კავშირები არ ახორციელებენ მუშათა კონტროლს კოოპერატივების საქმიანობაზე, ეს კი მრავალ უმსგავსობას იწვევს. თქვენ იცით, რომ ამ.-კავკ. სატრანსპორტო კოოპერაცია შეუერთდა მუშკოოპს. ვერ მოასწრო მუშკოოპმა ამ კოოპერაციის სავაჭროების ჩაბარება, რომ ფასები უკვე გაადიდა. ეს ყოვლად დაუშვებელია. ამ დღეებში მოწვეული იყო მუშკოოპის მეპაიეთა კრება. ალბად კრებამ, როგორც ეს საზოგადოდ ხდება, გამგეობის მუშაობა დამაკმაყოფილებლად ჩასთვალა.

თქვენ იცით, თუ რა დიდი დავა სწარმოებდა იმის შესახებ, რომ მუშათა კოოპერატივებს გაეშენებიათ ქალაქის გარე-უბნებში ბაღ-ბოსტნის საბჭოთა მეურნეობანი. ოთხი თვი გრძელდებოდა კამათი. არკვევდნენ მიზანშეწონილია თუ არა დაეკისროს კოოპერაციას ეს მუშაობა. სახკომსაბჭომ სამჯერ გამოიტანა დადგენილება, რომ კოოპერაციამ ეკისრა ასეთი საბჭოთა მეურნეობების მოწყობა და როგორც იქნა ბოლო დროს ბაქოს მუშათა კოოპერატივს გადაეცა ერთი საბჭოთა მეურნეობა: იგივე მეორდება საქართველოში

ჩვენ ყოველნაირად მივესალმებით კოოპერატიული სექტორის გაძლიერებას. ჩვენში სიხარულს იწვევს, როცა კოოპერაცია მიერეკება კერძო ვაჭრობას ბაზრიდან, მაგრამ პარტია ამ მხრივ გარკვეულ მითითებებს იძლევა. კოოპერაციის ზრდა კერძო სექტორის ხარჯზე უნდა ხდებოდეს კოოპერატიული ორგანიზაციების სათანადო მატერიალურ და ტეხნიკურ ზრდის მიხედვით, რათა კერძო ვაჭრის განდევნამ შეფერხება არ გამოიწვიოს მუშათა მომარაგების საქმეში. ამ გარემოებას კი ხშირად ყურადღება არ ექცევა. კოოპერაცია ზოგჯერ მექანიკურად იჭერს კერძო ვაჭრის ადგილს, ამრავლებს სავაჭრო პუნქტებს, მაგრამ ვერ სწვდება მომხმარებელს. კოოპერაციის მუშაობის გაუმჯობესებისათვის აუცილებელია კოოპერატიული აპარატის გამუშურება. კოოპერაცია არა მარტო სავაჭრო, არამედ უმთავრესად მუშათა ორგანიზაცია ამიტომ განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს მუშების წამოყენებას კოოპერატიულ აპარატში.

გადავდივარ ჩვენი სახელმწიფო ბიუჯეტის მოკლე დახასიათებაზე. აქ ჩვენ ასეთი სურათი გვაქვს. ბიუჯეტის შესრულება მთლიანად შეფარდებულია ჩვენი სახალხო მეურნეობის განვითარებასთან. პირველი ადგილი უჭირავს ხარჯებს ქვეყნის ინდუსტრიალიზაციისათვის. 1929-30 წელს ბიუჯეტით გათვალისწინებული თანხები ინდუსტრიალიზაციის დარგში 140 პროც. გაიზარდა სოციალურ-კულტურულ დარგში—77 პროც., ხოლო სამმართველო-ადმინისტრატიულ დარგში. ხარჯები შემცირებულ იქნა 18 პრ. ამ.-კავკასიის ფედერაციის ბიუჯეტის უარყოფით მხარეს შეადგენს ის გარემოება, რომ მისი საშემოსავლო ნაწილი ჯერ კიდევ არ შეეხამება ჩვენს ამოცანებს. იზრდება საგადასახადო შემოსავალი და არ იზრდება საგადასახადო შემოსავალი და არ იმით უნდა ავხსნათ, რომ კაპიტალურ მშენებლობაში დაბანდებულ თანხებს ჯერ კიდევ საჭირო ეფექტი არ გამოუღია. ამასთანავე უდიდეს ნაკლს წარმოადგენს საბიუჯეტო დისციპლინის დარღვევა. ეს უმთავრესად იმით აიხსნება, რომ სუსტია საერთო ხელმძღვანელობა ამ დარგში.

მოკლედ შევეხები კადრების პრობლემას. თქვენ იცით ალბადი ის ციფრები, რომლებიც ახასიათებს ჩვენს მდგომარეობას ამ მხრივ. მე ყველა ამ ციფრების ჩამოთვლას არ შევუდგები. დავასახელებ მხოლოდ რამდენიმეს. 1930—31 წელს ამიერ-კავკასიას სჭირდება უმაღლესი განათლების მქონე 6.932 კაცი, ხოლო საშუალო განათლების—18.000 კაცზე მეტი. ასე დიდია მოთხოვნილება კადრებზე. აშკარაა ამხანაგებო, რომ ამ ამოცანების გადაწყვეტის გარეშე სოციალისტური მშენებლობა ვერ წაიწევს წინ. ჩვენ ვხსნით ახალ უმაღლეს სასწავლებლებს, ვღებულობთ სხვადასხვა ზომებს, მაგრამ ეს ჯერ კიდევ საკმაო არაა. კადრების მომზადებას მაინც ცოტა ყურადღება ექცევა. ამჟამად ამიერ-კავკასიაში გვყავს დაახლოვებით 20.000 სტუდენტი. მათ შორის ყველაზე ცოტაა ინჟენერ-ტეხნიკოსთა დარგის სტუდენტობა. ამიტომ მთელი თავისი მნიშვნელობით უნდა დავსვათ ახალი კადრების მომზადების საკითხი. ამავე დროს ყურადღება უნდა მივაქციოთ უკვე არსებული კადრების მიზანშეწონილად გამოყენებას. ეს განსაკუთრებით გასაგები იქნება ჩვენთვის, თუ გავითვალისწინებთ იმ დიდ ზიანს, რომელიც მიაყენა სოციალისტურ მშენებლობას სპეციალისტთა მავნებლობამ. მეტ წილად მავნებლები იყვნენ მაღალ კვალიფიკაციის სპეციალისტები, რომელნიც გამოაშკარავებულ იქმნენ. სპეციალისტთა ერთი ნაწილი გამოუსადეგარია, მაგრამ არის სპეციალისტთა მეორე ჯგუფი, რომელიც ჯერ კიდევ სავსებით გამორკვეული არ არის. ამოცანა იმაში მდგომარეობს, რომ გამოვიყენოთ ისინი ჩვენს მშენებლობაში, ვისარგებლოდ მათი ცოდნის კაპიტალით. ამისათვის უნდა შევუქმნად სპეციალისტებს მუშაობის სათანადო პირობები. არის სპეციალისტთა მესამე ჯგუფი—ესენია ნამდვილი საბჭოთა ორიენტაციის სპეციალისტები. ჩვენ უნდა ვეცადოთ მათი საშუალებით დავიახლოვოდ ეგრედწოდებული ნეიტრალური სპეციალისტები.

სახალხო მეურნეობის საკითხებთან დაკავშირებით მე მინდა შევაჩერო ამხანაგებო თქვენი ყურადღება ერთ მეტად აქტუალურ პრობლემაზე. ეს არის ბრძოლა მალარიის წინააღმდეგ. მალარიასთან ბრძოლა სოციალური პრობლემაა. ამ სენით დაავადებულთა რიცხვი ამიერ-კავკასიაში ორ მილიონ კაცზე მეტია. მათ შორის ერთ მილიონზე მეტი სამუშაო ხასაკისაა. განსაკუთრებით მძვინვარებს მალარია ბამბის კულტურისა და სუბტროპიკულ მცენარეთა რაიონებში.

მალარია დიდად სცემს შრომის ნაყოფიერებას. მეტწილად საგრძნობია ეს სოფლის მეურნეობაში. გამოანგარიშებულია, რომ მალარიით დაავადებული ყოველ წლიურად საშუალოდ კარგავს 30 სამუშაო დღეს. ამას უნდა მივუმატოდ ისიც, თუ რა უარყოფით გავლენას ახდენს შრომის ნაყოფიერებაზე ეს სენი მაშინაც, როდესაც მალარიით დასუსტებული ადამიანი მუშაობს. საშუალოდ მთელ ამიერ-კავკასიაში მალარიის მიხედვით იკარგება 30 მილიონის სამუშაო დღე, რაც ფულზე რომ გადავიტანოთ 30 მილიონ მანეთს ზარალს იძლევა, მაგრამ ზარალი მარტო ამით არ ამოიწურება. აქვე უნდა ვიანგარიშოთ შვებულებები ავადმყოფებისათვის, მათი მკურნალობა და სხვა, რაც ზედმეტ ხარჯებს იწვევს.

საზოგადოთ ამ საკითხს ჩვენში ძალიან ცოტა ყურადღება ექცევა. მასზე ლაპარაკობენ მხოლოდ მაშინ, როდესაც მტკიცდება ჯანმრთელობის სახალხო კომისარიატების ხარჯთაღრიცხვა. ამ კომისარიატების ხაზით ყოველ წლიურად შეაქვთ განსაზღვრული თანხა ქინაქინის შესაძენად. თითქოს ქინაქინა მოსპობს მალარიას. ამით მხოლოდ შეგვიძლია მკურნალობა ვაწარმოოდ, ხოლო რაც შეეხება მალარიის გამომწვევ მიზეზების აღმოფხვრას, აქ სულ სხვა ზომებია საჭირო. ცნობილია, რომ პანამის სრუტეს გათხრის დროს ორჯერ შესწყვიტეს მუშაობა იმის გამო, რომ მალარია მოსდო მუშებს და მხოლოდ მას შემდეგ განახლდა სრუტეს გათხრა, როდესაც შექმნილ იქმნა მალარიასთან მებრძოლი სპეციალური დეპარტამენტი, რომელმაც საჭირო ზომები მიიღო სენის წინააღმდეგ. თუ ჩვენ ენერგიული ბრძოლა არ გამოვუცხადეთ მალარიას, თუ არ მივიღეთ გადამჭრელი ზომები ამ მავნე სოციალური სენის აღმოსაფხვრელად, სოციალისტური მშენებლობა დიდათ დაბრკოლდება.

(გაგრძელება იხილე მე-2 გვერდზე)

პარტიული ხელმძღვანელობის საკითხები

ამხანაგებო! ზედმეტია თქვენს წინაშე მტკიცება იმის, თუ რა სიძნელეს ხვდებით ჩვენ პარტიულ მუშაობაში. არ უნდა დაგვავიწყდეს, რომ პარტიული ხელმძღვანელობა ამიერ-კავკასიაში გაცილებით უფრო რთული საქმეა, ვიდრე საბჭოთა კავშირის სხვა რაიონებში. ეს პირდაპირ გამომდინარეობს ჩვენი მხარის იმ თავისებურებისაგან, რომელიც მე უკვე აღვნიშნე მოხსენების პირველ ნაწილში. ასეთი მდგომარეობა პარტიულ ორგანიზაციებისაგან მოითხოვს დიფერენციალური მეთოდით მუშაობას. ეს მით უფრო ამხანაგებო, რომ ჩვენში სუსტია პროლეტარიატის გავლენა. თუ მხედველობაში არ მივიღებთ ბაქოს მუშათა კლასს და პროლეტარიატის ასეთივე კადრებს რკინის გზებზე. პროლეტარიატის მცირე რიცხვიანობით მნიშვნელოვანად აიხსნება პარტხელმძღვანელობის სისუსტე ამიერ-კავკასიაში.

როგორ მიმდინარეობდა ხანგრძლივი პერიოდის განმავლობაში პარტიულ ორგანიზაციების ზრდა. თქვენ იცით, რომ ჩვენ მოცემული გვქონდა დირექტივა მუშათა რიცხვი პარტიაში გაგვედიდებინა 50 პროც. უნდა ითქვას, ფორმალურად ეს დირექტივა გადაჭარბებით იქნა შესრულებული. 1928 წლის პირველ იანვარს მუშათა რიცხვი ა.-კ. პარტიულ ორგანიზაციებში უდრიდა 52 პროც. 1929 წელს —58,8 პროც., ხოლო 1930 წლის 1 იანვარს 69,1 პროც.

დღიდან საბჭოთა ხელისუფლების დამყარებისა, უკანასკნელ დრომდე ა.-კ. მტკიცედ ვატარებდით პარტიის გენერალურ ხაზს. იმ პოლიტიკურ ქაოსიდან, რომელიც მივიღეთ ჩვენ მემკვიდრეობათ ა.-კავკასიაში, შევსძელით მეტად სერიოზული პოლიტიკური წყობილების დამკვიდრება. ჩვენ ამოვფხვრით ეროვნული ბრძოლა ამიერ-კავკასიის ხალხებს შორის, რომელიც ხშირად ომის ხასიათს ღებულობდა. ეროვნული საკითხი გადაიქცა სოციალისტური მშენებლობის წარმატების ძირითად პირობად ამიერ-კავკასიაში. შეიძლება ითქვას, რომ ლენინის დირექტივა ამ მხრივ სავსებით შესრულებულია. ამას მივაღწიეთ ჩვენ ხანგრძლივი და მედგარი ბრძოლის შემდეგ პარტიის ხაზის სიწმინდის დასაცავად.

თქვენ იცით, თუ რა წინააღმდეგობას ვხვდებოდით ჩვენ პარტიაში ამიერ-კავკასიის ფედერაციის დაარსების დროს. პარტორგანიზაციების ცალკე ნაწილებში და განსაკუთრებით კი საბჭოთა ხაზით დიდ წინააღმდეგობას ჰქონდა ადგილი ა.-კავკასიის ფედერაციის განმტკიცების საქმეში. პარტიის ზოგიერთი ფენების ასეთი განწყობილება ასახავდა ნაციონალისტური ელემენტების სულისკვეთებას; დღეს. ამ ტენდენციების მატარებელი ჯგუფები იდეოლოგიურად სავსებით განიარაღებულნი არიან. ეს უდავო ფაქტია, რომელიც დადასტურებულია საკავშირო კომუნისტური პარტიის (ბ) კომიტეტის დადგენილებაში საქართველოს კომპარტიის ცეკას მოხსენების გარშემო. პარტიამ ამ მხრივ ბრწყინვალე გამარჯვება მოიპოვა.

ამის შემდეგ ჩვენშიაც იწყება ტროცკიზმთან გააფთრებული ბრძოლის პერიოდი. ტროცკიზმს იერიში მიჰქონდა პარტიის გენერალური ხაზის ძირითად პოზიციაზე. ეს არის პროლეტარიატისა და გლეხკაცობის კავშირი. ანუ როგორც ლენინი გვასწავლიდა პროლეტარიატის დიქტატურის საკითხთა-საკითხი. ა.-კ. კომუნისტურ ორგანიზაციების მეხუთე ყრილობაზე ჩვენ იდეურად წელში გავტეხეთ ტროცკისტები და შემდეგ ორგანიზაციულადაც დავშალეთ. რა თქმა უნდა ეს იმას არ ნიშნავს, რომ ტროცკიზმი საბოლოოდ აღმოფხვრილია. ტროცკისტული იდეები აქა-იქ კიდევ მოინახება, მაგრამ მათ უკვე იმდენი ძალა აღარა აქვთ. ტროცკიზმთან ბრძოლაში ამიერ-კავკასიის პარტიული ორგანიზაციები მტკიცედ იდგნენ პარტიის გენერალური ხაზის სადარაჯოზე.

ტროცკიზმთან ბრძოლის შემდეგ ჩვენს წინაშე დაისვა მეტად სერიოზული ამოცანა. ეს არის ბრძოლა მემარჯვენე გადახრის წინააღმდეგ. მემარჯვენე გადახრას საზოგადოდ და განსაკუთრებით ამიერ - კავკასიის სინამდვილეში მდიდარი სოციალური ნიადაგი აქვს. მე მხედველობაში მაქვს ნაციონალისტური განწყობილებანი ჩვენში, მიდრეკილება სეპარატიზმისადმი და კულტურული ჩამორჩენილობა, რომელნიც დამატებით სიძნელეებს წარმოადგენენ მემარჯვენე გადახრასთან ბრძოლაში, ამასთანავე ა.-კ. ეს თავისებურებანი მემარჯვენე გადახრისათვის დამატებით მასაზრდოებელ ფესვებს წარმოადგენენ.

სრულიად აშკარაა, რომ მემარჯვენე გადახრა იქიდანვე ღებულობს სათავეს, საიდანაც ტროცკიზმი, მაგრამ ჩვენი ამოცანაა განსაკუთრებული ყურადღება მივაქციოთ მემარჯვენე ოპორტუნისტულ გადახრას, ვინაიდან მას როგორც უკვე ვთქვით, მეტი ბაზა აქვს და ამიტომ ეს გადახრა სოციალისტური მშენებლობის მიმდინარე ეტაპზე უმთავრეს საშიშროებას წარმოადგენს ჩვენთვის.

ამიერ - კავკასიის პარტორგანიზაციებმა გენერალური ხაზის დაცვისათვის ამ ბრძოლაში აღზარდა საუკეთესო კადრები. მაგრამ მზეზეც არის შავი ლაქები. ჩვენს მიერ ჩატარებულ დიდ მუშაობას ახლდა პოლიტიკური მარცხები, რაც საერთო მიზეზების გარდა აიხსნება ამიერ-კავკასიის თავისებურობის მიერ გამოწვეულ დამატებითი დაბრკოლებებით. ჩვენი მდგომარეობის განსხვავებულ ძირითად ფაქტორად უნდა ჩაითვალოს ფედერალიზმი პარტმუშაობაში. ეს ნაკლი ხაზგასმით არის აღნიშნული საკავშირო კომპარტიის (ბ) ცეკას დადგენილებაში. ჩვენ ჯერ კიდევ დღემდე ვერ შევითვისეთ სახელმწიფო მუშაობაში ფედერალიზმის და პარტმუშაობაში უაღრესი ცენტრალიზაციის დიალექტიურად შეთანხმების ხერხი. ეს ორი მომენტი ჯერ კიდევ არ არის ერთმანეთთან შეთანხმებული. ჩვენ კიდევ ხშირად მივმართავთ საბჭოთა ორგანოების მუშაობის პრაქტიკას პარტიულ საქმიანობაში. ეს კი სრულიად ეწინააღმდეგება ერთიან პარტიულ ხელმძღვანელობას, რაც ასე აუცილებელია სოციალისტური მშენებლობის წარმატებით განვითარებისათვის.

რაში გამოიხატება გარეგნულად ფედერალიზმი პარტიულ მუშაობაში? უნდა ითქვას, რომ საკავშირო კომუნისტური პარტიის (ბ) ცენტრალური კომიტეტის უკანასკნელ დადგენილებამდე ამ საკითხის შესახებ ცალკე რესპუბლიკათა ცენტრალური კომიტეტები ფიქრობდნენ, თითქოს თვითეული მათგანი პასუხს აგებს მდგომარეობისათვის თავის ტერიტორიაზე. ამიერ-კავკასიის საოლქო პარტიული კომიტეტი, რომელიც აგებული იყო ცალკე რესპუბლიკათა წარმომადგენლობის პრინციპზე, თვით გადაიქცა ამ მავნე შეხედულების გამტარებლად. იყო შემთხვევები, როცა მაგალითად სომხეთის კომუნისტური პარტიის (ბ) ცენტრალურ კომიტეტში ამა თუ იმ საკითხის გადაწყვეტის დროს გააფთრებული ბრძოლა სწარმოებდა, ხოლო თუ ეს საკითხი გადმოტანილი იქნებოდა ამიერ-კავკასიის საოლქო კომიტეტში, აქ სომხეთის კომპარტიის ცეკას წარმომადგენლები ერთსულოვნად გამოდიოდნენ. ასეთივე სურათი იყო აზერბეიჯანში.

ეს მდგომარეობა ბუნებრივად ქმნიდა მუშაობის დამოუკიდებელ ფორმებს არა მარტო რესპუბლიკანურ ცენტრალურ კომიტეტებში, არამედ ადგილობრივ პარტიულ ორგანიზაციებშიაც. ბევრი ასე მსჯელობდა: თუ ამიერ-კავკასიის რომელიმე რაიონში მუშაობა სუსტად მიმდინარეობს, ეს მე არ მეხება. გამოდიოდა ისე, თითქოს თვითეული კომუნისტი ამიერ-კავკასიაში პასუხისმგებელი არ იყო საერთო მდგომარეობისათვის. კახელი კომუნისტი არ იყო დაინტერესებული ნახიჩევანის ორგანიზაციის მუშაობით და ნახიჩევანის კომუნისტი კახეთის ორგანიზაციის საქმიანობით. ეს მდგომარეობა ყოვლად დაუშვებელია. ამას პრინციპიალურად ყველა აღიარებს, მაგრამ მთავარი ის არის, რომ პრაქტიკულად ძალიან ცოტა რამ კეთდება ამ არანორმალობის აღმოსაფხვრელად.

პირდაპირ უნდა ითქვას, რომ ამიერ-კავკასიის საოლქო პარტიულ კომიტეტმა თავის დროზე ვერ მიაქცია საჭირო ყურადღება სომხეთის ორგანიზაციაში წარმოებულ ბრძოლას. პარტმუშაობაში დაკანონებულ უვარგისმა მეთოდებმა მიგვიყვანა იმ მარცხამდე, რომელიც დაუშვა აზერბეიჯანის კომპარტიის ხელმძღვანელებმა სახელმწიფო პოლიტიკურ სამმართველოს საქმესთან დაკავშირებით. აზერბეიჯანის ორგანიზაციის ხელმძღვანელობა ფარავდა ამ საქმეს, დიდი ბრძოლა შეიქნა საჭირო იმისათვის, რომ გადაგველახა აზერბეიჯანის კომპარტიის ცეკას და ბაქოს კომიტეტის წინააღმდეგობა. და ეს მოხდა მას შემდეგ, რაც დაგვეხმარა საკავშირო კომუნისტური პარტიის (ბ) ცენტრალური კომიტეტი.

საოლქო პარტიული კომიტეტი ვერ აღმოჩნდა საკმაოდ ღონიერი ამ საქმეში. და ეს იყო ჩვენი მუშაობის სისტემის ნაკლი. მე აქ პიროვნებებზე არ ვლაპარაკობ (ხმა ადგილიდან: სერგო ორჯონიკიძის დროს ეს არ მოხდებოდა) სერგო ერთი ამხანაგი იყო საბჭოთა კავშირში და ჩვენ ვიცით თუ რა ავტორიტეტით და გავლენით სარგებლობს ის მასებში. ამხ. პეტერსმაც აღნიშნა თავის მოხსენებაში, რომ სერგო ორჯონიკიძის დანიშვნის შემდეგ საკავშირო მუშათა გლეხთა ინსპექციის მუშაობა დიდათ გაუმჯობესდა. როდესაც სერგო აქედან მიდიოდა ჩვენ მაშინვე ვამბობდით, რომ მას პერსონალურად ვერავინ შესცვლის, რომ საჭიროა ამ ნაკლის კოლექტიური ძალებით შევსებაო, მაგრამ როგორც ხედავთ ჩვენ კოლექტიურ მუშაობაში სუსტნი აღმოვჩნდით.

ყოველივე ამასთან უნდა ითქვას, რომ არ იყო საკმაოდ გაშლილი თვითკრიტიკა, რომელიც ჩვენს ერთ-ერთ მთავარ, დიდ მნიშვნელოვან ამოცანას წარმოადგენს. საოლქო პარტიულმა კომიტეტმა ვერ შესძლო პარტიის საზოგადოებრივი აზრის მობილიზაცია და თავის დაღწევა იმ შეცდომებისაგან, რომელსაც იწვევდა მუშაობის უვარგისი მეთოდები.

ერთიანი პარტიული ხელმძღვანელობის სისუსტემ, ფედერალიზმმა პარტიულ მუშაობაში სხვა პოლიტიკური მარცხიც გამოიწვია. მე მხედველობაში მაქვს ის შეცდომები, რომელიც დაშვებულ იქნა რელიგიურ და ყოფაცხოვრებითი ნაშთების წინააღმდეგ ბრძოლაში. კერძოთ შეცდომები ჩადრის წინააღმდეგ ბრძოლაში. თქვენ იცით, რომ აზერბეიჯანში გაკვრით წესით დაკეტილ იქნა ასეული მეჩეთი, რამაც ზედმეტი გართულებები მოგვიყვა. თქვენ ისიც კარგად იცით, თუ რა დაბრკოლებები გადაგვეღობა ჩვენ წინ აჭარისტანში იმის გამო, რომ აქ მუშაობა ჩადრის ასახდელად დამახინჯებული ფორმებით სწარმოებდა. საკავშირო კომპარტიის (ბ) ცენტრალურმა კომიტეტმა სრულიად სამართლიანად გააკრიტიკა ეს შეცდომები. მან ისინი დაახასიათა, როგორც ქემალისტური ბურჟუაზიულ-დემოკრატიული მეთოდი რელიგიისა და ყოფაცხოვრების მავნე ნაშთების წინააღმდეგ ბრძოლაში. საქმე იქამდე მივიდა, რომ აზერბეიჯანში დეკრეტის წესით ვალდებულად გახადეს მოქალაქეები გადაეგდოთ ფაფახები და კეპკები დაეხურათ თავზე (სიცილი).

ამიერ-კავკასიის ფედერაციის სამეურნეო საფუძველი უნდა განმტკიცდეს

ზედმეტია ამხანაგებო, იმის მტკიცება, თუ რა მავნე შედეგები გამოიღო ფედერალიზმმა პარტიულ მუშაობაში სამეურნეო ფრონტზე. ადგილი ჰქონდა ძალთა და რესურსების დაქსაქსვას. მხოლოდ უკანასკნელ დროს ეღება ბოლო ასეთ მდგომარეობას. თუ წინათ სახალხო მეურნეობის აღდგენითი პერიოდში ამიერ-კავკასიის ფედერაციის პირვანდელი ფორმა ამართლებდა თავის დანიშნულებას, ეხლა, როცა ჩვენ ფეხი შევდგით მძლავრ რეკონსტრუქტიულ პერიოდში, ეს მდგომარეობა დიდად აბრკოლებს საქმეს. სოციალისტური მეურნეობის ინტერესები მოითხოვენ სამეურნეო ხელმძღვანელობის ცენტრალიზაციას ამიერ - კავკასიის ფარგლებში და უნდა ითქვას, რომ პარტიის საოლქო კომიტეტს ამ საკითხშიაც ჰქონდა შეცდომები. მან დროზე ვერ შენიშნა ეს. ჩვენ ვერ მოვახდინეთ გარდატეხა ამ მიმართულებით. და აი სამეურნეო მშენებლობის დეფექტები გარდა საერთო ობიექტურ მიზეზებისა, უმთავრესად ამ გარემოებით აიხსნება.

დღეს უკვე ამ ამოცანას ვანხორციელებთ საკავშირო კომპარტიის ცეკას მითითებით და დახმარებით: უკვე შეიქმნა ამიერ-კავკასიის სახალხო მეურნეობის უმაღლესი საბჭო. პრინციპიალურად ყველანი თანახმა არიან ხელი შეუწყონ პარტიის ამ დირექტივის გატარებას; საქმით კი ამ მიმართულებით ბევრი არაფერი კეთდება. საჭიროა ძალთა ენერგიული მობილიზაცია იმისათვის, რომ რაც შეიძლება მოკლე დროის განმავლობაში ხორცი შევასხათ საკავშირო კომპარტიის (ბ) ცეკას 1929 წლის ნოემბრის დადგენილებას, რომელშიაც ცენტრალური კომიტეტი პირდაპირ მიგვითითებს, რომ საოლქო პარტიული კომიტეტი უნდა გადაიქცეს ნამდვილ ხელმძღვანელად, რომ უნდა აღმოიფხვრას ფედერალიზმის ნაშთები პარტმუშაობაში და განმტკიცდეს სოციალისტური მშენებლობის სამეურნეო ბაზა ამიერ-კავკასიაშიო. ცეკას ხსენებული დადგენილება პირდაპირ აღნიშნავს, რომ ამ ღონისძიებების გატარებასთან ერთად ფართოდ უნდა გაიშალოს ადგილობრივი ორგანოების სამეურნეო ინიციატივა.

ეს ლოღიკურად გამომდინარეობს ა.-კ. სამეურნეო აღმშენებლობის კონცენტრაციის აუცილებლობიდან. ჩვენ ეს ორი მომენტი ვერ დავუკავშირეთ ერთმანეთს სინტეტიურად. ამაში სისუსტე გამოიჩინეს როგორც პარტიულ, ისე განსაკუთრებით საბჭოთა ორგანოებმა. დირექტივა იმის შესახებ, რომ ა.-კ. საოლქო სამეურნეო ორგანიზაციები გაგვემაგრებია რესპუბლიკანურ ორგანოებიდან წამოყვანებული მუშაკებით, ჯერ კიდევ არ არის განხორციელებული. ამ ორგანოებში სამუშაოდ ხშირად გზავნიან ისეთებს, რომელნიც რატომღაც გამოუსადეგარნი აღმოჩნდნენ რესპუბლიკებში ამ შტატს მაინც ინახავენ სხვაასეთი მიდგომით ჩვენ ვერ გავამაგრებთ ა.-კ. საოლქო ორგანოებს. ამ გარემოებას განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს. დირექტივა ა.-კ. ორგანოების მუშაკებით უზრუნველყოფის შესახებ ერთი პროცენტითაც კი არ არის განხორციელებული.

ჩვენ გვაქვს აგრეთვე საკავშირო კომპარტიის (ბ) ცეკას მითითება იმის შესახებ, რომ ა.-კ.-ში უნდა შემცირებულ იქნას სახელმწიფო აპარატის შტატები, უნდა გამარტივებულ და გაუმჯობესებულ იქნას საბჭოთა აპარატის მუშაობა. ჩვენ ერთნახევარი მილიონი მანეთით შევკვეცეთ ადმინისტრატიულ-სამეურნეო ხარჯები. მაგრამ სწორედ იმის გამო, რომ აქაც ძლიერია ფედერალიზმის მავნე გავლენა, რაიც საშუალებას გვისპობს სისტემატიური კონტროლი გავუწიოთ გადაწყვეტილების შესრულებას, ადგილობრივი დაწესებულებები ამ შტატს მაინც ინახავენ სხვადასხვა დამატებითი თანხებით. ცენტრალური კომიტეტის დირექტივა ამ შემთხვევაშიაც შესრულებული არ არის. აიღეთ თუნდაც ასეთი შემთხვევა. როსტოვში ერთ და იმავე დროს იმყოფება ბაქოს მუშათა კოოპერაციის და ა.-კ. სამომხმარებლო კოოპერაციის წარმომადგენლობანი. ორივე ისინი ერთ და იმავე ფუნქციებს ასრულებენ. დადგენილ იქნა ერთი მათგანის გაუქმება. და აი ამ სრულიად მიზანშეწონილ დადგენილებას წინააღმდეგ ადგილობრივ ორგანიზაციებს საპროტესტო დადგენილება გამოაქვთ. ჩვენ უნდა მივიღოთ ყოველივე ზომები, რომ გადავლახოთ ეს პრაქტიკული წინააღმდეგობანი, რომელნიც აფერხებენ ფედერალიზმის მავნე გავლენის აღმოფხვრას. სწორად უნდა დავანაწილოთ ძალები და საფუძვლიანად გადავსინჯოთ სახელმწიფო აპარატის სტრუქტურა.

წარსული წლის ნოემბრიდან ა.-კ. საოლქო კომიტეტში დაიწყო მუშაობა ახალმა შემადგენლობამ. არჩეულ იქნა კოლექტიური და მრავალრიცხოვანი სამდივნო. მაგრამ უნდა ითქვას, რომ ამ ახალმა ხელმძღვანელობამაც ვერ შესძლო დიდმნიშვნელოვანი საჭირბოროტო ამოცანების გადაჭრა. ეს იმითაც აიხსნება, რომ სწორედ ამ დროს დაიწყო ფართო მოძრაობა კოლექტივიზაციისათვის, რომელიც განსაკუთრებულ ყურადღებას და ენერგიას მოითხოვდა. ამის გამო ჩვენ დავივიწყეთ საკავშირო კომპარტიის (ბ) ცეკას დირექტივის გატარება ა.-კ. ფედერაციის ეკონომიური განმტკიცების შესახებ. ეს რასაკვირველია, სრულიადაც არ ამართლებს ჩვენს უმოქმედობას. საოლქო კომიტეტს უნდა გაეკეთებია ერთიც და მეორეც.

კოლმეურნეობათა მშენებლობაში დაშვებული შეცდომები

საკოლმეურნეო მშენებლობის დარგში ჩვენ უთუოდ დიდი მიღწევები გვაქვს. ამიერ-კავკასიაში უკვე მოგვეპოვება დასაყრდენი პუნქტები იმისათვის, რომ შემდგომ განვავითაროთ სოფლის მეურნეობის კოლექტივიზაცია, მაგრამ უნდა ითქვას რომ ის კოლექტიური მეურნეობანი, რომელნიც ჩვენ გვაქვს ჯერ კიდევ არ არიან სათანადოთ განმტკიცებული. კოლმეურნეობათა მშენებლობაში დაშვებულ იქნა უდიდესი შეცდომები, რასაც სოფლად ბევრი უარყოფითი შედეგი მოჰყვა. ჩვენ არ გვქონდა ჩატარებული საჭირო ტექნიკური, მატერიალური, ორგანიზაციული და პოლიტიკური სამზადისი კოლექტივიზაციის ისეთი ტემპის ასაღებად, რომელსაც ნამდვილად ჰქონდა ადგილი. „პრავდა“-ს გუშინდელ მოწინავეში სხვათა შორის ნათქვამია, რომ ყველაზე ცუდი მდგომარეობა საკოლმეურნეო მშენებლობაში თუ მხედველობაში არ მივიღებთ ეროვნულ რაიონებს, მოსკოვის ოლქში გვქონდაო. უნდა ითქვას, რომ ჩვენ ამ ეროვნულ რაიონებში ყველაზე უკანასკნელი ადგილი გვეჭირავს.

მთლიანი კოლექტივიზაციის რაიონი დეკრეტით ცხადდებოდა ასეთ რაიონების რიცხვი სისტემატიურად და არაჩვეულებრივი სისწრაფით იზრდებოდა. ამასთანავე გაძლიერებული ტემპით სწარმოებდა განკულაკება, რაც ბევრგან წინ უძღოდა კოლექტივიზაციას, იმის ნაცვლად, რომ სწორედ წინააღმდეგი მომხდარიყო. ამან გამოიწვია ის გარემოება, რომ ბევრ ადგილას მეტად მწვავედ შევეხეთ საშუალო გლეხობას. ბევრგან კოლმეურნეობანი მიამსგავსეს საბჭოთა მეურნეობებს. კოლექტივებშიაც ისე განიზრახეს შრომის მოწყობა, როგორც ამას ადგილი აქვს საბჭოთა მეურნეობებში. გათვალისწინებული არ იქნა ამ.-კ. ცალკე რაიონების სპეციფიურ პირობები. ამიტომ საკოლმეურნეო მშენებლობაში დაშვებული შეცდომები ჩვენში უფრო მძიმე აღმოჩნდა, ვიდრე საბჭოთა კავშირის სხვა რომელიმე რაიონში.

ყოველივე ეს ხდებოდა საკავშირო კომპარტიის (ბ) ცენტრალური კომიტეტის დირექტივების გარეშე.

საკავშირო კომპარტიის (ბ) ცეკამ ჯერ კიდევ მიმდინარე წლის 5 იანვარს გამოიტანა დადგენილება, რომელშიაც მოგვცა გარკვეული დირექტივა იმის შესახებ, თუ სად და როგორ უნდა გატარდეს საკოლმეურნეო მშენებლობა. ამ დადგენილებაში ერთი სიტყვაც არ ყოფილა ნათქვამი იმის შესახებ, რომ ამიერ-კავკასია მთლიანი კოლექტივიზაციის რაიონია. ჩვენ კი ეს დირექტივა მექანიკურად გავიგეთ. ჩვენშიაც შევუდექით მთლიანი კოლექტივიზაციის რაიონების შექმნას და ამაში მდგომარეობს პარტიის საოლქო კომიტეტის ხელმძღვანელობის სისუსტე, მისი კიდევ ერთი შეცდომა.

როგორც იცით, მიმდინარე წლის თებერვალი იყო გაცხოველებულ საკოლმეურნეო მშენებლობის თვე. ცენტრალურ კომიტეტს მისდიოდა ცნობები იმ შეცდომების შესახებ, რომელთაც ადგილი ჰქონდა საკოლმეურნეო მშენებლობაში. ცეკამ მაშინვე გაუწია ამ გარემოებას ანგარიში. 20 თებერვალს საკავშირო კომუნისტური პარტიის ცეკამ სწორი დირექტივა მოგვცა იმის შესახებ, თუ როგორ უნდა ვაწარმოოთ საკოლმეურნეო მშენებლობა ჩამორჩენილ ეროვნულ რაიონებში. ჩვენ ვერც ეს დირექტივა გამოვიყენეთ სრული 100 პროცენტით და ამაშია პარტიულ საოლქო კომიტეტის დიდი შეცდომა. ჩვენ ვერ შევსძელით ცეკას ამ მითითებიდან გამოგვეტანა ყველა პრაქტიკული დასკვნები.

15 მარტს გამოქვეყნებულ იქნა საკავშირო კომპარტიის (ბ) ახალი დირექტივა, რომელიც განმეორებით იძლეოდა მითითებებს საკოლმეურნეო მშენებლობაში. ეს დირექტივა ვერ მივიღეთ სახელმძღვანელოდ. გამოქვეყნდა ამხ. სტალინის წერილები „თავბრუდახვევა“ წარმატებებისაგან და „პასუხი კოლმეურნეებს“. არც ამან უშველა მდგომარეობას და როცა ურემი გადაბრუნდა, გზა შემდეგ დავინახეთ, შემდეგ დავრწმუნდით, რომ ეს გზა მოფენილია ოღროჩოღროებით და მასზე გავლას ასე მოუმზადებლად ვერ შევსძლებთ. ამის შემდეგ დაიწყო შეცდომების აღიარების პერიოდი. 10 აპრილს თავისი შეცდომა იცნო ამ.-კავკასიის საოლქო კომიტეტმა, 13 აპრილს საქართველოს კომპარტიის (ბ) ცეკამ, 14 აპრილს აზერბეიჯანის კომპარტიის (ბ) ცეკამ და 16 აპრილს სომხეთის კომპარტიის (ბ) ცეკამ. აი ჩვენი შეცდომების აღიარების ქრონოლოგია.

ზოგიერთ რაიონებში ჩვენ ისეთი გატაცება გვქონდა, შეეცადნენ ქალაქის ბურჟუაზიის ლიკვიდაციას 24 საათის განმავლობაში. ეს მოხდა მაგალითად ისეთ უაღრესად განვითარებულ ცენტრში, როგორიც არის ცხინვალი და ჩოხატაური (სიცილი). და ეს შეცდომა ჩვენ ყველაზე გვიან ვაღიარეთ.

ზედმეტია იმის მტკიცება, რომ პარტიის ხაზი საკოლმეურნეო მშენებლობაში სრულიად სწორია. მთავარი შეცდომა იმაშია, რომ ჩვენ დავამახინჯეთ პარტიის მითითება. აქედან შეიძლება ზოგიერთმა ისეთი დასკვნა გამოიტანოს, რაკი ასეთი დაბრკოლებები გადაგვეღობა წინ, იქნება არც კი ღირდეს საქმისათვის ხელის მოკიდება. ასეთი მსჯელობა ამხანაგებო დიდი შეცდომა იქნებოდა. ჩვენ არ უნდა დავივიწყოთ, რომ შეუძლებელია ამიერ-კავკასიის სოციალისტური მშენებლობის განვითარება განსაზოგადოებულ მსხვილ სასოფლო-სამეურნეო ერთეულების გარეშე, რაც არ უნდა გავაძლიეროთ ჩვენ მრეწველობა, თუ სოფელი დღევანდელ მდგომარეობაში დარჩა, ჩვენ ამიერ-კავკასიაში როგორც საბჭოთა კავშირის განუყოფელ ნაწილში სოციალიზმს ვერ ავაშენებთ.

დაბრკოლებები საკოლმეურნეო მშენებლობაში იმანაც გამოიწვია, რომ არ იყო საქმისადმი კონკრეტული მიდგომა. გაბატონებული იყო შაბლონი მუშაობაში. მაგალით., არტელურ ფორმას ერთნაირად იყენებდნენ როგორც ხორბლეულის, ისე მეხაქონლეობის, მევენახეობის, მებაღეობის და სხვა რაიონებში. ლენინი ასეთ შეცდომისაგან არა ერთხელ გვაფრთხილებდა. როდესაც მე ამის შესახებ ვლაპარაკობდი კახეთის ერთ-ერთ პარტიულ კრებაზე, თბილისიდან ჩამოსულ ახალგაზრდა კომუნისტმა რეპლიკა ისროლა. ლენინის იდეებიც ძველდებაო. მე ამაზე მას, რასაკვირველია, ვუპასუხე, რომ ლენინის იდეები არ ძველდება, ხოლო შენისთანა ახალგაზრდა კომუნისტები შეიძლება დაძველებული იყვნენ ჩვენი პარტიისათვისთქვა. (სიცილი).

და აი ასეთ პირობებში ჩვენ ამხანაგებო მოწამენი ვიყავით კოლმეურნეობათა რიცხვის გაშმაგებული ზრდისა და შემდეგ მისი ასეთივე ტემპით დაცემის. ეს განსაკუთრებით უნდა ითქვას საქართველოსა და აზერბეიჯანზე. არ იყო მთლიანი ხელმძღვანელობა. აზერბეიჯანში, მაგალითად ყველა საოლქო კომიტეტს, კოლმეურნეობათა ცენტრს თავთავიანთი და ერთმანეთის საწინააღმდეგო დადგენილებანი გამოჰქონდათ. შეიძლება ითქვას, რომ აქ დადგენილებათა იშვიათად მდიდარი ჩუქურთმა მივიღეთ.

საკოლმეურნეო მშენებლობაში დაშვებულ შეცდომების გამომჟღავნებასთან დაკავშირებით, ჩვენ ვიგრძენით საკუთარი მუშაობის ბევრი სხვა მტკივნეული ადგილიც სოფლად, აღმოჩნდა, რომ დამამზადებელი ორგანიზაციები სუსტად მუშაობენ და ამახინჯებენ პარტიის ხაზს. არც პროფესიონალური კავშირები და არც კომკავშირი ბევრ შემთხვევაში მოწოდების სიმაღლეზე არ [illegible].

ყოველივე ამის შემდეგ ერთხელ და საბოლოოდ უნდა აღვკვეთოთ ლაპარაკი იმის შესახებ, თითქოს შემცდარი იყო პარტიის ხაზი. ყველასათვის ცხადი უნდა იყოს, რომ საკავშირო კომპარტიის (ბ) ცენტრალურმა კომიტეტმა სავსებით სწორი დირექტივა მოგვცა და ჩვენ ის ვერ შევასრულეთ. ამიტომ დაშვებულ შეცდომებისათვის მთლიანად უნდა აგონ პასუხი ადგილობრივ პარტიულ ორგანიზაციებმა და უფრო მეტად დანაშაული უნდა გავიზიაროთ ჩვენ, რესპუბლიკანურ ცენტრ. კომიტეტმა და საოლქო კომიტეტმა, რომელმაც შესაფერისად ვერ უხელმძღვანელეთ ადგილობრივ ორგანიზაციებს. ადგილობრივ ორგანიზაციების შეცდომა იმაში მდგომარეობს, რომ მათ ვერ გამოიჩინეს პარტიის დირექტივის კონკრეტულ პირობებთან შეხამებით გატარების უნარი და სწორი ინფორმაცია ვერ მოგვაწოდეს. მართალია ჩვენ გვყავს პარტიულ ბრძოლაში გამობრძმედილი კადრები, მაგრამ ისინი ვერ გაერკვნენ მდგომარეობაში, რადგან ჩვენს რეზოლიუციებში კოლმეურნეობათა მშენებლობის შესახებ ადგილობრივ ორგანიზაციებს ვაძლევდით ალგებრულ ფორმულებს და არა კონკრეტულ მითითებებს. ვიმეორებ ადგილობრივი ორგანიზაციები მიუხედავად ამისა ვალდებული იყვნენ ანგარიში გაეწიათ თავიანთ რაიონის სპეციფიურობისათვის. ჩვენ ხშირად ფიცს ვსდებთ ცენტრალური კომიტეტის წინაშე იმის შესახებ, რომ ლენინის იდეების ერთგულნი გამტარებელნი ვიქნებით, პრაქტიკულად კი ამ დაპირებას ვერ ვანხორციელებთ (ხმა ადგილიდან: გადაჭარბებული ერთგულება გამოიჩინეს). ამხანაგებო უგუნური ერთგულება მავნებელია გონიერ არაერთგულებაზე, (სიცილი).

როგორია ამჟამად ჩვენი ამოცანა?

პირველი ამოცანა, რომელიც მთელი თავისი სიმწვავით სდგას ამიერ-კავკ. საოლქო პარტიული კომიტეტის წინაშე, ეს არის გადამწყვეტი ბრძოლის აუცილებლობა დაშვებულ შეცდომათა გამოსწორებისათვის. აქ უნდა ვიხმაროთ ყველა შესაძლებლობანი როგორც დარწმუნებით, ისე იძულებითაც. საჭიროებისამებრ უნდა გამოყენებულ იქნეს პარტიულ რეპრესიის ღონისძიებები .არ უნდა დაგვავიწყდეს, რომ ჯერ კიდევ არის შეცდომები. მათი გამოსწორების ტემპი გაცილებით უფრო ნელია, ვიდრე შეცდომების დაშვების ტემპი. ჩვენ უნდა გავშალოთ ნამდვილი საქმიანი თვითკრიტიკა, ამიერ-კავკ. ახალ პარტიულ საოლქო ხელმძღვანელობამ, მაგრამ უნდა აიღოს ხელში პარტიის სადავეები, მან უსასტიკესი დაუნდობელი ბრძოლა უნდა გააჩაღოს ცენტრალური კომიტეტის ხაზის დასაცავად.

პარტიის მასიური მუშაობა

როგორია იმ ორგანიზაციების მუშაობა, რომელნიც აკავშირებენ პარტიას მშრომელთა ფართო მასებთან. პირველ ყოვლისა ჩვენს ყურადღებას ამ მხრივ იპყრობენ პროფესიონალური კავშირები, არავინ უარყოფს, რომ პროფესიონალურ კავშირებს აქვთ მიღწევები თავიანთ მუშაობაში, მაგრამ ისიც უდავოა, რომ მათ საქმიანობას მთელი რიგი დეფექტები ახასიათებს. ჯერ კიდევ საბოლოოდ აღმოფხვრილი არ არის ტრედიუნიონისტური განწყობილება. ტრედიუნიონიზმი მაგრად იჯდა ჩვენს პროფესიონალურ კავშირების აპარატში. ამ შემთხვევაშიაც ფედერალიზმის პრინციპმა მავნე როლი ითამაშა.

პროფესიონალური კავშირები მასიურ პროლეტარულ ორგანიზაციებს წარმოადგენენ. დაუშვებელია ფედერაციის პრინციპი მათ საქმიანობაში, პროლეტარიატის რიგების შემჭიდროება არის მთავარი დასაყრდენი პარტიის ხელმძღვანელობის ცენტრალიზაციის გასატარებლად. ამ ამოცანას ხშირად შესაფერ ანგარიშს ვერ უწევენ ჩვენი პროფესიონალური ორგანიზაციები.

ამქრული კარჩაკეტილობის და ტრედიუნიონისტული [illegible] ელემენტები ჯერ კიდევ აღმოფხვრილი არ არის. მე არასოდეს არ დამავიწყდება შემთხვევა, როცა ერთ-ერთი პროფკავშირის წარმომადგენელი საკითხს ასე აყენებდა. არის მუშა და არის დამქირავებელი. ჩვენთვის სულერთია ვინ იქნება ეს დამქირავებელი, მისი სოციალური არსი საინტერესო არაა. საკითხის ასე დაყენება ძირშივე ყალბია. ჩვენ დიდის კმაყოფილებით მოვისმინეთ ამხ. ტომსკის განცხადება მის მოხსენებაში იმის შესახებ, რომ პროფესიონალური კავშირები სოციალისტური მშენებლობის მონაწილენი არიან, რაც პროფკავშირებს გარკვეულ ვალდებულებებს აკისრებს. ნუ თუ ჩვენ არ უნდა გავარჩიოთ წითელი დირექტორი დამქირავებელი კერძო დამქირავებლისაგან, ვინ არ იცის, რომ ამ შემთხვევაში ჩვენი დამქირავებლები სოციალისტური მშენებლობის ინტერესების გამტარებელნი არიან. ამ გარემოების უგულებელყოფა ნამდვილი ტრედიუნიონიზმი და მენშევიზმია. პროფესიონალური კავშირები როგორც ლენინმა სთქვა არიან არა მარტო კომუნიზმის, არამედ სოციალისტური მშენებლობის და მუშათა მართვა-გამგებლობისათვის მოსამზადებელი სკოლა.

სად არის პროფესიონალური კავშირების მიღწევები მუშათა ყოფა-ცხოვრების მდგომარეობის გაუმჯობესებაში? მუშათა მომარაგების თავის დროზე დაყენებისათვის ბრძოლაში, ეს მუშაობა რაღაც არ სჩანს.

მეორე ნაკლი ჩვენი პროფესიონალური კავშირებისა იმაში მდგომარეობს, რომ ისინი მეტად მცირე ყურადღებას უთმობენ შრომის ორგანიზაციის საკითხს. ამ დარგში თითქმის არაფერი კეთდება. და თუ რამე კეთდება, შედეგი არ სჩანს. აიღეთ ბამბის ნათესების მდგომარეობა, რომელზედაც მე უკვე ვილაპარაკე. აქ ჩვენ გვაკლია 10 ათასი მუშა ხელი, ეს მაშინ, როცა აზერბეიჯანში ასე დიდია მოჯამაგირეების რიცხვი. და ჩვენ დღეს იძულებული ვართ მივმართოთ სპარსეთის ბაზარს მუშა ხელის სათხოვნელად. აშკარაა, რომ ეს ფაქტი ნათლად მოწმობს პროფესიონალური კავშირების უმოქმედობას შრომის ორგანიზაციის დარგში.

მე აღარას ვამბობ კადრების მომზადების საკითხზე. ამ მხრივ საერთო ნაკლი აქვთ საბჭოთა კავშირის ყველა პროფესიონალურ ორგანიზაციებს. და ამ შემთხვევაშიაც ამიერ-კავკ. პროფესიონალური ორგანიზაციები გამონაკლისს არ შეადგენენ. რას გავს მაგალითად ისეთი მდგომარეობა, როდესაც ჩვენ თბილისის უმუშევარ ხარატს, ან დურგალს ვერ ვაწვდით ბაქოს მრეწველობას, სადაც მათზე დიდი მოთხოვნილებაა.

შემდეგი მძლავრი ორგანიზაცია, რომელიც აკავშირებს პარტიას მასებთან, ეს არის ლენინის კომუნისტური ახალგაზრდობის კავშირი. კომუნისტური ახალგაზრდობის კავშირი მრავალრიცხოვანი და დიდი ორგანიზაციაა, მას უნდა ჰქონდეს სათანადო გავლენა მასებზე. სულ ამიერ-კავკასიაში 208 ათას კაცზე მეტი ირიცხება კომკავშირში. ეს ვეებერთელა არმიაა. საქართველოში კომკავშირელთა რიცხვი უდრის 91 ათასს, აზერბეიჯანში—85 ათასს და სომხეთში—85 ათასს. როგორია მუშათა ფენა კომკავშირის ორგანიზაციაში? საქართველოს კომკავშირში მუშათა რიცხვი შეადგენს 18 პროცენტს, აზერბეიჯანში—26 პროცენტს. სომხეთში—18 პროცენტი საშუალოდ მთელ ამიერ - კავკასიაში 21 პროცენტს. ამასთანავე მოჯამაგირეთა რიცხვი კომკავშირში უდრის 20 ათას კაცს. აქედან აშკარაა, თუ რა მძლავრ მასიურ ორგანიზაციას წარმოადგენს კომკავშირი. მაგრამ სამწუხაროდ უნდა ითქვას, რომ მისი გავლენა საკმაო არაა.

კომუნისტური ახალგაზრდობის კავშირი სახელოვნად იცავდა პარტიის ხაზს, მან უდიდესად შეუწყო ხელი სოციალისტური შეჯიბრების და მუშათა დამკვრელობის განვითარებას. მაგრამ ჯერ კიდევ ბევრი რამ დარჩა მას გასაკეთებელი. კომკავშირის მონაწილეობა სოციალისტურ მშენებლობაში საკმარისად ვერ ჩაითვლება.

კომკავშირსაც იგივე შეცდომები ჰქონდა საკოლმეურნეო მშენებლობაში, რაც პარტიას. მე კომკავშირს ამ შემთხვევაში სუბიექტიურ ბრალს არ ვსდებ, მაგრამ საჭიროა კომუნისტური ახალგაზრდობის კავშირმა რაც შეიძლება უკლებლივ გამოიყენოს თავისი ძალები. განსაკუთრებით ეს უნდა ითქვას სოფლის შესახებ, სადაც კომკავშირის გავლენა მეტად უმნიშვნელოა.

ცხადია, რომ თვით კომკავშირის გარდა ამ შემთხვევაში ბევრი იქნება დამოკიდებული იმაზე, თუ რამდენად სწორ ხელმძღვანელობას გაუწევს პარტია კომუნისტური ახალგაზრდობის ორგანიზაციებს. სოფელს უნდა მივაწოდოთ საუკეთესო მუშაკები, კომკავშირელთა ბრიგადები. დაზგის კომკავშირელი ისევე უნდა დაეხმაროს კავზე მომუშავე კომკავშირელს, როგორც დაზგის კომუნისტი ეხმარება კავზე მომუშავე კომუნისტებს, ბრიგადების გაგზავნის დროს საჭიროა მათი წინასწარი მომზადება, სათანადო ინსტრუქციებით და მითითებებით აღჭურვა. ამის შემდეგ აღარ ექნება ადგილი ისეთ შეცდომებს, რომელიც შემჩნეული არის მუშათა ბრიგადების გაგზავნაში სოფლად. და რომელსაც ზოგიერთი ყალბ დასკვნამდე მიჰყავს, თითქოს მუშათა ბრიგადებმა საერთოდ ვერ გაამართლეს თავიანთი დანიშნულება. ეს დიდი შეცდომაა. საკითხი მხოლოდ იმაში მდგომარეობს, რომ მუშათა ბრიგადების მომზადება - გაგზავნის საქმე ჯეროვან სიმაღლეზე იქნეს დაყენებული.

შემდეგი ორგანიზაცია, რომელიც აკავშირებს პარტიას მშრომელ ფართო მასებთან, ეს არის კოოპერაცია. კოოპერაციის მუშაობის შესახებ მე გაკვრით უკვე ვილაპარაკე და ეხლაც უნდა აღვნიშნო, რომ ის ვერ უძღვება ჩვენს სადღეისო მიმდინარე ამოცანებს. უნდა შეიცვალოს კოოპერაციის ორგანიზაციული სტრუქტურა და მისი მუშაობის შინაარსი. კოოპერაციის აპარატი ბიუროკრატიული სენით არის დაავადებული. შტატები გაბერილია და ეს მთელ რიგ დაბრკოლებებს ქმნის მის მუშაობაში. კოოპერაციას არ ახასიათებს საჭირო ელასტიურობა, რომელიც აუცილებელია მუშათა მომარაგებისა და რეალური ხელფასის განმტკიცების საქმეში.

ასევე უნდა ითქვას სასოფლო - სამეურნეო კოოპერაციაზედაც. სამწუხაროდ ზოგიერთ რაიონებში კოლექტივიზაციის გატარებასთან დაკავშირებით სასოფლო - სამეურნეო კოოპერაცია გაუქმებულ იქნა. ეს დიდი შეცდომაა. საჭიროა სასოფლო - სამეურნეო კოოპერაციის საქმიანობის გაჯანსაღებისათვის სხვა ზომების მიღება. პირველ ყოვლისა ბოლო უნდა მოვუღოთ იმ პარალელიზმს, რომელიც შემჩნეულია ადგილებზე სასოფლო-სამეურნეო კოოპერაციის ქსელში. მთელ რიგ რაიონებში სასოფლო - სამეურნეო კოოპერაციის სხვადასხვა ორგანოები მუშაობენ. მათი საქმიანობა შეთანხმებული არ არის საერთო გეგმასთან და ამ მრავალსახოვანობას დიდი არევ-დარევა შეაქვს პროდუქტების დამზადების საქმეში. უნდა გადაისინჯოს სასოფლო - სამეურნეო კოოპერაციის მუშაობა. უნდა მოისპოს ეს ყოვლად უაზრო პარალელიზმი, რომელიც აძვირებს პროდუქციას და აჭიანურებს მის მოწოდებას მომხმარებლისადმი.

თავისთავად ცხადია, რომ ჩვენ უმთავრესად შემოზიდული პროდუქტებით ვცხოვრებთ. მაგრამ ეს სრულიად არ გვაძლევს უფლებას ოდნავ მაინც შევასუსტოთ ყურადღება ადგილობრივ პროდუქტების დამზადების საქმისადმი. რაც შეიძლება მაქსიმალურად უნდა იქნას გამოყენებული ყველა ადგილობრივი შესაძლებლობანი ამ მხრივ. ჩვენ უნდა მივაღწიოთ იმას, რომ პროდუქტები მზადდებოდეს ჩქარა და იაფად.

მასიურ ორგანიზაციებთან დაკავშირებით განსაკუთრებით უნდა დაისვას საკითხი სოფლის საბჭოების მუშაობის შესახებ. საბჭო პროლეტარიატის დიქტატურის ორგანოა სოფლად. მე მგონია არ არის საჭირო ბევრი ლაპარაკი იმის შესახებ, რომ ხშირად სოფლის საბჭოები თავიანთ ამ მოწოდებას ვერ ამართლებენ. ბევრგან საბჭო ქაღალდზე არსებობს, როგორც პროლეტარიატის დიქტატურის ორგანო. ეს განსაკუთრებით თვალსაჩინო იყო კოლექტივიზაციის გაცხოველებული ტემპებით ჩატარების დროს. საბჭო ხშირად უკანა რიგში მიჩანჩალობდა. სოფლის საბჭოების ავტორიტეტი კოლექტივიზაციის ჩატარების დროს ბევრ რაიონებში დაეცა. ამ გარემოებას სერიოზული ყურადღება უნდა მიექცეს ყოველგვარი ზომები უნდა მივიღოთ სოფლის საბჭოს ავტორიტეტის ასაწევად. უდავოა, რომ გლეხობასთან მჭიდრო კავშირი შეუძლებელია საბჭოს გარეშე. მე მქონდა შემთხვევა ქუთაისის ოლქში შევხვედროდი სოფლის საბჭოს ერთ თავმჯდომარეს, რომელმაც ჩემ კითხვაზე იმის შესახებ, თუ რა მონაწილეობა მიიღო საბჭომ კოლექტივიზაციაში, მიპასუხა — ჩემი როლი ძალიან მცირეა, მოვიდა შტაბი, რომელმაც უნდა ჩაატაროს კოლექტივიზაცია, მომთხოვა ბინა მე მას ეს ბინა ვუშოვე და დანარჩენი არ მეხებაო. ადვილი წარმოსადგენია, თუ რა სავალალოდ გამოიყურება სოფლის საბჭოს ასეთი თავმჯდომარე.

რამდენიმე სიტყვა ქალთა შორის მუშაობის შესახებ. ზედმეტია იმაზე ლაპარაკი, თუ რა დიდ როლს თამაშობს ქალთა სექტორი ჩვენს აღმშენებლობაში. ამავე დროს ჩვენ სრულიად არასაკმაო ყურადღებას ვაქცევთ ქალთა შორის მუშაობას. ჯერ კიდევ არ არის აღმოფხვრილი ძველი დრომოჭმული შეხედულება იმის შესახებ, რომ ქალთა სექტორს არ უნდა მიექცეოდეს საჭირო ყურადღება. ეს არის აზიური ჩამორჩენილობის ნაშთი. ასეთ ყალბ შეხედულებას ადგილი აქვს არა მარტო გლეხობის ჩამორჩენილ ფენებში, არამედ ზოგიერთ კომუნისტებს შორისაც. ეს განსაკუთრებით გამოაშკარავდა კოლექტივიზაციის ჩატარების დროს. თქვენ იცით, რომ ბევრ რაიონში გლეხ-ქალთა ჩამორჩენილი ფენები წინააღმდეგობას უწევდნენ კოლექტივიზაციას. ამხანაგებს ხშირად ავიწყდებათ, რომ ქალთა მშრომელი მასების მონაწილეობის გარეშე შეუძლებელია სოციალიზმის აშენება.

ქალთა რიცხვი მეტად მცირეა პროლეტარიატში და ჩვენ ხშირად ვლაპარაკობთ ამ ნაკლის გამოსასწორებლად, მაგრამ მეტად დიდია ქალთა რიცხვი სოფლის მეურნეობაში. ქალთა სექტორი აქ დიდ საწარმოო როლს თამაშობს. ამავე დროს სამეურნეო საკითხების გადაჭრაში სოფლად ქალები არ არიან ჩაბმული. ამ ნაკლის გამოსწორებას ენერგიულად უნდა ჩავჭიდოთ ხელი. ქალთა შორის მუშაობა უპატრონოდ არის მიტოვებული. პარტიულ აპარატის რეორგანიზაცია, რომელსაც შედეგად მოჰყვა ქალთა შორის მუშაობის განყოფილებათა გაუქმება ნაადრევად უნდა ჩაითვალოს. საჭიროა ეს საკითხი გადაისინჯოს.

მე აქ მაქვს ამხ. გეგეშიძის ბარათი, რომელშიაც ის სწერს, რომ გუშინ მოხდა კოოპერაციის ახალი გამგეობის არჩევნები და არც ერთი ქალი არ იქნა გაყვანილი მის შემადგენლობაში. ეს მიუტევებელი უმსგავსობაა. როგორ შეუძლია კოოპერაციას იზრუნოს მუშათა ბიუჯეტის განმტკიცებისათვის, თუ ამ საქმეში აქტიურად ჩაბმული არ იქნა ქალთა მასები, და აი თქვენ ხედავთ — აირჩიეს კოოპერაციის ახალი გამგეობა, ხელახლა გაიყვანეს ზოგიერთი ძველი წევრები, რომელნიც შეიძლება ცუდათ მუშაობდნენ და ერთი ადგილიც კი ვერ გაიმეტეს ქალთა წარმომადგენლისათვის.

პარტიისა და მშრომელი მასების შემდეგი ძლიერი დამაკავშირებელი იარაღი არის ჩვენი ბეჭდვითი სიტყვა, რომელსაც დიდ მიღწევებთან ერთად მრავალი ნაკლი ახასიათებს. ჩვენი პრესა ჯერ კიდევ ვერ ღებულობს საჭირო მონაწილეობას სამეურნეო საკითხების გადაწყვეტაში. ის ამ საკითხების ირგვლივ ვერ აწარმოებს ფართო მასების ყურადღების მობილიზაციას. ამ რამოდენიმე ხნის წინად შეკრებილმა რედაქტორების თათბირმა აღიარა, რომ ბრძოლა საწარმოო - საფინანსო გეგმის შესრულებისათვის ჩვენს პრესაში არ არის საკმაოდ გაშლილი. ეს ნაკლი ერთნაირად ახასიათებს როგორც ამ.-კავკასიის, ისე რესპუბლიკანურ პრესას.

ამასთანავე უნდა ითქვას, რომ თვითკრიტიკა ჩვენს გაზეთებში ვერ სდგას თავის სიმაღლეზე. ადგილი აქვს გადამლაშებას. კონკრეტულობა ნაკლებად ემჩნევა. არის შემთხვევები, როცა კრიტიკა რიცხვობრივად მცირეა, ან წინააღმდეგ ადგილი ეძლევა არაჯანსაღ გადახრებსაც. ჩვენს პრესას მოუხდება თავისი მუშაობის გადასინჯვა მუშკორებისა და გლეხკორების შორის.ეს საქმე ცუდათ არის დაყენებული. არ სწარმოებს მუშგლეხკორთა მასების სათანადოთ შერჩევა. პრესა საკმაოდ ხელმძღვანელობას ვერ უწევს ამ დიდმნიშვნელოვან მასიურ მოძრაობას. უდავოა, რომ მუშგლეხკორთა მასები წარმოადგენენ სოციალისტური მშენებლობის კადრების სკოლას.

პრესამ უნდა გააჩაღოს მუშაობა მასების ინტერნაციონალურად აღზრდისათვის. მართალია, ამ მხრივ ჩვენი გაზეთები აწარმოებდნენ მუშაობას, მაგრამ სოციალისტური რეკონსტრუქციის დღევანდელ პირობებში ეს უკვე საკმარისი არ არის. მასების ინტერნაციონალური აღზრდის ამოცანა ამჟამად უაღრესად მწვავედ სდგას ჩვენს წინაშე.

რამდენიმე სიტყვა საბჭოთა აპარატზე. უნდა ითქვას, რომ აქ ყოვლად დაუშვებელ პარალელიზმს აქვს ადგილი. საბჭოთა კავშირის არც ერთ რესპუბლიკაში არ არის სახელმწიფო აპარატის ისეთი რთული ხლართი, როგორც ეს ამიერ-კავკ.-ში. ეს რასაკვირველია ართულებს საბჭოთა აპარატის გაუმჯობესებისათვის ბრძოლას.

განცალკევებით უნდა შეჩერდა ეროვნულ საკითხზე. ამ მხრივ ჩვენი პარტია მტკიცედ ატარებს ლენინურ ხაზს. ნაციონალისტური გადახრის რეციდივებს ჩვენთან ადგილი არ ქონია მაშინ, როდესაც ეს შემჩნეული იქნა ბელორუსიის, უკრაინის და თათართა რესპუბლიკებში. მაგრამ ნაციონალისტური განწყობილებანი ამიერ-კავკასიაში არის. პირველ ყოვლისა ყურადღებას იპყრობს ველიკოდერჟავნიკული და ადგილობრივი ნაციონალისტური ტენდენციათა წინააღმდეგობანი. ამასთანავე უდიდესი მნიშვნელობა აქვს ა.-კ. ცალკე ეროვნებათა ნაციონალურ ურთიერთობის საკითხს. და საკითხების მესამე ჯგუფი ეროვნულ პოლიტიკაში უნდა მივაკუთნოთ ამიერ - კავკასიის ცალკე დიდ ეროვნებათა დამოკიდებულებას თავიანთ რესპუბლიკების მცირე ეროვნებების მიმართ. ჩვენ ხშირად გვავიწყდება, რომ აზერბეიჯანში ცხოვრობენ არა მარტო თურქები, არამედ სომხები. რომ საქართველოში არიან არა მარტო ქართველები, არამედ სომხები, თურქები და ბერძნები.

ასეთ პირობებში განსაკუთრებულ მნიშვნელობას ღებულობს ენის საკითხი. მასების ამოძრავება ქვევიდან, მათი ჩაბმა სოციალისტურ მშენებლობაში, მათზე აღმზრდელობითი ზეგავლენის მოხდენა უშუალოდ ებჯინება ენის პრობლემას. ეს მეტად დიდი საკითხია. ამასთანავე ჩვენ გვმართებს უფრო ენერგიული ზომები მივიღოთ სახელმწიფო აპარატის შევსებათ ადგილობრივ მცხოვრებლებით. განსაკუთრებით ცუდი მდგომარეობაა ამ მხრივ აზერბეიჯანში, სადაც სახელმწიფო აპარატში მომუშავე თურქების პროცენტი უდრის 31, სომხების—16 პროც. რუსების—52,2 პრ. გაცილებით უკეთესი მდგომარეობაა ამ მხრივ სომხეთში. აქ სახელმწიფო აპარატში ადგილობრივ მოსახლეობის პროცენტი შეადგენს 93. საქართველოში ადგილობრივ მცხოვრებთა რიცხვი სახელმწიფო აპარატში უდრის 61 პროც. ჩვენ მივდივართ ამიერ - კავკასიის მეურნეობის ცენტრალიზაციის გზით და ეს წინსვლა უნდა ხდებოდეს სახელმწიფო აპარატის ადგილობრივ მოსახლეობის ხარჯზე განმტკიცების საფუძველზე.

ამასთანავე განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს იმას, რომ ა.-კ. ხალხებს შეეძლოთ ერთმანეთთან ლაპარაკი უთარჯიმანოთ. ეს საკითხი მივიწყებულია. არავითარი ცდები არ ხდება იმ მხრივ, რომ ბავშვთა ბაღებში შევაჩვიოთ ბავშვები ა.-კ. ენების შეთვისებას. არაფერი კეთდება ამ მხრივ საშუალო სკოლაშიაც. ამხ. სერიოჟა ზოგდატიევი ერთ დროს აყენებდა საკითხს ამიერ-კავკასიის საერთო ენის შექმნის შესახებ. რა თქმა უნდა აქედან არაფერი გამოვიდა. ამიერ-კავკასიის ეროვნებათა ასიმილიაცია ა.-კ. შეუძლებელი საქმეა, მაგრამ ჩვენ ენერგიული ზომები უნდა მივიღოთ ადგილობრივი ეროვნებათა ერთმანეთთან დასაახლოვებლად ენის მხრივ.

განსაკუთრებით უნდა აღინიშნოს ის გარემოება, რომ ჩვენში ცუდათ არის დაყენებული რუსული ენის სწავლება. არ უნდა დაგვავიწყდეს, რომ მთელ მსოფლიოს ახალი იდეებს რუსული ენა აძლევს. [illegible] ჩვენ საბჭოთა კავშირში მცხოვრებთ, რომ რუსული ენის შესწავლა ისე უნდა იქნას დაყენებული, რომ უმაღლეს სასწავლებლებში შესვლის დროს ახალგაზრდობას თავისუფლად შეეძლოს ამ ენაზე მეცნიერების მიღწევათა შეძენა. ზოგჯერ არის ისეთი ტენდენცია, როცა დაწესებულებებში ინჟენერ-ტექნიკოსთა ძალების შერჩევის დროს მტკიცედ იცავენ ეროვნულ პროცენტულ შეფარდებას. ეს რასაკვირველია, სისულელეა. ინჟენერ-ტექნიკოსთა ძალები იმდენად მცირეა, რომ მათ ეროვნული ნიშნის მიხედვით პროცენტულად შეფარდება უაზრობა იქნებოდა.

ჩვენი მორიგი ამოცანაა დაუნდობელი ბრძოლა ვაწარმოოთ ორ ფრონტზე, განსაკუთრებით კი იერიში უნდა მივმართოთ მემარჯვენე გადახრის წინააღმდეგ. ეს მუშაობა ძალთა მაქსიმალურ დაძაბვას მოითხოვს იმ პირობებში, რომელიც ჩვენ ეხლა გვაქვს კოლექტივიზაციის დროს დაშვებულ შეცდომების შედეგად. მდგომარეობა სოფლად ჯერ კიდევ ყველგან გამოსწორებული არაა. ამიტომ პირველი და მთავარი ამოცანაა დაშვებულ შეცდომების შედეგების აღმოფხვრა.

ჩვენი მდგომარეობა ქალაქად გაცილებით უკეთესია, მუშათა კლასი მიუხედავად მთელ რიგ სიძნელეებისა იბრძვის სოციალისტური მშენებლობის ენტუზიაზმით. საჭიროა პროლეტარიატის ეს აღტყინება მთლიანად გამოვიყენოთ სოციალისტურ მშენებლობაში. მუშათა კლასი შედუღებულია კომუნისტურ პარტიასთან. და არ არის ისეთი ძალა, რომელიც მათ განაშორებს.

მაგრამ ამავე დროს ვიმეორებ—საჭიროა გაცხოველებული მუშაობა სოფლად, სადაც პარტიული ხაზის დამახინჯება მწვავეთ იჩენს თავს. ჩვენი მტრები მოხერხებულად იყენებენ ჩვენს შეცდომებს. ჩვენ ჯერ კიდევ არ ვღებულობთ საკმაო ზომებს მათი იზოლიაციისათვის ღარიბ და საშუალო გლეხობისაგან.

არ უნდა დაგვავიწყდეს აგრეთვე ის გარემოება, რომ ინტერვენციის სურვილი იმპერიალისტებს არ გაქრობიათ. მათ მოსვენებას რა აძლევს ჩვენი ნავთი და ჩვენი წიაღის უდიდესი ბუნებრივი სიმდიდრენი. ამ შავ ზრახვებში იმპერიალისტებს მზად არიან დაეხმარონ მუსავატელები, დაშნაკელები და მენშევიკები.

ასეთ პირობებში პარტიამ უდიდესად უნდა შეამჭიდროვოს თავისი რიგები. ძირშივე უნდა აღკვეთილ იქნას ყოველგვარი დაჯგუფებანი, რასაც ადგილი ჰქონდა სომხეთში და აზერბეიჯანში. საქართველოშიაც იყო ასეთი ცდა, მაგრამ ის თავიდანვე გაქარწყლებულ იქნა. პარტია უნდა მოქმედებდეს როგორც ერთი კაცი და ამ პირობის განხორციელების, პარტიის მთელი ძალების კიდევ უფრო შემჭიდროებისა და მუშათა და გლეხთა ფართო მასებზე დაყრდნობით ჩვენ უზრუნველვყოფთ სოციალისტური მშენებლობის წარმატებით განვითარებას. (მქუხარე ტაში).

ა.-კ. საოლქო კომიტეტის სარევიზიო კომისიის მუშაობა

ა.-კ. პარტორგანიზაციათა მეექვსე ყრილობის მეხუთე სხდომაზე მოსმენილ იქნა საოლქო კომიტეტის სარევიზიო კომისიის მუშაობის ანგარიში. მოხსენება გააკეთა ამხ. ხაჩიკმა, რომელმაც აღნიშნა პარტიულ აპარატის რეორგანიზაციის შედეგები საოლქო კომიტეტში. მომხსენებელმა თქვა, რომ ეს რეორგანიზაცია მტკიცედ ჩატარდა ფუნქციონალური პრინციპის მიხედვით, რეორგანიზაციამ უთუოდ გაამართლა თავისი დანიშნულება.

რაც შეეხება საოლქო კომიტეტის ტექნიკური აპარატის მუშაობას, მომხსენებლის სიტყვით ამ მხრივ ყველა განყოფილებების მუშაობა, გარდა საგიტაციო-საპროპაგანდო განყოფილებისა და არადამაკმაყოფილებლად უნდა ჩაითვალოს.

კამათი ამხ. შ. ელიავას მოხსენების გარშემო

ამხ. ვართანოვი

(ბაქო)

მე უნდა აღვნიშნო ამხანაგებო, რომ ა.-კ. საოლქო პარტიული კომიტეტი ვერ აღმოჩნდა თავის მოწოდების სიმაღლეზე აზერბეიჯანის კომპარტიის ხელმძღვანელობის შეცდომებთან ბრძოლაში. ამხ. შალვა ელიავა საკმაოდ ვრცლად შეეხო საოლქო კომიტეტის მუშაობის დეფექტებს, მაგრამ მე მაინც საჭიროდ მიმაჩნია ამ გარემოების ერთ მხარეს გავუსვა ხაზი.

განსაკუთრებით უნდა აღინიშნოს, რომ თვითკრიტიკა ჩვენში ჯერ კიდევ არ არის გაშლილი. ამას [illegible] ის გარემოება, რომ პარტია მეტად ცოტა ყურადღებას აქცევს თვითკრიტიკის ცხოველმყოფელობას. არ სწარმოებს იმის შემოწმება, თუ რამდენად ტარდება ცხოვრებაში თვითკრიტიკის წესით გამომჟღავნებულ დეფექტების გამოსწორება.

ამხ. კურილოვი

(ბაქო)

ამხანაგებო, საჭიროა აქ ხაზგასმით აღინიშნოს, რომ ამხ. შალვა ელიავამ თავისი მოხსენება ნამდვილ ბოლშევიკურ თვითკრიტიკაზე ააგო, მაგრამ ისიც უნდა ითქვას, რომ პარტიის დადგენილება, მას შემდეგ რაც აღნიშნული იყო აზერბეიჯანის ხელმძღვანელობის დიდი შეცდომები და მოცემული იყო საჭირო ღონისძიებანი ამ შეცდომების გამოსასწორებლად, ჯერ კიდევ სავსებით არ არის განხორციელებული ცხოვრებაში. აზერბეიჯანის კომპარტიის ძველი ხელმძღვანელობის შეცდომათა შედეგების გამოსწორება ჯერ კიდევ არ არის დამთავრებული. ამ გარემოებას საოლქო კომიტეტის ახალმა შემადგენლობამ შესაფერი აგარიში უნდა გაუწიოს.

ამხ. ელიავამ თავის მოხსენებაში ილაპარაკა პროფესიონალური კავშირების სუსტ მუშაობაზე, მაგრამ განა ცხადი არ არის, რომ ამაში მარტო პროფესიონალურ კავშირებს ბრალს ვერ დავდებთ? უდავოა, რომ აქ დანაშაული უნდა გაიზიაროს პარტიულ ხელმძღვანელობამაც. თუ ჩვენ გვინდა, რომ ა.-კ. პროფესიონალური კავშირები ამართლებდნენ რეკონსტრუქტიული პერიოდის მიმდინარე ამოცანებს, საჭიროა პარტიამ მეტი ყურადღება მიაქციოს პროფკავშირების მუშაობას.

ამხ. შუშევი

(ბაქო)

ამხანაგმა ელიავამ თავის მოხსენებაში საკმაოდ არ გაამუქა პარტიის მასებთან დამაკავშირებელ ორგანიზაციების მუშაობა, ისეთი ორგანიზაციების მუშაობა, როგორიცაა პროფკავშირები და კომკავშირი. განსაკუთრებით სუსტად იყო გამუქებული კოოპერაციის საქმიანობა, ჩემის აზრით კოოპერაცია მიმდინარე პერიოდში უფრო სერიოზული ყურადღების ღირსია. ჩვენი ამოცანაა 5 წლიანი გეგმის 4 წელიწადში შესრულება. ბაქოს ნავთის მრეწველობამ კი თავისი 5 წლედი 2 წელიწად ნახევარში უნდა შეასრულოს. ამ ამოცანის გადაწყვეტა მნიშვნელოვნად არის დამოკიდებული მუშათა მომარაგების საკითხზე. რა მდგომარეობაშია მუშათა კოოპერაცია ბაქოში? სამწუხაროდ, ბაქოს მუშათა კოოპერატივი ვერ არის დაახლოებული მუშა-მომხმარებლებთან, მუშა-მომხმარებლის საჭიროებებთან. წინად ბაქოს ცენტრალური მუშათა კოოპერატივი დიდ როლს თამაშობდა მუშებისათვის საქონლის მიწოდებაში, დღეს კი არის იმის ნიშნები, რომ იგი ვეღარ აკმაყოფილებს მეპაიეთა მოთხოვნილებას. ამის მიზეზია უმეტეს ნაწილად პარტორგანიზაციის სუსტი ხელმძღვანელობა. კოოპერაციას არ ჰყავს სათანადო მუშაკები. აუცილებელია ამ მდგომარეობის გამოსწორება.

ბაქოს ცენტრალურ მუშათა კოოპერატივს ხშირად უსაყვედურებენ, რომ ის ქალაქ გარეთ არ აწყობს საბჭოთა მეურნეობებს, მე ვაცხადებ, რომ ამ საქმეში კოოპერაციის ხელმძღვანელი საოლქო ცენტრი არავითარ დახმარებას არ გვიწევს. „ზაკსოიუზი“ გასულ წელს შეგვპირდა ლორების გამოგზავნას საბჭოთა მეურნეობისათვის. გავიდა ხანი, დაპირებული ლორები მივიღეთ, მაგრამ ისინი აღმოჩნდნენ ველური ტახები, რომლებმაც ყველა დანარჩენი სანაშენო ლორები შეგვიჭამეს. ამის შემდეგ იძულებული ვიყავით ეს ტახებიც სასაკლაოზე გაგვეგზავნა. მეურნეობის მოწყობა კი ჩაიშალა. თუ ასეთი „დახმარება“ გვექნა „ზაკსოიუზიდან“ საბჭოთა მეურნეობების მოწყობას მართლაც ვერ შევძლებთ.

ყველა ლაპარაკობს, იმის შესახებ, რომ ბაქოს მუშათა კოოპერატივმა მიიღო დიდი თანხები ქალაქის ირგვლივ ბოსტნების მოსაწყობად. ეს ხმები არც თუ უსაფუძვლონი არიან. ჩვენ მართლაც მივიღეთ თანხები ბოსტნებისათვის მაგრამ ბოსტნების მოწყობა ვერ მოვახერხეთ, მიზეზი ის არის, რომ აფშერონის ნახევარ კუნძულის მშრალ სილაზე ბოსტნის მოწყობა ყოვლად მოუხერხებელი და უსარგებლო საქმეა, ზოგიერთების გამოანგარიშებით იქ მოწყობილ ბოსტანში მოსული კიტრი ცალი 10 მანეთი ეღირება. ასეთი კიტრის მიწოდება მუშა-მომხმარებლისათვის ჩვენ ვერ წარმოგვიდგენია.

მე საჭიროდ მიმაჩნია აგრეთვე ამიერ-კავკასიის საოლქო კომიტეტმა მიიღოს ზომები იმისათვის, რომ კოოპერაცია განთავისუფლებულ იქნეს მუდმივი გამოკვლევებისაგან. ამჟამად ისეთი მდგომარეობაა, რომ თითქმის ყოველდღე მოდიან გამომკვლევები და კოოპერაციის მუშაკებს მხოლოდ მათთვის უხდებათ პასუხის გაცემა. მუშაობა კი მიტოვებულია.

კოოპერატიული აპარატის წმენდაში ბევრი შეცდომა იყო დაშვებული. ბაქოს კოოპერატივში გამწმენდმა კომისიამ აღმოაჩინა 400-და უცხო ელემენტი. მათ ყველას ერთ დღის გამოუცხადეს, რომ ისინი მოხსნილნი არიან. კანონის თანახმად დადგენილების გამოცხადების დღიდან მოხსნილი მუშაკი აპარატში რჩება კიდევ 17 დღე. ამ 17 დღის განმავლობაში ეს 400 უცხო ელემენტი ფლანგავდა კოოპერატივის ფულს, ქურდობდა და ყოველგვარ უმსგავსოებას ჩადიოდა, რადგან იცოდა, რომ [illegible] დღეები დათვლილი იყო. მე ვფიქრობ, შესაძლებელია კომისიამ ნაწილ-ნაწილად გამოაცხადოს წმენდის შედეგები, ამით თავიდან ავიცილებთ ბევრ დანაკლისს.

ამხ. მელიქსეტოვი

(თბილისი)

პარტიული ხელმძღვანელობის მუშაობას უაღრესად დიდი მნიშვნელობა აქვს განსაკუთრებით ამიერ-კავკასიის რესპუბლიკებისათვის, ვინაიდან აქ მუშაობის პირობები მეტად რთულია. ამას გარდა ამიერ-კავკასიის პარტიული ორგანიზაციები თავისი შემადგენლობით უმთავრესად არა პროლეტარულია. ეს კიდევ უფრო აძნელებს პარტიის ხაზის გატარებას. ამხ. ელიავამ თავის მოხსენებაში ყოველგვარი შეცდომებისა და უბედურების მიზეზად დაასახელა ის გარემოება, რომ ჩვენს პარტიულ მუშაობაში ფესვგადგმულია ფედერალიზმი. მე ვფიქრობ, ეს ახსნა არ არის მთლად სწორი შეიძლება გქონდეთ ყოველგვარ ფედერალიზმისაგან თავისუფალი მთლიანი საოლქო კომიტეტი, მაგრამ თუ ის ოპორტუნისტულია, პარტიის ხაზს სწორად ვერ გაატარებს.

ჩვენი საოლქო კომიტეტის ძველი შემადგენლობის სისუსტის დასახასიათებლად საკმარისია რამდენიმე მაგალითის დასახელება. ავიღოთ სომხეთის საკითხი. გადაჭრით შეიძლება ითქვას, რომ ამიერ-კავკასიის საოლქო კომიტეტი სომხეთის კომპარტიას სუსტად ხელმძღვანელობდა, იქ სხვადასხვა შეცდომებისათვის ზედიზედ მოხსნეს რამდენიმე მდივანი, მაგრამ არც ერთ შემთხვევაში საოლქო კომიტეტს არ შეუფასებია ამ მდივნის მიერ ჩადენილი შეცდომები. საოლქო კომიტეტს არ მოუხდენია სომხეთის პარტორგანიზაციის ყურადღების მობილიზაცია დაშვებულ შეცდომათა გამოსწორებისათვის.

იგივე მდგომარეობაა ბაქოში. როდესაც გამოქვეყნდა ამხ. იაროსლავსკის წერილი, ბაქოში მომხდარი ამბების შესახებ და როდესაც ბაქოს პარტუჯრედებში დაიწყეს ამ წერილის დამუშავება, საოლქო კომიტეტმა არ მიიღო საჭირო ზომები წერილში აღნიშნული დეფექტების გამოსამჟღავნებლად. იგი თავისი ავტორიტეტით კიდევაც ფარავდა ამ არანორმალურ ფაქტებს. შემდეგ კი, როდესაც საკავშირო კომპარტიის (ბ) ცეკამ გამოიკვლია ბაქოს ამბები და მიიღო შესაფერი ზომები საოლქო კომიტეტი მეორე უკიდურესობაში გადავარდა და გადამეტებული სიმკაცრე გამოიჩინა.

სასოფლო სამეურნეო კამპანიის დროს დაშვებულ შეცდომებში, ცხადია, ბრალი მარტო ხელმძღვანელობას არ მიუძღვის, მაგრამ ისიც ნათელია, რომ ამიერ-კავკასიის საოლქო კომიტეტმა აურაცხელი შეცდომები დაუშვა ამ კამპანიაში. მე მახსენდება საოლქო კომიტეტის იანვრის პლენუმი, სადაც ქალაქის ბურჟუაზიის ლიკვიდაციის შესახებაც კი იყო ლაპარაკი.

შეცდომების გასწორებაზე ლაპარაკი ბევრია, ფაქტიურად კი ძალიან ცოტა რამ კეთდება ამ დარგში, ჩვენ გამოგვაქვს დადგენილებები სოფლის პარტორგანიზაციების გაჯანსაღების, ღარიბთა ჯგუფების მოწყობის და ღონისძიებების შესახებ. პრაქტიკულად კი არ ვსდგამთ სათანადო ნაბიჯებს ამ მიმართულებით. როგორი მდგომარეობა გვაქვს სოფლის ორგანიზაციებში? თუ წინად სოფლის უჯრედი სრულიად ყურადღებას არ აქცევდა სოფლის სამეურნეო საკითხებს, დღეს უკვე საწინააღმდეგო მოვლენასთან გვაქვს საქმე: ეხლა გლეხური უჯრედები მხოლოდ სამეურნეო საკითხებით არიან დაინტერესებული და ვიწრო პარტიულ საკითხებზე აღარც კი ფიქრობენ. ეს ძალიან ცუდია, ეს იწვევს პარტიულ ორგანიზაციის დასუსტებას სოფლად. საჭიროა სერიოზული ყურადღება მიექცეს ამ მდგომარეობის გამოსწორებას.

უკანასკნელი საკითხი, რომელსაც მე მინდა შევეხო, ეს არის ჩვენი პრესა. პრესაზე ბევრად არის დამოკიდებული ჩვენი პოლიტიკის გატარება სოფლად, რადგან გლეხი ეხლა გაზეთით ძალიან დაინტერესებულია. მე ხშირად მინახავს სასოფლო-სამეურნეო კამპანიის დროს, თუ როგორ იცდიდენ გლეხები სადგურთან გაზეთის მოლოდინში. ასეთ პირობებში გაზეთების მიერ სწორი ბოლშევიკურ ხაზის გატარებას უდიდესი მნიშვნელობა აქვს. სამწუხაროთ ჩვენს გაზეთში მოთავსებულ წერილებს ეპარება „[illegible]“ განწყობილებები. ასეთ განწყობილებებს უნდა ვებრძოლოთ. პრესა უნდა გადაიქცეს ბოლშევიკური პოლიტიკის გატარების მძლავრ იარაღათ.

ამხ. ჟურენკო

(ბაქო)

ჩვენი მრეწველობისათვის საჭიროა კვალიფიციური მუშათა კადრების მომზადება. დღემდე ჩვენ ამ საკითხს ძალიან მცირე ყურადღებას ვაქცევდით. ჩვენ ხშირად კვალიფიციურ მუშების დიდ რიცხვს ვაშორებთ წარმოებას და ვგზავნით სხვადასხვა ტექნიკურ სასწავლებლებში მათ მაგივრად კი ძალიან ცოტა მუშებს ვღებულობთ, მაგალითად: ბაქოს პოლიგრაფიულ მრეწველობიდან უმაღლეს ტექნიკურ სასწავლებლებში წლეულს გაიგზავნა 67 კაცი. მათ ნაცვლად მხოლოდ 50 კაცი მივიღეთ. მეტი კვალიფიციური მუშა ჩვენ ვეღარ ვიშოვეთ, კვალიფიციური მუშების მოსამზადებლად გამოვნახეთ კარგი ფორმა: საფაბრიკო-საქარხნო-სკოლები, მაგრამ მათ მუშაობას არ ექცევა სათანადო ყურადღება. ბაქოში პოლიგრაფ-სკოლისათვის ვერ ვიშოვეთ შენობა. საჭიროა ყველა საბჭოთა პროფესიონალურ და სამეურნეო ორგანიზაციებმა გაუწიონ დახმარება საფაბრიკო და საქარხნო სკოლების მოწყობის საქმეს.

მუშათა მასები აქტიურად არიან ჩაბმულნი დამკვრელობაში და სოციალისტურ შეჯიბრებაში. სამწუხაროდ, კომუნისტები ამ მხრივ ხშირად ჩამორჩებიან უპარტიოებს. ეს მოვლენა არავითარ შემთხვევაში არ არის მოსათმენი თვითეული კომუნისტი და კომკავშირელი უნდა იყოს საუკეთესო დამკვრელი წარმოებაში; უამისოდ ჩვენ უპარტიო მასას ვერ უხელმძღვანელებთ.

ორიოდე სიტყვა პარტმუშაობის გარდაქმნის შესახებ. ჩემი აზრით პარტიული უჯრედების მუშაობა ისე უნდა გარდაიქმნას, რომ ისინი წარმოადგენდნენ პარტიის თვალს წარმოებაში. მათი მუშაობა მთლიანად წარმოების უნდა იყოს შეფარდებული. წინააღმდეგ შემთხვევაში პარტმუშაობის გარდაქმნა არავითარ შედეგს არ მოიტანს,

ამიერ-კავკასიის საოლქო კომიტეტმა და რესპუბლიკანურმა ცენტრალურმა კომიტეტებმა აღიარეს თავიანთი შეცდომები. ეს კი იმის მომასწავებელია, რომ დაშვებული შეცდომები გამოსწორებული იქნება. ამიტომ მე უსაფუძვლოდ მიმაჩნია ზოგიერთი ამხანაგების ლაპარაკი იმის შესახებ, რომ ყოველივე შეცდომისათვის ხელმძღვანელობა უნდა მოიხსნას. მოხსნა არ არის მთავარი, მთავარია შეცდომის გამოსწორება.

დასასრულ, მე მინდა შევეხო პოლიგრაფიული მრეწველობის მდგომარეობას. ამ მრეწველობის მუშაობას აფერხებს ქაღალდის სიმცირე და ზოგიერთ სხვა მასალის უქონლობა. მე ვფიქრობ, პოლიგრაფმრეწველობის გაჯანსაღებისათვის საჭიროა მისი გაერთიანება ამიერ-კავკასიის მასშტაბით. საოლქო კომიტეტმა უნდა განიხილოს ეს საკითხი.

ამხ. არუშტანოვი

(მთიანი ყარაბახი)

სასოფლო - სამეურნეო კამპანიის დროს სოფლად იგზავნებოდნენ მუშათა ბრიგადები, მაგრამ ამ ბრიგადების წევრთა დიდ ნაწილს არავითარი წარმოდგენა არ ჰქონდა სოფლის შესახებ. ამიტომ ჩვენში, აზერბეიჯანში ხშირი იყო ფაქტები, როდესაც ბრიგადელები უჯერებდნენ ადგილობრივი ანტი-საბჭოთა ელემენტების ჭორებს და განმტკიცების ნაცვლად ასუსტებდნენ და შლიდნენ სოფლის აქტივს. ასეთი მაგალითია.

ამხანაგმა ელიავამ სთქვა, რომ ჩვენ განვიცდით ნედლეულის სიმცირეს, ნედლეულის სიმცირე ყოველთვის იქნება, თუ სათანადოთ არ გამოვიყენებთ ჩვენს მუშაკებს. დღემდე ასეთი ჩვეულება დაგვჩემდა: თუ კი ამხანაგი რაიმეში შეცდა მას უკვე აღარ ვთვლით კომუნისტად და აღარ ვიყენებთ სამუშაოზე. ამ ნაირად ბევრ ადგილას დაიქსაქსნენ მრავალი წლობით შექმნილი კადრები.

მთიან ყარაბახის ოლქში კოლექტივიზაცია ჩაიშალა. ჩაიშალა იმიტომ, რომ იქ წაართვეს მოსახლეობას ძროხები და ერთ ბოსელში მოუყარეს თავი. დილიდან შუა დღემდე უხდებოდათ ქალებს რიგში დგომა ერთი სტაქანი რძის მისაღებათ. რასაკვირველია, გლეხი ასეთი კოლექტივიზაციის წინააღმდეგ გამოვიდოდა.

კოლექტივების დაშლამ ჩვენში წელში გაამაგრა ანტისაბჭოთა ელემენტები, ისინი სასოფლო - სამეურნეო კამპანიის დაწყებისას ცხადია კოლექტივების წინააღმდეგ გამოდიოდნენ. ეხლა, როდესაც კოლექტივები დაიშალა კი გაიძახიან: „ვამბობდით კოლექტივიზაციიდან არაფერი გამოვა და ხედავთ, და მართლა არაფერი გამოვიდაო“. ეს ანტისაბჭოთა ელემენტები ცდილობენ წააქეზონ გლეხობა პარტიულებსა და კომკავშირელებს, რომლებიც მეტ წილად კოლმეურნეობებში არიან შეკავშირებული. საჭიროა ამ კონტრ-რევოლიუციონერების წინააღმდეგ სათანადო ზომების მიღება.

გზათა მშენებლობაზე ამხანაგმა ელიავამ ცოტა ილაპარაკა. ჩვენ ამ საკითხზე ბევრი დადგენილებები გვაქვს გამოტანილი, მაგრამ ისინი ქაღალდზე არიან დარჩენილი. საჭიროა მეტი ყურადღება მიექცეს გზა-ტკეცილების მშენებლობას და ავტო-ტრანსპორტის გაძლიერებას. წინააღმდეგ შემთხვევაში ჩვენ კამეჩის ნაბიჯით სოციალიზმამდე ვერ მივალთ.

ამხ. სულთანოვი

(ბაქო)

უკანასკნელი წლები არის ამიერ-კავკასიის მრეწველობის განვითარების წლები. ჩვენ ამ ხნის განმავლობაში გავადიდეთ წარმოებების რიცხვი და ავზარდეთ მუშათა კადრები ადგილობრივი ეროვნებებიდან. მაგრამ ჩვენს სამრეწველო მშენებლობაში მრავალ დეფექტსაც ჰქონდა ადგილი. ჩვენ ჯერ კიდევ ვერ ვისწავლეთ მშენებლობის გეგმიანად წარმოება, ვერ ვეტევით მიღებულ პროექტების ფარგლებში. მაგალითისათვის შეიძლება დავასახელოთ განჯის ფაბრიკა. ამ ფაბრიკის ღირებულება პირველი პროექტით გათვალისწინებული იყო 4 მილიონი მანეთი. მშენებლობის პროცესში ეს დასახული თანხა 18 მილიონამდე გაიზარდა. მეორე მაგალითი: ნუხაში შენდება აბრეშუმის დამმუშავებელი ფაბრიკა. იგი შენდება ისე, რომ სრულიად არ არის მხედველობაში მიღებული ნედლეულის ბაზა. ფაბრიკისათვის საჭირო ნედლეული ადგილობრივ არ მოიპოვება. პარტიას ასეთი დირექტივა არ მიუცია. ძალაუნებურად სამრეწველო წარმოებების შექმნა შეუძლებელია. მათ ასაგებათ უნდა გვქონდეს ყველა ობიექტიური პირობები. არავითარ შემთხვევაში არ არის დასაშვები ისეთი მდგომარეობა, როგორიც გვაქვს განჯის ქარხნებში. აქ მუშები ნედლეულის უქონლობის გამო შვებულებაში არიან წასული. საჭიროა ქარხნის აგებამდე შესწავლილ იქნეს საკითხი იმის შესახებ, თუ რამდენად იქნება უზრუნველყოფილი მომავალი ქარხანა ნედლეულით.

სოფლად მუშაობის ძირითადი საკითხია კოლექტივიზაციის ჩატარება. ამიერ-კავკასიის საოლქო კომიტეტი შეცდა ამ საკითხებში. ჩემის აზრით, შეიძლებოდა შეცდომების დაშვება საქართველოში, ნაწილობრივ სომხეთში, ხოლო აზერბეიჯანში შეცდომები არ უნდა დაშვებულიყო. საქმე იმაშია, რომ საკავშირო კომპარტიის ცეკამ გასულ წელს გამოიტანა დადგენილება აზერბეიჯანის შესახებ, რომელშიაც გარკვევით არის ნათქვამი, თუ რა ძალები გვყავს ჩვენ სოფლად და რას წარმოადგენს იქ ჩვენი მოწინააღმდეგე — კულაკი. ამ დადგენილებაში კონკრეტულად იყო ნაჩვენები, თუ როგორი ხელმძღვანელობა უნდა გასწეოდა თვითეულ ოლქს, თვითეულ სოფელს. ამიერ-კავკასიის საოლქო კომიტეტმა სულ დაივიწყა ეს დადგენილება, ვერ შესძლო მისი ცხოვრებაში გატარება. ამ გარემოების შედეგი იყო პარტიული ხაზის დამახინჯება აზერბეიჯანის სოფლის მეურნეობის რეკონსტრუქციის საკითხში. შედეგად მივიღეთ ის, რომ აზერბეიჯანის სოფელში ნაწილობრივ განმტკიცდა კლასობრივი მტრის პოზიციები.

ასეთ პირობებში ჩვენ აუცილებლად უნდა დავსვათ საკითხი იმის შესახებ, თუ როგორია პარტიული ორგანიზაციების იდეურ-პოლიტიკური შეიარაღება სოფლად. რამდენად არიან ისინი მომზადებული გამძაფრებულ კლასობრივ მტერთან საბრძოლველად. უნდა ითქვას, რომ მთელ რიგ რაიონებში პარტიული ორგანიზაციები მეტად სუსტია. პარტიის წევრები არ არიან გათვითცნობიერებულნი პოლიტიკურად. საჭიროა კონკრეტული ღონისძიებების მიღება აზერბეიჯანის სოფლის პარტორგანიზაციის გასაძლიერებლად, მის წევრთა პოლიტიკური დონის ასაწევად.

ჩვენ დიდი ხანია ვლაპარაკობთ საყოველთაო სავალდებულო სწავლების შემოღების შესახებ. გასულ წელს ამიერ-კავკასიის განათლების ორგანოებმა შეიმუშავეს გეგმა, რომლის მიხედვითაც 5 წლედის ბოლომდე ამ საქმეზე უნდა დახარჯულიყო 200 მილიონი მანეთი, შემდეგ გამოირკვა, რომ ეს თანხა არ ყოფილა საკმარისი. გავიდა ხანი, ამიერ-კავკასიის საოლქო კომიტეტმა არ გადასწყვიტა საბოლოოდ ეს საკითხი. დღეს დღეობით კი განათლების ორგანოებმა არ იციან რა ქნან. აზერბეიჯანის სოფლებში სკოლები და კულტურული დაწესებულებები ჯერ კიდევ ცოტაა: აქ ერთი სკოლა მოდის 4 სოფელზე, ერთი სამკითხველო — 40 სოფელზე და ერთი ბიბლიოთეკა კი — 975 სოფელზე. ეს ციფრები გვეუბნებიან, რომ საჭიროა მომავალ საბიუჯეტო წელს განათლების საქმისათვის მეტი თანხები იქნეს გადადებული.

ამიერ-კავკასიის პარტორგანიზაციების მეექვსე ყრილობა

მეექვსე სხდომა

ამხ. პეტერსის საბოლოო სიტყვა

როგორც შეკითხვებიდან ჩანს, ამხანაგებს უფრო აინტერესებთ პარტიის წმენდის საკითხი. სამწუხაროდ მე ჩემს მოხსენებაში დაწვრილებით არ შევჩერდი წმენდის შედეგებზე და მხოლოდ საერთო ციფრები მოვიყვანე. ამხანაგები მეკითხებიან: გაიზარდა თუ არა პარტია წმენდასთან დაკავშირებით. ერთმა ორატორმა კი განაცხადა, რომ ცკკ და საკ. კომისია სრულიად არავითარ ზომებს არ ღებულობდნენ პარტიის ზრდის დასაჩქარებლად წმენდის დროსო.

პირველ შეკითხვაზე მე ვუპასუხე, რომ ჩვენი პარტია წმენდის შედეგათ გაიზარდა რიცხობრივად და თვისობრივადაც. წმენდის დროს პარტიიდან გაირიცხა 116 ათასი კაცი. ამავე პერიოდში პარტიაში მიღებულ იქნა — 131 ათასი ახალი წევრი.

შემეკითხნენ: ვინ რისთვის გაირიცხა პარტიიდანო. ჩემ მოხსენებაში ამ საკითხზე მართლაც რომ ძალიან ცოტა ვილაპარაკე. გარიცხულთა 10 პროცენტს შეადგენენ უცხო ელემენტები, ხუთ პროცენტს უცხო ელემენტებთან კავშირისათვის გარიცხულნი, 20 პროცენტს პარტდისციპლინის დამრღვევნი, 16 პროც. შეადგენენ გამფლანგველები, მექრთამეები, ბიუროკრატები და შრომის დისციპლინის დამრღვევნი. ესენი არიან ყველაზე დიდი დამნაშავენი. გარიცხულთა 17 პროც. მოდის პასიურ ელემენტებზე, 15 პროც. გარიცხულია ლოთობისათვის და 9 პროც. სხვა ყოფაცხოვრებითი დანაშაულისათვის.

ერთმა ორატორმა განაცხადა, რომ თითქოს მე არავითარ მნიშვნელობას ვაძლევ ყოფაცხოვრებით დანაშაულებს. ეს არ არის სწორი. მე მოხსენებაში ვთქვი, რომ ზოგიერთი ამხანაგები წმენდის დროს დიდ მნიშვნელობას აძლევდნენ წვრილმან ყოფაცხოვრებითი საკითხებს, პარტიის წევრებს ეკითხებოდნენ, მაგალითად, თუ როგორი საწოლი აქვთ სახლში, რას სვამს და სხვ. ასეთი წვრილმანების გამომჟღავნება, რასაკვირველია, არ იყო წმენდის ამოცანა. როდესაც ჩვენ ვლაპარაკობთ ლოთობის შესახებ და ვაკუთვნებთ მას დიდ დანაშაულებათა რიცხვს, ეს იმიტომ, რომ ლოთობას ადამიანი მართლაც ყოველგვარ უმსგავსობამდე მიყავს. ერთის ან ორი სტაქანის დალევა არ არის დიდი უბედურება, მაგრამ ცუდი ის არის რომ იგი თანდათან ითრევს ადამიანს, იწვევს დაუსრულებელ ქეიფს, გარყვნილებას, რაც ძლიერ საშიშია პარტიის წევრისათვის და აუცილებლად უნდა იქნას აღმოფხვრილი ჩვენს რიგებში. მაგრამ სასაცილოა იმის ფიქრი, თითქოს ყველას გამოსწორება შეიძლებოდეს ერთ დღეს. ჩვენ ვებრძვით ლოთობას, როგორც უდიდეს დანაშაულს, რომელსაც ჩვენ უნდა ვებრძოლოთ, მაგრამ წმენდის დროს ხშირად გვქონდა ასეთი შემთხვევა: მოდის პარტიის წევრი და აცხადებს—ესა და ეს კაცი სვამდაო; ჩვენ ვეკითხებით—სად ნახე რომ სვამდაო. ის კი გვიპასუხებს: მე მისი ოთახის ჭუჭრუტანაში შევიხედე და დავინახე, რომ მაგიდაზე ბოთლი იდგა და ღვინოს სვამდაო. ასეთ შემთხვევებში, ჩვენ სასჯელს ვადებთ იმას, ვინც ამგვარი მიზნით ჭუჭრუტანებში იყურება.

ჩვენ უნდა ვაწარმოოთ დიდი აღმზრდელობითი მუშაობა პარტიის წევრთა შორის. მაშინ ყოფაცხოვრებით დანაშაულებსაც თანდათანობით გამოეცლება ნიადაგი. მე სრულიად არ მინდა ვთქვა, რომ თუ კომუნისტი პირადი მიზნებისათვის იყენებს სამსახურებრივ მდგომარეობას, უღირსად ეპყრობა ცოლს და სხვ. ასეთ შემთხვევებს თვალი უნდა ავარიდოთ. პირიქით, ჩვენ უნდა ვებრძოლოთ იმისთვის, რომ თვითეული კომუნისტი ყოფაცხოვრებაშიაც, მუშაობაშიაც, დისციპლინის დარგშიაც და ყველაფერში სჯობდეს სხვებს და სამაგალითო იყოს. მაგრამ ეს იმას არ ნიშნავს, რომ ყოველი წვრილმანისათვის გავრეკოთ ხალხი პარტიიდან.

ეხლა შევეხები საკითხს იმაზე თუ რათ ვადგენთ პარტიაში ზოგიერთ გარიცხულებს. ჩვენ მხოლოდ იმისათვის გვაქვს ცენტრალური საკონტროლო კომისია, რომ მან უხელმძღვანელოს პარტიულ ცხოვრებას. თუ საკონტროლო კომისია დაინახავს, რომ შეცდომაა დაშვებული, ამხანაგი უჯრედში შექმნილი კინკლაობის ან სხვა კერძო ინტერესის გამო პარტიიდან გარიცხული, ისე კი გამოსადეგია პარტიისათვის, — ასეთ კაცს აღადგენს.

სხვათა შორის, მე გადმომცეს რომ ბაქოში პარტკონფერენციაზე ბევრი [illegible] გამორიცხულები ისევ პარტიაში აღადგინესო. მე ვიყავი სააპელაციო სამეულის თავმჯდომარე და ჩვენ აღვადგინეთ ბაქოს ორგანიზაციაში 4 თუ 5 კაცი. როდესაც ისინი ჩამოვიდნენ მოსკოვში და გვაჩვენეს თავიანთი მასალები, დავრწმუნდით, რომ მათი გამორიცხვა უსაფუძვლო იყო. გვქონდა ასეთი შემთხვევა: კომუნისტს ბრალს სდებდნენ მკვლელობაში. ამ კომუნისტმა წარმოგვიდგინა საბუთი, რომ მკვლელობა, რომელშიაც მას ბრალს სდებდნენ სულ სხვას ჩაუდენია. რასაკვირველია, ამის შემდეგ ჩვენ იგი აღვადგინეთ. უნდა ითქვას, რომ სააპელაციო საქმეების განხილვის დროს არ შეიძლება ასი პროცენტით დამტკიცდეს საკონტროლო კომისიების გადაწყვეტილებები. ჩვენს წესდებაში ნათქვამია, რომ თვითეულ კომუნისტს უფლება აქვს აპელიაცია შეიტანოს პარტიის ყრილობაზე და თვით კომინტერნშიაც კი. სწორედ ამიტომაა საჭირო დიდი სიფრთხილე პარტიაში მიღების დროს. არ უნდა მივიღოთ შეუმოწმებელი და გამოუცდელი ხალხი. მიღების შემდეგ კი, როგორც ამხ. ორჯონიკიძე გვასწავლის, თვითეულ კომუნისტს უნდა მოვეპყრათ ნდობით და გავრიცხოთ მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როდესაც მისი დანაშაული დამტკიცებული იქნება. ჩვენში კი ხშირად არის ასე: გაავრცელებენ პარტიის წევრზე ხმებს და შემდეგ კი ეუბნებიან: აბა დაამტკიცე, რომ ეს მართალი არ არისო. ჩვენ კი ვამბობთ: როდესაც ბრალს სდებ პარტიის წევრს, დაამტკიცე, რომ ის ნამდვილად დამნაშავეა. საკითხის ასე დასმა მე მგონია ყველაზე უფრო სწორია.

ორიოდე სიტყვა ზოგიერთი ცალკე უჯრედების შესახებ. წმენდამ დაამტკიცა, რომ ყველაზე მტკიცე უჯრედებია საწარმოო უჯრედები იმ ორგანიზაციებში, სადაც მუშათა რიცხვი, გარიცხულთა პროცენტი გაცილებით პატარაა. ლენინგრადის ორგანიზაციაში, სადაც მუშები ძალიან ბევრნი არიან, გარიცხულთა პროცენტი 4,8 უდრის, ე.ი. საკავშირო საშუალო პროცენტის ნახევარი. მოსკოვის ორგანიზაციაში გამორიცხულთა პროცენტი 6 უდრის, ნიჟეგოროდის ორგანიზაციაში—8,2 და სხვ. გამორიცხულთა პროცენტი დიდია ეროვნულ ორგანიზაციებში. შეიძლება ეს ნაწილობრივ შედეგი იყოს იმ ეროვნულ ბურჟუაზიულ ინტელიგენციის შესვლისა, რომელიც რევოლუციის პირველ წლებში ჩვენს პარტიას მოეკედლა. უზბეკისტანში გარიცხულ იქნა 13 პროც., ყირგიზეთში—18 პროც., დაღესტანში—18 პროც., სომხეთში—18 პროც., კაზაკსტანში — 17 პროც. თქვენ ხედავთ, რომ ეს პროცენტი საკმაოდ მაღალია. თუმცა იგი კახეთის ორგანიზაციიდან გარიცხულთა პროცენტს მაინც ვერ შეედრება.

საკვირველია ერთი გარემოება: წმენდის დროს გამოირკვა, რომ პოლიტიკური მომზადების მხრივ ყველაზე ცუდი მდგომარეობა უმაღლეს სკოლების უჯრედებშია. ძალიან ჯანსაღია უჯრედები სამხედრო ორგანიზაციებში. აქ გაირიცხა მხოლოდ 5 პროც. უნდა აღინიშნოს, რომ პარტსაგანმანათლებლო მუშაობა არც სამხედრო ორგანიზაციებშია სათანადოთ გაშლილი.

აქ იკითხეს: რათ არ გაიარეს წმენდა ცენტრალურ კომიტეტისა და ცენტრალურ საკონტროლო კომისიის წევრებმაო. საქმე იმაშია ამხანაგებო, რომ ცკკასა და ცენტრალურ საკონტროლო კომისიის წევრები ყოველმხრივ შემოწმებულნი არიან. თვითეული არქივიდან შეგიძლიათ მიიღოთ ცნობა იმის შესახებ, თუ როდის სად იყო ის და რას აკეთებდა ცკკას თვითეული წევრი. მეორე მხრივ კი ამ ამხანაგებს საკმაო ყურადღებით ამოწმებენ პარტიული ყრილობები. თუ ცკკას ან საკონტროლო კომისიის წევრებზე შემოვა რაიმე მასალა, მაშინ მას აუცილებლად წმენდავენ, მიუხედავად იმისა, რომ იგი უმაღლეს პარტორგანოს წევრია. ჩვენში წმენდა დაიწყო იმით, რომ ცენტრალურ კომიტეტისა და ცენტრალურ საკონტროლო კომისიის წევრებმა გაწმინდეს ნაციონალურ ორგანიზაციების ხელმძღვანელი კადრები. ამას შემდეგ დაიწყო უჯრედების წმენდა. ვის უნდა გაეწმინდა ცკკას და ცენტრალურ საკონტროლო კომისიის წევრები? ეს ამხანაგები არიან ჩვენი პარტიის უჯანსაღესი ბირთვი, ამათ ჩვენ შეგვიძლია უდიდესი ნდობით მოვეპყრათ, რადგან ისინი არავითარ ეჭვებს არ იწვევენ.

ორიოდე სიტყვა მავნებლობის შესახებ. შეიძლება გადაჭრით ითქვას, რომ მავნებლობის არსებობაში ჩვენ ყველანი დამნაშავენი ვართ. ეს არის ჩვენი უბედურება, ეს არის ჩვენი პარტიისა და მუშათა კლასის უბედურება, რომელთაც არ ჰყავდათ თავისი სპეციალისტები, თავისი მეცნიერები. ჩვენ სოციალისტური მშენებლობა და ჩვენი სახელმწიფოს მოწყობა ოქტომბრის რევოლუციის შემდეგ დავიწყეთ უცხო ელემენტების ხელით. მე დავესწარი დემოკრატიულ თათბირს, რომელიც კერენსკიმ მოიწვია ოქტომბრის რევოლუციის წინ. როდესაც ჩვენ რევოლუციაზე ჩამოვაგდეთ ლაპარაკი, კერენსკი დაგვემუქრა საბოტაჟით. მან გვითხრა, რომ ინტელიგენცია იმუშავებს ჩვენს წინააღმდეგ. როგორც ჩანს კერენსკი და მისი თანამოაზრენი მხედველობაში ღებულობდნენ იმ გარემოებას, რომ არაპროლეტარული წრეებიდან გამოსულ ინტელიგენციის პროლეტარიატისათვის დამორჩილება, მისი მუშაობის პროლეტარიატის სასარგებლოდ წარმართვა ყველაზე უფრო ძნელი საქმეა.

ჩვენ ბრძოლა დავიწყეთ უაღრესად მწვავე პირობებში, მაგრამ ინტელიგენცია მაინც ვაიძულეთ ემუშავნა ჩვენთვის. მუშათა კლასმა დაიმორჩილა თავის ნებას და გამოიყენა თავისი საქმისათვის ინტელიგენტური წრეები. რასაკვირველია, არ შეგვიძლია ვთქვათ, რომ მთელი ბურჟუაზიული ინტელიგენცია მავნებლობას ეწევა. ეს სწორი არ იქნება. მოიპოვება ათეული და ასეული ათასობით ისეთი ინტელიგენტები, რომლებმაც თავისი ბედი საბოლოოდ დაუკავშირეს პროლეტარიატს და სოციალისტურ მშენებლობას. მაგრამ არის ცალკე ჯგუფებიც, რომლებიც სულით და გულით კაპიტალიზმისაკენ არიან და ზიანს აყენებენ ჩვენს აპარატს, მრეწველობას, სოფლის მეურნეობას. ჩვენი დანაშაულია, რომ ისინი ადრე ვერ გამოვამჟღავნეთ. ამაში ყველანი დამნაშავე ვართ.

საბჭოთა აპარატის წმენდის დროს აშკარა გახდა, რომ მუშათა კლასი ჩვენი სამეურნეო მიღწევების საფუძველზე დიდად გაიზარდა კულტურულად. გაიზარდა მისი აქტივობა. ჩვენ მივამაგრეთ რამდენიმე ათეული ათასი მუშა საბჭოთა აპარატს. ეს მუშები სამუშაო [illegible] სახელმწიფო აპარატის ფუნქციებს. ეს პარტიის უდიდესი მიღწევაა. ჩვენ დიდ დანაშაულს ჩავიდენდით, თუ არ გამოვიყენებდით მუშათა კლასის გაზრდილ აქტივობას ბიუროკრატიზმთან ბრძოლაში. საჭიროა ეს აქტივობა განვამტკიცოთ და შემდეგში კიდევ უფრო განვავითაროთ.

აქ ცოტა ილაპარაკეს საწარმოების შეფობის შესახებ საბჭოთა დაწესებულებებზე ა.-კავკასიაში. თქვენ უნდა შეიტანოთ ეს საკითხი ა.-კ. საოლქო საკ. კომისიისა და მუშგლეხინის მოხსენების გამო მიღებულ რეზოლუციაში. ეს ძლიერ სერიოზული ამოცანაა. ყოველ საბჭოთა დაწესებულებას შეფად უნდა ყავდეს წარმოება ან მუშური ორგანიზაცია. ამგვარი შეფობა მტკიცე ნიადაგზე უნდა იქნას დაყენებული. მუშები ნამდვილ მონაწილეობას უნდა ღებულობდნენ საშეფო დაწესებულების პრაქტიკულ საქმიანობაში, კონტროლს უწევდნენ მას.

გუშინ ამხანაგებმა სწორად აღნიშნეს, რომ ჩვენ გვიან ვტყობილობთ ნაკლოვანებებს. როდესაც ჩვენი აპარატის საქმიანობაში მუშები ყოველდღიურ მონაწილეობას მიიღებენ, მაშინ ასეთ შემთხვევებს ადგილი აღარ ექნება.

იგივე ითქმის დაწინაურების შესახებაც. მუშათა მონაწილეობა საბჭოთა აპარატის წმენდაში საუკეთესო გამოცდილებაა დაწინაურებისათვის, სწორადაა ნათქვამი ცკკას რეზოლუციაში, რომ ჩვენ უნდა დავაწინაუროთ ისეთები, რომლებმაც შეითვისეს აპარატის მუშაობა. მთავარია ისე დავაყენოთ დაწინაურებულის მუშაობა, რომ მან კავშირი არ გასწყვიტოს თავის წარმოებასთან. დაწინაურებული უნდა აბარებდეს ანგარიშს საქარხნო და საამქროების კრებებზე.

ჩემს მოხსენებაში იყ დავახასიათე ის უმსგავსოებანი, რომლებიც უკანასკნელ ხანებში გამომჟღავნდა. თუმცა ეს ნაკლოვანებები წვრილმანია იმ მიღწევებთან შედარებით, რომლებიც ჩვენ გვაქვს, მაგრამ მათი გამოსწორება მაინც აუცილებელია. საჭიროა ფართო დახმარება აღმოუჩინოთ მუშათა და გლეხთა ინსპექციის ორგანიზაციებს, მხოლოდ ამ შემთხვევაში მოვიპოვებთ ჩვენ დიდ მიღწევებს, მხოლოდ მაშინ აღმოვფხვრით ბიუროკრატიზმს — ჩვენი აპარატის ამ უდიდეს სენს.

რიცხა კომუნისტის ცოლი და დაუწყო ტირილი,—ამის გამო ის კომუნისტი პარტიაში დატოვებიათ. ასეთი შემთხვევა მე არ მახსოვს, მაგრამ ის კი ხშირად მინახავს, რომ ძველი კომუნისტები, პირველი მომუშავენი სტიროდნენ, ვინაიდან მათთვის ძნელი იყო პარტიიდან წასვლა, ძნელი იყო საკუთარი ოჯახის მიტოვება. შეუძლებელია პარტიიდან დაუფიქრებლად გარიცხვა, ერთნაირი საზომით ყველას ვერ მოუდგებით. საბჭოთა სასამართლოს აქვს კლასობრივი მიდგომა. ასე უდგება საკონტროლო კომისიაც, მხოლოდ განსხვავებით, რომ ჩვენ არა გვაქვს კოდექსი. ჩვენ ვსწყვეტთ საკითხს ისე, როგორც ჩვენი პარტიული სინდისი გვკარნახებს.

ამხ. სვეცოვმა სთქვა თითქოს ჩვენ მივაფუჩეჩეთ ბაქოს საქმე. ეს არ არის სწორი. პირველმა შემმოწმებელმა კომისიამ, რომელსაც ამხ. ლენინკი მეთაურობდა, ხელმძღვანელ შემადგენლობის შემოწმების დროსვე შეამჩნია, რომ ბაქოს ორგანიზაციაში ყველაფერი რიგზე არ არის. ჩვენ ამის შესახებ ვაცნობეთ საკავშირო კომპარტიის ცკკას, რომელმაც მასალების საფუძველზე მიიღო ორგანიზაციული ზომები.

ამხ. აგბარცუმოვმა განაცხადა, რომ ჩვენ პარტიაში აღვადგინეთ ყოფ. მენშევიკები, დაშნაკები, მუსავატისტები. ამიერ-კავკასიაში ძლიერ რთული პირობები გვაქვს. წინად აქ მძვინვარებდა ეროვნული შუღლი და ზოგიერთი ამხანაგი საკუთარი სიცოცხლის შესანარჩუნებლად ხშირად სცილდებოდა ბოლშევიკურ გზას. ზოგიერთი მათგანი შეუგნებლობის გამო ჩათრეულ იქნენ დაშნაკურ და მუსავატისტურ პარტიებში, მაგრამ თუ ეხლა მუშას ვიცნობთ როგორც ერთგულ ამხანაგს, ჩვენ მას შეგვიძლია ერგვარი ამნისტია შევუფარდოთ. თუ მუშა იმყოფებოდა ისეთ რაიონში, სადაც ადგილი ჰქონდა სომეხ-თათართა ხოცვა-ჟლეტას და წამოეგო დაშნაკების ან მუსავატისტების ანკესზე, თუ იგი არ იყო „დიდი კაცი", არ იყო გენერალი, ჩვენ მას ამ წარსულ შეცდომას ვაპატიებთ.

აღდგენილი ამხანაგების შესახებ მე მოვიყვან რამდენიმე მაგალითს. რასაკვირველია, ზოგიერთ საკითხში შეიძლება ჩვენც შევცდით, შეცდომა ყველას მოუვა. მაგრამ იმ ამხანაგებს, რომლებმაც საქმით დაამტკიცეს თავისი ერთგულება პროლეტარიატის დიქტატურისადმი ჩვენ პარტიაში ვადგენდით და შემდეგშიაც აღვადგენთ.

იყო ასეთი შემთხვევა: „ჩეკისტი", პარტიის წევრი 1918 წლიდან გარიცხეს პარტიიდან. ამას გარდა შეეცადნენ იგი პროფკავშირიდანაც გაერიცხათ. ყველაფერი ეს მოხდა იმის გამო, რომ ამ ამხანაგმა ერთხელ ქუჩაში ჩხუბში მიიღო მონაწილეობა. საზოგადოებრივი მყუდროების დარღვევისათვის მას მიუსაჯეს ექვსი თვე პატიმრობა, შემდეგ კი გამორიცხეს პარტიიდან და კავშირიდან. ჩემის აზრით სახალხო სასამართლო შეცდა ამ დადგენილების გამოტანის დროს. არ უნდა მოპყრობოდა ასე მკაცრად დამსახურებულ ძველ რევოლუციონერს, რომელსაც ალბად მნიშვნელოვნად დაუსუსტდა ნერვები სამოქალაქო ომებისა და პოლიტსამმართველოში მუშაობის დროს. ამ ამხანაგმა მოგვმართა ჩვენ,—ა.-კ. საოლქო საკონტროლო კომისიას. ჩვენ ის აღვადგინეთ და მივწერეთ აზერბეიჯანის პროფსაბჭოს, რომ აღედგინა იგი პროფკავშირშიაც. ეხლა ეს ამხანაგი ავადაა და ჩვენ ვსთხოვეთ სათანადო ორგანოებს დაეხმარონ მას მკურნალობით. მე ვფიქრობ ძალიან კარგად მოვიქეცით ამ ამხანაგის მიმართ.

მეორე მაგალითი: მამედ ეფენდიევი—ახალგაზრდა ლეკი ზაქათალის ოლქიდან. მამა ყოფილა მამასახლისი, თუმცა თვითონ მამის სიკვდილის შემდეგ დაიბადა, მაგრამ ის მაინც ჩასთვალეს სოციალურად უცხო ელემენტად და გარიცხეს პარტიიდან. ეს კომუნისტი ჩამოვიდა აქ. ჩვენზე ძალიან კარგი შთაბეჭდილება მოახდინა, მაგრამ მაინც ვუთხარით: დაბრუნდი შენს სოფელში და პარტორგანიზაციამ გამოგზავნოს შენი დახასიათება და აღდგენა-თქო. იგი წავიდა. ქაღალდები მისი აღდგენის შესახებ ჯერ კიდევ გზაში იქნებოდა, როდესაც გავიგეთ, რომ ეს ამხანაგი ბანდიტებს მოუკლავს.

აი კიდევ ერთი მაგალითი: სომხეთში ამ დღეებში გარიცხეს პარტიიდან უნივერსიტეტის პრორექტორი თოფჩიანი. 9 მაისს სომხეთის კ. პ. (ბ) ც. საკ. კომისია რიცხავს მას პარტიიდან იმისთვის, რომ ამხ. თოფჩიანი გამოვიდა უჯრედის დახურულ კრებაზე ხელმძღვანელობის შეცვლის საკითხის გარშემო და სთქვა, რომ ძველი ხელმძღვანელობა არ შეეფერებოდა მის წინაშე დასმულ ამოცანებს. ეს იყო თვითკრიტიკა უჯრედის დახურულ კრებაზე და ამისთვის გამორიცხეს ამხანაგი. ასეთი მუშაობა არაფრად არ ვარგა. გუშინწინ ყრილობის გახსნამდე ჩვენ ამხ. თოფჩიანი აღვადგინეთ. მე ვფიქრობ, რომ ეს საკითხი სწორად გადავწყვიტეთ.

დასამალი არ არის, რომ კულაკებმა და ანტისაბჭოთა ელემენტებმა ნაწილობრივ გამოიყენეს პარტიის წმენდა, განსაკუთრებით მთიან ყარაბახში და აზერბეიჯანში. მათ შემოქონდათ მომაკვდინებელი განცხადებები პარტიის წევრებზე. გამწმენდი კომისიები ხშირად ფიქრობდნენ, რომ ეს მასალა, თუ მთლიანად არა, სანახევროდ მაინც მართალია და ამ საფუძველზე რიცხავდნენ ამხანაგებს პარტიიდან.

როცა საკოლმეურნეო მშენებლობა გაიშალა, შემოვიდა აურიცხელი განცხადებები კომუნისტების შესახებ. რომ გადაათვალიეროთ აზერბეიჯანის კომუნისტებზე შემოსული მასალა, თქვენ იქ საშინელ ბრალდებებს შეხვდებით. ამ საქმეს თავის დროზე არ მიექცა ყურადღება და ბევრი ამხანაგი ამის გამო უბრალოდ დაისაჯა. ჩვენ ეხლა ვასწორებთ ასეთ შეცდომებს.

ამხანაგები ლაპარაკობენ, რომ გამწმენდი და საკონტროლო კომისიები არ ზრუნავდენ პარტიის ზრდაზე. ნება მომეცით მოვიყვანო ციფრები. სულ შემოწმებულია 40.542 მუშა, ამათგან ნებაყოფლობით გავიდა პარტიიდან 642, მექანიკურად—650. როგორც ხედავთ ეს ციფრი პატარა არ არის. გამწმენდმა კომისიებმა 40 ათასი კაციდან გარიცხეს 4.467, ანუ 11 პროცენტი. საყვედური გამოუცხადდა— 3.718 მუშას, საპასუხისმგებლო მუშაობიდან მოხსნეს 92. წმენდა არ გაუვლია 1.433 ამხანაგს. ამრიგად სასჯელი შეეხო სულ 8.277 მუშა კომუნისტს. მაგრამ ჩვენი მუშაობისა და ცენტრალურ საკონტროლო კომისიის მუშაობის შემდეგ გამორიცხულ მუშების პროცენტი 4-მდე შემცირდა. პარტიაში მიღება, როგორც მოხსენებაშიაც აღვნიშნე, სუსტი იყო. წმენდის დროს ჩვენ მივიღეთ მხოლოდ 1.690 კაცი. საჭიროა მუშების პარტიაში მიღება კიდევ უფრო გავაძლიეროთ.

ბაქოში არსებობს ერთი საეჭვო ხასიათის სათვისტომო. ყველა ვინც კი რაიმე დანაშაულისათვის განიდევნება მთიანი ყარაბახიდან, მიდის ბაქოში და პირველ ყოვლისა მიმართავს სათვისტომოს, რომელიც ბევრ მათგანს აწყობს ქარხნებში და სარეწაოებში. თუ კი სადმე არსებობს ქვეყნად მემარჯვენე გადახრა და შემარიგებლობა, ყველაზე მეტად ეს სენი ამ სათვისტომოში არის განვითარებული. მე ვფიქრობ ბაქოელი ამხანაგები უნდა დაინტერესდნენ ამ საეჭვო სათვისტომოთი.

მე გუშინაც ვთქვი და ეხლაც ვიმეორებ, რომ წმენდის დროს გამომჟღავნებული ნაკლოვანებები დღესაც არ არის გამოსწორებული. გუშინ ჩვენ საყვედური გვითხრეს: ამ დარგში არაფერს აკეთებთო. ამხანაგებო, უნდა მიიღოთ მხედველობაში ის გარემოება, რომ ჩვენ ამიერ-კავკასიაში გვაქვს სხვადასხვა ნაციონალური კუთხეები თავისებური ზნეჩვეულებებით და ადათწესებით. აქ მუშაობა ძნელია. მე ვფიქრობ საკ. კ. პ. (ბ) ცკკა მოგვცემს სათანადო მითითებებს ამ საკითხზე.

პარტიის წმენდა დასრულებულად უნდა ჩაითვალოს. აღდგენის შესახებ განცხადებებს ჩვენ აღარ ვღებულობთ. ასეთი განცხადების მიღება შეიძლება მხოლოდ მაშინ, როცა ამის შესახებ შუამდგომლობენ საოლქო ან სამხარო კომიტეტები. ეს გარემოება ყველამ უნდა იცოდეს.

დარწმუნებული ვარ, რომ ყველა ის შენიშვნები, რომლებიც აქ ამხანაგებმა გამოსთქვეს, მხედველობაში იქნება მიღებული ამიერ-კავკასიის საკონტროლო კომისიის ახალი შემადგენლობის მიერ.

ამხ. ვარძიელის საბოლოო სიტყვა

ამხანაგებო! საბოლოო სიტყვაში უნდა აღვნიშნო, რომ პროფორგანიზაციები და პრესა ძალიან სუსტ როლს თამაშობენ მუშათა დაწინაურების საქმეში. ჩვენ საკმარისად მუშაობას არ ვაწარმოებთ დასაწინაურებელთა შორის. არ ვამზადებთ დასაწინაურებელ კადრებს, სათანადოთ ვაწესრიგებთ დასაწინაურებელთა რეზერვს. ამ საქმეში ძალიან სუსტია საბჭოთა სექციების როლი. უნდა ითქვას, რომ მათი მონაწილეობა დაწინაურებაში თითქმის სრულიად არა ჩანს. აზერბეიჯანში ზოგიერთ დაწესებულებებში იყო მოწყობილი კურსები დაწინაურებულთათვის, მაგრამ მათ მოწყობაში მონაწილეობა არ მიუღია პროფორგანიზაციებს.

საქართველოში ჩვენ გამოვიკვლიეთ დაწინაურების საქმე. გამოირკვა, რომ 400 კაციდან მოსამზადებელი კურსები გაიარა 220 კაცმა. 103 კაცი გაიგზავნა პროფკავშირების მიერ ამიერ-კავკასიის კომუნისტურ უნივერსიტეტთან მოწყობილ კურსებზე.

დაწინაურებულებს ხშირად ცუდ პირობებს უქმნიან სპეციალისტები და დაწესებულებათა ხელმძღვანელები. ამიერ-კავკასიის ბამბის კომიტეტში ერთმა სპეციალისტმა „თეორიაც" კი შექმნა დაწინაურების შესახებ. ეს კაცი ამტკიცებდა: დაწინაურებულმა, რომ საქმის გაკეთება შესძლოს, ამისთვის საჭიროა ის ინტელიგენტი იყოს, ჰქონდეს დიდი ცოდნა და სხვ. დეფექტები დაწინაურების საქმეში ბევრია. ამათ გამოსასწორებლად საჭიროა კონკრეტული ზომების მიღება.

სახელმწიფო აპარატის წმენდაში აურიცხელი ნაკლი გვაქვს. უნდა ითქვას, რომ ეს მუშაობა არ შეიქმნა ჩვენი პარტორგანიზაციების ყურადღების საგნად. პარტიულმა უჯრედებმა დაივიწყეს მე-16 პარტკონფერენციის დადგენილება საბჭოთა აპარატის წმენდის შესახებ, რომელშიაც ამ წმენდას უდიდესი მნიშვნელობა ეძლეოდა. მე ვფიქრობ, ყრილობამ ხაზი უნდა გაუსვას იმას, რომ პარტიამ, პროფორგანიზაციებმა და კომკავშირმა შემდეგში მეტი ყურადღება მიაქციონ საბჭოთა აპარატის წმენდას და აქტიური მონაწილეობა მიიღონ მის ჩატარებაში.

ჩვენ ჯერ კიდევ ბევრი ორგანიზაციები დაგვრჩა გაუწმენდელი. მხოლოდ ეხლა შევუდექით სამომხმარებლო კოოპერაციის ქსელის წმენდას. არ გაგვიწმენდია სახელმწიფო სავაჭრო ქსელი. დარჩენილია კიდევ ამიერ-კავკასიის რამოდენიმე დაწესებულება, რომლებშიაც, უნდა ვიფიქროთ, საკმაოდ ბლომად სხედან ბიუროკრატები და საბჭოთა ელემენტები. ამ დაწესებულებების გაწმენდაში ჩვენ უნდა დაგვეხმარონ პარტიული უჯრედები და მუშათა ფართო მასა.

უკანასკნელ ხანებში ჩვენ გამოვიკვლიეთ ექსპორტის მდგომარეობა. აღმოჩნდა, რომ სუსტად მუშაობენ საექსპორტო საქონლის დამამზადებელი ორგანიზაციები. ისინი არ ასრულებენ ნაკისრ ხელშეკრულებებს, რის გამოც საექსპორტო გეგმა არ შესრულდა. აუცილებელია ენერგიული ზომების მიღება შემდგომისათვის საექსპორტო საქონლის დამზადების გასაძლიერებლად და გეგმის შესასრულებლად.

მუშათა და გლეხთა ინსპექციის მიღწევები ბევრი გვაქვს, მაგრამ არის მრავალი ნაკლიც, ჩვენ ჯერ კიდევ დაგვრჩა ბევრი ობიექტი კონტროლისა და ყურადღების გარეშე. ძალიან სუსტია პერიფერიასთან კავშირი. ისიც უნდა ვთქვათ, რომ ინსპექციის ადგილობრივი ორგანოები უკანასკნელ ხანებამდე ფაქტიურად არც კი არსებობდნენ. სუსტია ცოცხალი კავშირი რესპუბლიკანურ მუშათა და გლეხთა ინსპექციებთან. საკონტროლო კომისიის ახალმა შემადგენლობამ უნდა მიიღოს ზომები ამ დეფექტების გამოსასწორებლად.

განსაკუთრებით უნდა შევჩერდე საშეფო მუშაობაზე. მუშათა შეფობა დაწესებულებებზე ეს არის მუშათა კონტროლის ახალი ფორმა საბჭოთა დაწესებულებების საქმიანობის მიმართ. სამწუხაროდ ეს საქმე ჩვენ ჯერ კიდევ ვერ დავაყენეთ სათანადო ნიადაგზე. მუშათა ბრიგადები ჩვენ ვერ გადავაქციეთ მუშათა და გლეხთა ინსპექციის აქტიურ თანაშემწეებად საბჭოთა აპარატის გაუმჯობესებისათვის ბრძოლაში. მომავლისათვის წარმოებების შეფობის გაძლიერებას დაწესებულებებზე სერიოზული ყურადღება უნდა მიექცეს.

მუშათა და გლეხთა ინსპექციის ორგანოების კავშირი პრესასა და მუშკორთა მოძრაობასთან სუსტია. ეს ფაქტი აღნიშნულ იქნა მუშკორთა თათბირზედაც, რომელიც ამ დღეებში თბილისში მოეწყო. რასაკვირველია, მდგომარეობის ასე დატოვება ყოვლად შეუძლებელია. მომავლისათვის პრესას და მუშათა გლეხთა ინსპექციის შორის მტკიცე კავშირი და კონტაქტი უნდა დამყარდეს.

დასასრულ, მე მინდა განვაცხადო, რომ მუშათა და გლეხთა ინსპექციის და საკონტროლო კომისიის მუშაობა მხოლოდ მაშინ შეიძლება ნაყოფიერი იქნეს, მხოლოდ მაშინ გაძლიერდება, თუ მათ აპარატში გაიგზავნებიან კარგი და გამოცდილი მუშაკები. ამის შესახებ ყრილობამ უნდა სთქვას თავისი სიტყვა.

ამხ. გ. სტურუას საბოლოო სიტყვა

პირველ ყოვლისა, მე უნდა განვაცხადო, რომ ჩვენ მხედველობაში მივიღებთ ყველა იმ ამხანაგების კრიტიკას, რომლებიც აქ გამოვიდნენ. მაგრამ ამასთანავე ისიც უნდა ვთქვა, რომ ყოველგვარი თვითკრიტიკა ცოტა შესწორებებსაც მოითხოვს.

ამხ. ნოე ლეჟავამ სთქვა: მოხსენებაში არ იყო აღნიშნული თუ ვინ და რისთვის გარიცხეს პარტიიდანო. ამის შესახებ დაწვრილებით არის ნათქვამი მასალებში. ამხ. შამშე ლეჟავამ სთქვა, რომ წმენდის დროს ყურადღება არ მიაქციეს იდეოლოგიურ ფრონტს. მე ამის პასუხად ვაცხადებ, რომ მთელ ა.-კავკასიის ორგანიზაციაში აღმოჩნდა 4.164 კლასობრივად და იდეოლოგიურად უცხო წევრი. ეს ციფრი ამტკიცებს, რომ წმენდის დროს იდეოლოგიურ მხარესაც სერიოზული ყურადღება ექცეოდა.

ამხ. შმელევი ლაპარაკობდა, თითქოს ჩვენ აღვადგინეთ ერთ-ერთი ამხანაგი, რომელმაც განცხადება შემოიტანა პარტიიდან გასვლის შესახებ. ამხ. შმელევი გაკვირვებულია ჩვენი გადაწყვეტილებით. ეს არ არის სწორი მიდგომა. ჩვენ გვაქვს საკ. კ. პ. (ბ) ცკკას ცირკულიარი პარტიიდან ნებაყოფლობით გასვლის მიზეზების შესწავლის შესახებ. უნდა ვიცოდეთ, თუ რათ გადის ესა თუ ის ამხანაგი პარტიიდან. შესაძლებელია ის ძლიერ გრძნობიერი კომუნისტია, ვერ ურიგდება ამა თუ იმ ამხანაგის ცუდ ქცევას და ამიტომ სტოვებს პარტიის რიგებს. ჩვენ ვიცით ბევრი შემთხვევა, როდესაც პარტიიდან გავიდნენ არა ამხანაგური მოპყრობის გამო. ზოგჯერ ამხანაგი აცხადებს, რომ ადგილი აქვს არანორმალურ მოვლენას, მისი უჯრედის წევრები ამის გამო იწყებენ ლაპარაკს, რომ ის კინკლაობს და შემდეგ უქმნიან ისეთ მდგომარეობას, რომ პარტიიდან წავიდეს. ამხ. შმელევმა მოიყვანა მაგ.: სადღაც გამწმენდ კომისიაში მისულა გამოსა-

ყრილობის დელეგატები სომხეთიდან

ნოტების გაცვლა-გამოცვლა პოლონეთსა და საბჭოთა მთავრობას შორის

საბჭოთა მთავრობა მოითხოვს გადამჭრელი ზომების მიღებას საბჭოთა წარმომადგენლობის აფეთქების მომწყობთა აღმოსაჩენად.—პოლონეთის მთავრობის პასუხი

სახელმწიფო გადატრიალება რუმინეთში.—მანიუს მთავრობა გადადგა

საგარეო საქმეთა კომისარიატისაგან

ნოტების გაცვლა-გამოცვლა საბჭ. კავშირსა და პოლონეთს შორის ვარშავაში საკავშირო სრულუფლებიანი წარმომადგენლობის აფეთქების ცდის გამო

საბჭოთა სრულუფლებიანი წარმომადგენლის ამხ. ანტონოვ-ოვსეენკოს ნოტა

პოლონეთის მთავრობას

31 მაისს საბჭოთა კავშირის სრულუფლებიანმა წარმომადგენელმა ვარშავაში ამხ. ანტონოვ-ოვსეენკომ საგარეო საქმეთა მინისტრის მოვალეობის აღმასრულებელს ვისოცკის გადასცა შემდეგი შინაარსის ნოტა:

„ბატონო მინისტრო, ამ წლის 28 აპრილის ნოტით საბჭოთა კავშირის მთავრობამ პოლონეთის რესპუბლიკის მთავრობის ყურადღება მიაქცია იმ მდგომარეობის სერიოზულობას, რომელიც შედეგად მოჰყვა პოლონეთში საბჭოთა კავშირის სრულუფლებიანი წარმომადგენლობის შენობის აფეთქების განზრახვას.

საბჭოთა კავშირის მთავრობა მოელოდა, რომ პოლონეთის რესპუბლიკის მთავრობა, რომელიც მოვალეა უზრუნველჰყოს პოლონეთში საბჭოთა კავშირის სრულუფლებიანი წარმომადგენლობის უშიშროება და მუშაობის პირობები საერთაშორისო უფლების ნორმების შესაფერად, მიიღებდა ენერგიულ და ეფექტიურ ღონისძიებებს იმ მიზნით, რომ აღკვეთა (გამოტოვებულია).. ცდილობენ გამოიწვიონ სერიოზული გართულებანი საბჭოთა კავშირისა და პოლონეთის ურთიერთობაში და ამ მიზნით არ ერიდებიან ტერორისტულ აქტებს საბჭოთა კავშირის დიპლომატიური წარმომადგენლების წინააღმდეგ. მიუხედავად იმისა, რომ აფეთქების განზრახვის აღმოჩენის—26 აპრილის—შემდეგ უკვე ერთ თვეზე მეტი გავიდა, საბჭოთა კავშირის მთავრობა იძულებულია აღიაროს, რომ მას არა თუ აღმოჩენილი არ არიან ამ განზრახვის მოწყობის დამნაშავენი, არამედ არ არსებობს ისეთი ცნობებიც, რომელთა მიხედვით შეიძლებოდეს, მოველოდეთ, რომ 26 აპრილის ბოროტი განზრახვის ინიციატორნი და შემსრულებელნი მალე იქნებიან აღმოჩენილი.

მეორეს მხრით, როგორც ამასთან დართულ სამახსოვრო ბარათიდან ჩანს, მიუხედავად ვარშავის პროკურატურის განცხადებისა, რომ იუსტიციის მინისტრმა ცარმა ნება დართო საბჭოთა კავშირის სრულუფლებიან წარმომადგენლობას გასცნობოდა გამოძიების მასალას, წარმომადგენლობა არა თუ იქნა დაშვებული ამ მასალის გასაცნობად, არამედ მას დღემდე ვერ მიუღია იმ გამოძიების ოქმების ასლები, რომლებშიც სრულუფლებიანი წარმომადგენლობის რწმუნებულნი იღებდნენ მონაწილეობას; ვერ მიუღია აგრეთვე ვერც 26 აპრილს აღმოჩენილი ასაფეთქებელი ყუმბარის ექსპერტიზის ოქმი.

პოლონეთის მთავრობის და მისი ორგანოების ზემოაღნიშნული დამოკიდებულება 26 აპრილის ამბებისადმი და აქედან გამომდინარე დასკვნები არ უწყობენ ხელს საშიშარო მდგომარეობის ლიკვიდაციას პოლონეთში, რაც აადვილებს მოქმედებას იმ ფაქტორების, რომლებიც მისწრაფვიან იქითკენ, რომ პროვოკაციულად გამოიწვიონ კონფლიქტები პოლონეთ-საბჭოთა ურთიერთობაში. ამ მოქმედებამ თავისი გამოხატულება ჰპოვა აგრეთვე პოლონეთის პრესის მთელ რიგ დაუშვებელ გამოსვლებში საბჭოთა კავშირის სრულუფლებიანი წარმომადგენლობის და თვით საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ; ისინი მივიდნენ იქამდეც კი, რომ საბჭოთა კავშირის სახელმწიფო ორგანოებს აბრალებდნენ 26 აპრილს ბოროტი განზრახვის ორგანიზაციას. ამავე დროს ამ განზრახვის შესახებ პოლონეთის ხელისუფლების დუმილს არ შეუძლია არ გაუადვილოს ინსინუაციების გავრცელება ბოროტ ელემენტებს.

ყოველივე ამის გამო საკავშირო მთავრობა იძულებულია, ერთხელ კიდევ მიაქციოს პოლონეთის რესპუბლიკის მთავრობის ყურადღება შექმნილ მდგომარეობაზე, რომელიც ამძიმებს პოლონეთ-საბჭოთა ურთიერთობას, და იმაზე, რომ საჭიროა გადამჭრელი ზომების მიღება 26 აპრილის განზრახვის ვითარების გამოსარკვევად, დამნაშავეთა აღმოსაჩენად და იმ ფაქტორების მოქმედების აღმოსაკვეთად პოლონეთში, რომლებიც სცდილობენ პროვოკაციულად გამოიწვიონ კონფლიქტი პოლონეთსა და საბჭოთა კავშირს შორის. საკავშირო მთავრობა მოელის პოლონეთის რესპუბლიკის მთავრობისაგან ინფორმაციას საბჭოთა კავშირის სრულუფლებიანი წარმომადგენლობის აფეთქების განზრახვის საქმის არსებითი მდგომარეობისა და იმ ღონისძიებების შესახებ, რომლებიც მიიღო პოლონეთის მთავრობამ საბჭოთა კავშირის სრულუფლებიანი წარმომადგენლობის დასაცავად ბოროტგანმზრახველი ელემენტების შემდგომი ცდებისაგან.

მიიღეთ და სხვ. **ანტონოვ-ოვსეენკო.**

—

ნოტას დართული აქვს სამახსოვრო ბარათი, სადაც მოყვანილია ის ფაქტები, რომლებიც მოწმობენ, რომ პოლონეთის ხელისუფლებამ ჯერ თანხმობა გამოსთქვა დაეშვა სრულუფლებიანი წარმომადგენლობის რწმუნებულნი ბოროტი განზრახვის საქმის საგამომძიებლო მასალის გასაცნობად, ხოლო შემდეგ უკან წაიღო ეს თანხმობა და წინადადება მისცა სრულუფლებიან წარმომადგენლობას, მიეღო ზეპირი ინფორმაცია იმ პროკურორისაგან, რომელიც ამ საქმეს აწარმოებს. ამ ზეპირი ინფორმაციის ხასიათმა სრულუფლებიანი წარმომადგენლობა იძულებული გახადა განეცხადებინა, რომ მას არა სურს შემდგომში ისარგებლოს ბოროტი განზრახვის საქმის საგამომძიებლო მასალის გაცნობის ასეთი წესით. სამახსოვრო ბარათში შემდეგ აღნიშნულია, რომ, საგარეო საქმეთა სამინისტროში არა ერთხელ მიღებული დაპირების მიუხედავად, სრულუფლებიანმა წარმომადგენლობამ ერთი თვის და მეტი ხნის განმავლობაში ვერ მიიღო 26 აპრილს აღმოჩენილი ყუმბარის ექსპერტიზის ოქმი და ბოროტმოქმედების ადგილის დათვალიერების ის ოქმები, რომლებიც შედგენილ იქნენ სრულუფლებიანი წარმომადგენლობის თანადასწრებით.

პოლონეთის მთავრობის პასუხი

5 ივნისს საბჭოთა კავშირის სრულუფლებიანმა წარმომადგენელმა პოლონეთში ამხ. ანტონოვ-ოვსეენკომ მიიღო პოლონეთის მთავრობის შემდეგი შინაარსის საპასუხო ნოტა:

„ბატონო მინისტრო!

ვადასტურებ ამ წლის 28 აპრილის და 31 მაისის ნოტების მიღებას იმ საქმის გამო, რომელიც შეეხება ყუმბარის აღმოჩენას საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის საელჩოს შენობის ბუხარში ვარშავაში, პოზნანის ქუჩაზე. პატივი მაქვს გაცნობოთ შემდეგი:

აღნიშნული ყუმბარის აღმოჩენის მომენტიდან პოლონეთის ხელისუფლების მიერ უშიშროების (გამოტოვებულია)... სასამართლოს ხელისუფლება, რომელსაც მინდობილი აქვს საბედნიეროდ უშედეგოდ დამთავრებული ბოროტი განზრახვის დამნაშავეთა აღმოჩენის საქმე, მთელი ენერგიით შეუდგენენ მოქმედებას და მათ ერთი წუთითაც არ შეუჩერებიათ ზემოაღნიშნული მიზნისაკენ მიმართული გაძლიერებული ძიება. ის გარემოება, რომ ბოროტგანმზრახველნი არ იქნენ შეპყრობილნი დანაშაულის ადგილას, აგრეთვე ის, რომ დღემდე არ მოხერხდა საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის საელჩოს შენობის მომიჯნავე სახლის სახურავზე ელსადენის გაყვანის უტყუარი თარიღის გამორკვევა (შეიძლება ელსადენის გაყვანა აღმოჩენის რამდენიმე დღით ადრეც მოხდა), სერიოზულად ართულებს საქმეს, რაც აძნელებს პოლონეთის სასამართლო ხელისუფლების გამოძიებას.

თუმცა, როგორც ეს ზემოთქმულიდან ჩანს, გამოძიებას მრავალი ფრიად ძნელი დაბრკოლება ეღობება, მაგრამ, მიუხედავად ამისა, იგი დაჩქარებული ტემპით მიმდინარეობს და შეიძლება იმედი გამოვსთქვათ, რომ იგი დადებითი შედეგით დაგვირგვინდება.

მე ნებას ვაძლევ ჩემს თავს დაგარწმუნოთ, ბატონო მინისტრო, რომ პოლონეთის რესპუბლიკის მთავრობა, რომელიც დიდ მნიშვნელობას აძლევს პოლონეთის რესპუბლიკასა და საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის შორის მშვიდობიანი ურთიერთობის განმტკიცებასა და გაღრმავებას, მთლიანად გრძნობს იმ ვალდებულებებს, რომლებიც, აუცილებლობის გამო, მას ეკისრება პოლონეთის რესპუბლიკის ტერიტორიაზე მყოფ საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის წარმომადგენელთა უშიშროებისა და მშვიდობიანობის უზრუნველყოფის საქმეში

გახლავთ, ბატონო მინისტრო, მიიღოთ ჩემი პატივისცემა.

ავგუსტ ზალესკი".

ინციდენტი პოლონეთ-საბჭ. საზღვარზე

მინსკი, 9 ივნისი. უკანასკნელ ხანებში პოლონეთ-საბჭოთა საზღვრის ბელორუსიის ნაწილში გახშირდა პოლონეთის ჯარის კაცების მიერ საბჭოთა სანაპირო ჯარისკაცების დატაცების, დაჭრის და მოკვლის შემთხვევები. ჯერ კიდევ 1929 წ. ნოემბერში პოლონეთის სანაპირო რაზმის ჯარისკაცებმა დააკავეს წითელ-არმიელი ბუროკინი, რომელიც, მიუხედავად იმისა, რომ მან სათანადო შერეულ კომისიას განუცხადა, რომ საზღვარი შემთხვევით გადაიარა, დღემდე ვილნოს ციხეში იმყოფება.

1930 წ. აპრილის დასაწყისში პოლონეთის მხრიდან ტიმკოვიჩის სანაპირო რაზმის უბანზე დაჭრილ იქნა წითელ-არმიელი კოლომიეცი; (გამოტოვებულია) ტერიტორიაზე პოლონეთის სანაპირო რაზმის ჯარისკაცებმა მეტად საიდუმლო პირობებში მოკლეს წითელ-არმიელი ამხ. შჩერბაკოვი.

ყველა ჩამოთვლილი შემთხვევების დროს პოლონეთის წარმომადგენლები სისტემატიურად უარს ამბობდნენ მომხდარი ინციდენტების გამოძიებაზე საბჭოთა წარმომადგენლებთან ერთად.

საქმეები გადაეცა ცენტრს მათ გადასაწყვეტლად დიპლომატიური ზეგავლენის გზით. (ადს).

სახელმწიფო გადატრიალება რუმინეთში

პრინც კაროლის დაბრუნება ბუქარესტში

ვენა, 8 ივნისი. ბუქარესტიდან მიღებულ ცნობებით, მიუნხენიდან კლაუზენბურგში ჩაფრინდა რუმინეთის ტახტის ყოფილი მემკვიდრე კაროლი. მოწვეულ იქნა დეპუტატთა პალატის და სენატის შეერთებული სხდომა, რათა გადაესინჯათ კანონი კაროლისათვის ტახტის წართმევის შესახებ. ოფიციალური დასტურებით, კაროლი დაბრუნდა მთავრობის თანხმობით, რათა რეგენტის სახით გასწიოს პრინც ნიკოლოზის მოადგილეობა. კაროლის ჩასვლა გაამწვავებს ბრძოლას ბურჟუაზიულ ბანაკში.

ლიბერალების ბელადმა ბრატიანუმ განაცხადა, რომ თუ კაროლი დაბრუნდა, ლიბერალები სახელმწიფოს სათავეში სხვა დინასტიას დააყენებენო. (ადს).

პრინცმა კაროლმა რუმინეთის მეფედ გამოაცხადა თავი

ვენა, 8 ივნისი. როგორც ავსტრიის დეპეშათა სააგენტო იუწყება, სარწმუნო ცნობებით, პრინცმა კაროლმა რუმინეთის მეფედ გამოაცხადა თავი. მანიუს კაბინეტი გადადგა.

მთავრობის უმრავლესობა იმის მომხრეა, რომ კაროლმა მეფედ გამოაცხადოს თავი

ვენა, 8 ივნისი. პრინც კაროლის რუმინეთში დაბრუნება მოხდა მანიუს დახმარებით.

მთავრობის საიდუმლო სხდომაზე პრემიერმა მანიუმ და ოთხმა სხვა მინისტრმა მხარი დაუჭირა კაროლის სარეგენტო საბჭოში შესვლას, ხოლო შვიდმა მინისტრმა—კაროლის მეფედ გამოცხადებას.

ვინაიდან მანიუ უმცირესობაში დარჩა, იგი გადადგა.

ახალი გარდამავალი კაბინეტი შეადგინა მირონესკუმ შემდეგი შემადგენლობით: პრემიერი, საგარეო საქმეთა მინისტრი და შინაგან საქმეთა მინისტრი—პოპოვიჩი, სამხედრო მინისტრი—კონდესკუ და სხვ. კაბინეტმა მოიწვია დეპუტატთა პალატის და სენატის სხდომა კაროლის მეფედ გამოსაცხადებლად, რის შემდეგაც დროებითი კაბინეტი გადადგა. (ადს).

საფრანგეთის პრესა რუმინეთში კაროლის დაბრუნების შესახებ

პარიზი, 8 ივნისი. საფრანგეთის პრესა დიდ ყურადღებას აქცევს რუმინეთში კაროლის დაბრუნებას.

„ტან"-ი შიშს გამოსთქვამს იმის გამო, რომ არმიაში შეიძლება მოხდეს შეტაკება კაროლის მომხრე ფაშისტურ ელემენტებსა და სხვა ჯგუფებს შორის. „ტან"-ი სწერს: „წესრიგი ქვეყნის შიგნით დიდი რუმინეთის—კონსოლიდაციის უმნიშვნელოვანეს წინაპირობას წარმოადგენს. უშუალო მეზობლობა საბჭოთა კავშირთან და მოსკოვის პროპაგანდის საშიში ხრიკები ყველას ავალებს მხურვალედ შესწირონ პარტიული მოსაზრებები რუმინეთის სამეფოს უშიშროებისა და მთლიანობისათვის". (ადს).

მოსკოვი, 9 ივნისი. „პრავდა" მოწინავე წერილში რუმინეთის ამბების გამო სწერს:

„რუმინეთში, ომის მზადებაში მყოფი საერთაშორისო იმპერიალიზმის ერთ-ერთ პლაცდარმში, მოხდა სახელმწიფო გადატრიალება. ყოფილი მემკვიდრე პრინცი კაროლი, რომელიც ამ რამდენიმე წლის წინად რუმინეთიდან გააძევეს, ჩაიდა ტრანსილვანიის ცენტრალურ ქალაქ კლაუზენბურგში და იქიდან გაემგზავრა რუმინეთის დედა-ქალაქ ბუქარესტში. უნგრეთის პრესის ცნობებით, პრინცმა კაროლმა მეფედ გამოაცხადა თავი.

რუმინეთში კაროლის ჩასვლა მოულოდნელი არ იყო. ჯერ კიდევ შუა მაისში ეგრედ წოდებული „ლიბერალური" პარტიის ორგანოებმა აშკარად ბრალი დასდეს სარეგენტო საბჭოს, რომლის ხელშიაც კაროლის ვაჟის მეფის მცირეწლოვანების დროს მოქცეული იყო უზენაესი ძალაუფლება რუმინეთში, რომ საბჭო სცდილობს პრინც კაროლის დაბრუნებასო. მანიუს მთავრობა უარჰყოფდა ამ ცნობების სისწორეს და ამავე დროს კონფისკაციას უშვებოდა იმ გაზეთებს, რომლებიც კაროლის დაბრუნების წინააღმდეგ ილაშქრებდნენ. გაზეთმა „ვიტორულ"-მა ამ რამდენიმე კვირის წინათ მოათავსა ცნობა, რომ მანიუს მთავრობა, როგორც ჩანს, პრინც კაროლს რუმინეთის მეფედ სთვლის, ვინაიდან ახალი კანონპროექტი რუმინეთის არმიის გაძლიერების შესახებ პარლამენტში შეტანამდე შეთანხმებულ იქნა პრინცთან პარიზში.

კაროლის რუმინეთში დაბრუნება მოხდა საფრანგეთის მთავრობის უშუალო მონაწილეობით. უკანასკნელი დღეების განმავლობაში საფრანგეთის პოლიტიკოსებისა და გენერლების მთელი პლეადა ეწვია ბუქარესტს, სადაც ფინანსიურ დიქტატორად უკვე დიდი ხანია სახელმწიფო ბანკის ფრანგი მრჩეველია, ამ წარჩინებულ სტუმრებს შორის ყველაზე ავტორიტეტული იყო ლუშერი, რომელიც ბუქარესტში აშკარად ჩაერია რუმინეთის შინაგან საქმეებში და მოამზადა მთავრობის კრიზისი და სახელმწიფო გადატრიალება. საფრანგეთის უმაღლეს სამხედრო თანამდებობის პირთაგან ამჟამად რუმინეთში იმყოფება გენერალი ბერტელო, რომელიც „ძველი რუმინელია", ვინაიდან ანტანტის სალონიკის არმიის პოლკოვნიკად ყოფნის დროს იგი ენერგიულ მონაწილეობას იღებდა რუმინეთისათვის გამოყოფილი ოლქების ოკუპაციაში; იგი საფრანგეთის ერთი იმ ოფიცერთაგანი იყო, რომელიც 1919 წელს ოდესაზე შეტევას ამზადებდა, რაც აღარ მოხდა.

მანიუს მთავრობის ყველა წევრები არ უჭერდნენ მხარს სახელმწიფო გადატრიალების დაუყოვნებლივ განხორციელებას. ნაციონალ-ცარანისტული პარტიის ლიდერების ნაწილს ჯერ კიდევ შესაძლებლად არ მიაჩნდა ამჟამად აშკარად გამოეწვია „ლიბერალური" პარტია, რომელმაც კაროლს ტახტზე ასვლის უფლება წაართვა და რუმინეთიდან გააძევა იგი, მათ უნდოდათ გადაედვათ სახელმწიფო გადატრიალება, რათა უკეთ მოემზადებიათ იგი. სახელმწიფო გადატრიალება პირველ რიგში იმათ დააჩქარეს, ვისაც სურს დააჩქაროს რუმინეთის ფაშიზაციის პროცესი. ფაშიზაციის ტემპის დაჩქარება აუცილებელ საჭიროებად გადაიქცა, ვინაიდან ეკონომიური კრიზისი დღითი-დღე ღრმავდება, ხოლო სარეგენტო საბჭოს არ შეეძლო ბოლო მოეღო ფრაქციების ბრძოლისათვის ბურჟუაზიის ბანაკში. მაგრამ რასპუტინისებურმა გარყვნილებამ სამეფო კარის წრეებში, განსაკუთრებით ქვრივი დედოფლის მარიამის მახლობელ წრეებში, მემკვიდრე პრინცის ცნობილ სასიყვარულო ავანტიურებსაც გადააჭარბა და ისეთი სახე მიიღო, რომ დინასტიის მომხრე წრეებმა კაროლსაც კი იმედით დაუწყეს ცქერა.

მართალია, უმაღლესი ოფიცრობის თვალსაჩინო ნაწილი კაროლის წინააღმდეგი იყო, მაგრამ მის მხარეზე დადგნენ ახალგაზრდა ოფიცრები და გენერლები, რომლებიც თავს იყრიან ავერესკუს ირგვლივ და, მანიუს წინააღმდეგ, სცდილობენ დააჩქარონ ფაშიზაციის ტემპი. მაგრამ მანიუც მომხრე იყო ისეთი სახელმწიფო გადატრიალებისა, რომელიც ხელს შეუწყობს „მტკიცე ხელისუფლების" შექმნას, მანიუს გადადგომა და შინაგან საქმეთა მინისტრის მირონესკუს პრემიერად დანიშვნა წარმოადგენს ძალიან მზადებას იმისათვის, რომ შეიქმნას „საერთო ნაციონალური" მთავრობა, რომელიც თავის მხრივ, ალბათ, გენერლების კაბინეტით შეიცვლება. ნაციონალ-ცარანისტებს შეუძლიათ ახალ მეფეს მისცენ იმის გარანტია, რომ მას მხარს დაუჭერს კულაკობა რუმინეთის ყველა ნაწილებში და აგრეთვე მსხვილი ბურჟუაზიის თვალსაჩინო ნაწილი.

„ლიბერალური" პარტიის წინააღმდეგობა არ უნდა შევაფასოთ. უკანასკნელ კომუნალურ არჩევნებში მან მეტი ხმები მიიღო, ვიდრე მთავრობის მომხრე პარტიამ. მაგრამ „ლიბერალების" ზურგს უკან მდგომი მსხვილი ბანკები, შესძლებენ მიაღწიონ კომპრომისს უცხოეთის კაპიტალთან, თუმცა ისინი სცდილობდნენ ებრძოლათ რუმინეთის კაპიტალის დამოუკიდებლობისათვის.

წვრილი ბურჟუაზია განწყობილი იყო კაროლის სასარგებლოდ, ვინაიდან თავის გაუვალ მდგომარეობაში იგი იმედს ამყარებდა „მტკიცე ხელისუფლებაზე", როგორც ეს მოხდა სხვა ქვეყნებში, სადაც ფაშიზმი სათავეში ჩაუდგა ხელისუფლებას.

თუმცა სათანადოთ უნდა შევაფასოთ ის შიგაგანი მამოძრავებელი ძალები, რომლებიც იწვევენ რუმინეთის ფაშიზაციას, მაგრამ მაინც უნდა აღვნიშნოთ, რომ სახელმწიფო გადატრიალების მთავარი მამოძრავებელი ძალა იყო საფრანგეთის იმპერიალიზმი, რომლის პოზიციებიც ეხლა გაძლიერდა რუმინეთში. სამხრეთ-სლავიის შემდეგ საფრანგეთი სამხედრო-ფაშისტურ დიქტატურას რუმინეთში აწყობს. საფრანგეთის იმპერიალიზმს ესაჭიროება მაგარი ხელისუფლება, რომელმაც უნდა განამტკიცოს რუმინეთის არმია და ბოლო მოუღოს პოლიტიკან გენერლების კინკლაობას. მუშურ-გლეხური მასების გაძლიერებულ უკმაყოფილებას ულმობელი ფაშისტური მეთოდებით ჩაახშობენ, ვინაიდან ანტისაბჭოთა არმიის ზურგში წესრიგი უნდა სუფევდეს, „ტან"-ი მეთაურ წერილში ტყუილად არ სცდილობს დაამშვიდოს ის ჯგუფები, რომელნიც კაროლის მიერ მოწყობილი სახელმწიფო გადატრიალების წინააღმდეგ გამოდიან.

გადატრიალების მიზანი ცხადია: საერთაშორისო იმპერიალიზმს და მის რუმინელ ლაქიებს ესაჭიროებათ სამხედრო-ფაშისტური ხელისუფლება, რომელმაც კარგად უნდა მოამზადოს ომი საბჭოთა კავშირთან და უზრუნველჰყოს ანტისაბჭოთა არმიის ზურგში სრული წესრიგი და მშვიდობიანობა და ამას უნდა მიაღწიოს ტერორის გზით, რომელიც მიმართული იქნება რევოლუციონური მუშებისა და გლეხების და რუმინეთის მიერ ჩაგრული ხალხების მშრომელი ელემენტების წინააღმდეგ. სახელმწიფო გადატრიალება რუმინეთში დიდი ხაზია საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ იმპერიალისტური ომის მომზადებისაკენ იმ ქვეყანაში, რომელიც საშინლად სდევნის ბესარაბიის მშრომელ მოსახლეობას. საბჭოთა კავშირის მშრომელებმა უდიდესი ყურადღებით უნდა ადევნონ თვალყური რუმინეთის ამბებს.

გომინის სააგენტო განაგრძობს ჭორებს

შანხაი, 8 ივნისი. გომინის ოფიციოზური სააგენტო იუწყება, რომ, ნანკინის საგარეო საქმეთა მინისტრის მიერ მო დე-ჟუესაგან მიღებული დეპეშის მიხედვით, ჩინეთ-საბჭოთა კონფერენცია დაიწყება 10 ივნისს. სააგენტო განაგრძობს ჭორების გავრცელებას იმის შესახებ, ვითომ პრიმორიეში აჯანყებაა. კერძოდ, სააგენტო ამტკიცებს, რომ ხაბაროვსკიდან „კომუნისტები და ხელისუფლების წარმომადგენელნი გარბიან" (ადს).

გერმანიის მთავრობის ნოტა პოლონეთის მთავრობას

ბერლინი, 8 ივნისი. გერმანიის ელჩმა პოლონეთის მთავრობას ნოტა გადასცა. ნოტა პროტესტს აცხადებს პოლონეთის მოხელეების ყოფაქცევის წინააღმდეგ საზღვარზე მომხდარი უკანასკნელი ინციდენტის დროს. ნოტა აცნობებს პოლონეთს, რომ ინციდენტის დროს დაპატიმრებული პოლონელი მოხელენი გერმანიის მთავრობის მიერ სამართალში იქნებიან მიცემულნი (ადს).

საბჭ. სამხრეთ-ოსეთის ათი წლის თავი

ზეიმი ცხინვალში

ცხინვალი, 9 ივნისი. ზეიმი სამხრეთ-ოსეთში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების 10 წ. თავის შესრულების გამო დიდის აღფრთოვანებით ჩატარდა. სამხრეთ - ოსეთის ყველა რაიონებიდან ცხინვალში თავი მოიყარა 1920 წლის აჯანყების მონაწილე წითელ - პარტიზანებისა და აგრეთვე კოლმეურნეობების დელეგატთა დიდმა რაოდენობამ.

ზეიმი ჩატარდა მეურნეობის სოციალისტურ საფუძვლებზე გარდაქმნის ლოზუნგით.

დემონსტრანტებს მიესალმა ამხ. ფილიპე მახარაძე, რომელმაც თავის სიტყვაში აღნიშნა, რომ მიუხედავათ მთლიანად დარბევისა მენშევიკების მიერ, სამხრეთ - ოსეთს, საბჭოთა ხელისუფლების არსებობის 10 წ. თავზე, კომპარტიის სწორი პოლიტიკის წყალობით აქვს უდავო მიღწევები კულტურულ სამეურნეო მშენებლობის დარგში (ადს).

მისალმებანი სამხრეთ-ოსეთის მშრომელთ

ა.-კ. ცაკისაგან

ათი წლის წინად სამხრეთ-ოსეთის მშრომელებმა დაამხეს მემამულეების, კულაკებისა და მევახშეების ხელისუფლება და დაამყარეს შრომის ხელისუფლება. მენშევიკური შავი გვარდიისა და მთავარი ჯალათის ჟუღელის ნერონისებური თარეშისაგან სამხრეთ-ოსეთი იმ დროს ნანგრევებს წარმოადგენდა, მშრომელთა საუკეთესო შვილები ან დახვრეტილნი იყვნენ, ან ბორკილგაყრილნი. ჟორდანიას და კომპანიის დემოკრატიულ საპყრობილეში ისხდნენ. ნაციონალური კულტურა განადგურებული იყო, ხოლო თვითგამორკვევის ნაცვლად, ოკუპაცია და ხიშტი იყო გაბატონებული.

საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების შემდეგ სამხრეთ-ოსეთის მშრომელებმა უდიდესი შემოქმედებითი ძალა გამოიჩინეს. ის, რაც მენშევიკებმა დაანგრიეს, სწრაფად შენდება; კომუნისტური პარტიის ხელმძღვანელობით, აღორძინდა და სოციალისტური რეკონსტრუქციის გზაზე დადგა სოფლის მეურნეობა, ჩაისახა მრეწველობა და საგრძნობლად გაუმჯობესდა მშრომელი მასების მატერიალური მდგომარეობა.

მეფისა და მენშევიკების ჯალათების მიერ განთავისუფლდნენ მენშევიკების მტარვალორული აღორძინება საბჭოთა ნაციონალური პოლიტიკის სისწორის საუკეთესო მაჩვენებელია.

გაუმარჯოს სამხრეთ-ოსეთის მშრომელ მასებს!

გაუმარჯოს ამიერ-კავკასიის მშრომელთა სოლიდარობას!

ამიერ-კავკასიის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის თავმჯდომარე

ს. კასიანი.

თბილისის საოლქო აღმასკომისაგან

თბილისის საოლქო აღმასკომი მთელი ოლქის მშრომელთა სახით მხურვალე სალამს უძღვნის სამხრეთ - ოსეთის ავტ. ოლქის მუშებს, მშრომელ გლეხობას და ცენტრ. აღმასრ. კომიტეტს საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების ათი წლისთავის გამო.

პირველ ათწლედში საბჭოთა ხელისუფლებამ შესძლო მოეშუშებია ის ჭრილობები, რომლებიც მენშევიკების ბატონობამ მიაყენა სამხრეთ - ოსეთის უღარიბეს გლეხობას. თბ. საოლქო აღმასკომი დარწმუნებულია, რომ სამხრეთ-ოსეთის საბჭოთა ხელისუფლება საქ. კომპარტიის ხელმძღვანელობით წაიყვანს ოსეთის მშრომელ გლეხობას ახალი მიღწევების და გამარჯვებების გზით სოფლის მეურნეობის სოციალისტური რეკონსტრუქციის საქმეში.

გაუმარჯოს სამხრეთ - ოსეთის ავტონომიურ ოლქს, რომელიც თავის აღორძინებას და წარმატებებს უკავშირებს საქართველოს, ამიერ-კავკასიის და მთელი საბჭოთა კავშირის მუშებს და გლეხებს.

თბ. საოლქო აღმასკომის თავმჯდომარე—

ბოლქვაძე

ორი პასუხი

თვენახევარი გავიდა იმ მომენტიდან, რაც, ბედნიერი შემთხვევის წყალობით, თავიდან აცილებულ იქნა ჩვენი სრულუფლებიანი წარმომადგენლობის შენობის აფეთქება პოლონეთში. თვენახევარია პოლონეთის ხელისუფლება „ენერგიულად" დაეძებს დამნაშავეებს, რომლებმაც სცადეს მოეხდინათ ტერორისტული აქტი იმ ქვეყნის წარმომადგენლობის წინააღმდეგ, რომელთანაც პოლონეთს ნორმალური დიპლომატიური ურთიერთობა აქვს. საბჭოთა კავშირის მშრომელი მასები, რომელთაც მშვიდობიანობა სურთ, ღრმა ყურადღებით ადევნებენ თვალყურს მოვლენათა განვითარებას ამ საქმესთან დაკავშირებით, ვინაიდან მათ ცხადად აქვთ შეგნებული ის საფრთხე, რომელსაც წარმოადგენს მშვიდობიანობის შენარჩუნების საქმისათვის ანტისაბჭოთა ძალების მოქმედება პოლონეთში.

საბჭოთა კავშირის მთავრობა თავის 28 აპრილის და 31 მაისის ნოტებში იძულებული იყო მიეთითებია პოლონეთის მთავრობისათვის შექმნილი მდგომარეობის სერიოზულობაზე და დაეკისრებია მისთვის მთელი პასუხისმგებლობა ჩვენი წარმომადგენლობის უშიშროებისათვის და მუშაობის ნორმალური პირობებისათვის. თავის საპასუხო ნოტაში პოლონეთის მთავრობა გვარწმუნებს, რომ აფეთქების ცდის საქმის გამოძიება უაღრესად ენერგიულად სწარმოებს და თუმცა ამ გამოძიებას ბევრი დაბრკოლება ეღობება, მაგრამ პოლონეთის მთავრობა დარწმუნებულია, რომ გამოძიება „დადებითი შედეგებით დაგვირგვინდება". პოლონეთის მთავრობა თავის საპასუხო ნოტაში აცხადებს, რომ მან იცის თავისი ვალდებულებანი ჩვენი სრულუფლებიანი წარმომადგენლობის უშიშროების უზრუნველყოფისათვის.

საბჭოთა კავშირის მშრომელ მასებს არ შეუძლიათ დაკმაყოფილდნენ ამ ფორმალური პასუხით. საქმე ეხება მეტად მნიშვნელოვან საკითხს, რომელიც უაღრესად დაკავშირებულია, საბჭოთა კავშირის სასიცოცხლო ინტერესებთან და ამის და მიხედვით შეუძლებელია დავკმაყოფილდეთ იმ განცხადებათა ცნობად მიღებით, რომლებსაც პოლონეთის ნოტა შეიცავს. პოლონეთის მთავრობა პირველად არ გვარწმუნებს, რომ იგი ღებულობს საჭირო ზომებს სრულუფლებიან წარმომადგენლობაზე თავდასხმის თავიდან ასაცილებლად მაგრამ ყველა ამ ოფიციალურ განცხადებათა მიუხედავად, ტერორისტული აქტები ჩვენი წარმომადგენლობის წინააღმდეგ უკვე გადაიქცნენ ჩვეულებრივ მოვლენად პოლონეთში.

ამ ფაქტს უთუოდ პირდაპირი კავშირი აქვს პოლონეთის ხელმძღვანელი წრეების იმ პოლიტიკასთან საბჭოთა კავშირის მიმართ, რომელიც ჰქმნის ანტისაბჭოთა ტერორისტული ორგანიზაციების მოქმედებისათვის ხელსაყრელ ატმოსფერას. ამავე მიმართულებით თავგამოდებით მოქმედებენ პოლონეთის დაზვერვის განყოფილება და პოლონეთის პრესის ზოგიერთი ორგანო, რომელნიც მჭიდროდ არიან დაკავშირებულნი ხელმძღვანელ ფაშისტურ ბანაკთან.

ჩვენი სრულუფლებიანი წარმომადგენლობის წინააღმდეგ მიმართული უკანასკნელი ტერორისტული ცდის საკითხში საბჭოთა კავშირის მტრული ფაქტორების ღონისძიებებით იქმნება ისეთი ვითარება, რომელიც არა თუ ხელსაყრელი არ არის ამ ცდის ყველა გარემოებათა გამორკვევისათვის და დამნაშავეთა აღმოჩენისათვის, არამედ ტერორისტული ელემენტების ახალ აქტივიზაციასაც კი უწყობს ხელს—პოლონეთის ხელისუფლების უცნაური უმოქმედობა ამ ელემენტებს პირდაპირ აყენებს იმ გზაზე, რომ კვლავ განაგრძონ თავიანთი დანაშაულებრივი მოქმედება.

საკავშირო მთავრობის ნოტა აღნიშნავს, რომ პოლონეთის ხელისუფლების დუმილი და უმოქმედობა, აფეთქების ცდასთან დაკავშირებით, ხელს უწყობს პროვოკაციული და ყოვლად შეუწყნარებელი ინსინუაციების გავრცელებას საბჭოთა კავშირისა და მისი ორგანოების წინააღმდეგ. მართლაც, ამ ჭორების მთელი უაზრობისა და შეუსაბამობის მიუხედავად, ისინი არ უარუყვია პოლონეთის ხელისუფლებას, თუმცა თითქოს მის პირდაპირ მოვალეობას წარმოადგენს ჩვენი წარმომადგენლობის დაცვა ასეთი პროვოკაციული გამოხტომებისაგან. ეს ჭორები უაღრესად სხვადასხვა ხასიათისა იყო, დაწყებული იმის მტკიცებით, რომ არავითარი ტერორისტული ცდა არ ყოფილა, რომ ყუმბარა ქვებით გატენილი აღმოჩნდა, და დამთავრებული იმ ბრალდებებით, ვითომ ჩვენი სრულუფლებიანი წარმომადგენლობა თითონ ამზადებდა თავის აფეთქებას იმ მიზნით, რომ გართულება შეექმნა პოლონეთისათვის.

სწორედ იმ დღეს, როდესაც პოლონეთის საპასუხო ნოტა ჩვენს სრულუფლებიან წარმომადგენელს გადმოეცა, კრაკოვის გაზეთ „კურიერ პოძენი ილიუსტრიროვანი"-ში დაიბეჭდა წერილი, რომელშიაც ვერსია „თვითთავდასხმის" შესახებ გაშლილი იყო მთელი თავისი პროვოკაციული სიგრძე-სიგანით.

ამრიგად, თუ საგარეო საქმეთა მინისტრის ზალესკის ნოტა ფორმალური პასუხი იყო, სამაგიეროდ „კურიერ პოძენი"-ს წერილი ობიექტიურად არსებით პასუხად უნდა მივიჩნიოთ. მხედველობაში უნდა მივიღოთ არა მარტო ის, რომ ეს გაზეთი მთავრობის ბანაკს ეკუთვნის, არამედ ის საყოველთაოდ ცნობილი გარემოებაც, რომ იგი პოლონეთის გენერალური შტაბის განყოფილების ორგანოს წარმოადგენს. ამ გაზეთის საშუალებით პოლონეთის დამცველი განყოფილება პირველად როდი ავრცელებს ანტისაბჭოთა ცილისწამებასა და პროვოკაციას. განსაკუთრებით დამახასიათებელია ამ მხრივ ის შემთხვევა, რომელსაც ადგილი ჰქონდა 1928 წელს. როდესაც გენერალური შტაბის მე-11 განყოფილებამ საჯაროდ აღიარა თავისი კავშირი ამ გაზეთთან, რომელიც მიცემულ იქნა პასუხისგებაში სრულუფლებიანი წარმომადგენლობის წინააღმდეგ გამოსვლებისათვის, და თავისი კალთა გადააფარა მას.

პოლონეთის ხელისუფლებას დღემდე არ გამოუქვეყნებია არავითარი ოფიციალური ცნობა იმის შესახებ, თუ რა შედეგი მოჰყვა სრულუფლებიანი წარმომადგენლობის აფეთქების ცდასთან დაკავშირებით წარმოებულ გამოძიებას. როგორც პოლონეთის ნოტიდან ჩანს, გამოძიებას ჯერ არავითარი დადებითი შედეგი არ მოუცია. მაგრამ ეს მაინც ხელს არ უშლის „კურიერ ილიუსტრიროვანი"-ს უკვე გამოამჟღავნოს ის „საიდუმლოებანი", რომლებსაც პოლონეთის ნოტა იხსენიებს. რა თქმა უნდა, შეიძლება ვიფიქროთ, რომ გაზეთის მიერ გამოქვეყნებული ყველა სენსაცია მის რედაქციაში დაიბადა. მაგრამ ამ შემთხვევაში პოლონეთის ხელისუფლებას უნდა მიეღო ზომები იმ გაზეთის წინააღმდეგ, რომელიც ნებას აძლევს თავს გაუგონრად გაილაშქროს უცხოეთის სახელმწიფოს წარმომადგენლობის წინააღმდეგ და აძნელებს გამოძიებას ასეთი სენსაციური და ცრუ ინფორმაციების მოთავსებით.

მაშასადამე, ბევრად მეტი საფუძველი გვაქვს ვიფიქროთ, რომ ამ შემთხვევაში „კურიერ პოძენი" თავის შთაგონებას პოლონეთის დამცველი განყოფილების წიაღში პოულობს.

ამრიგად, ჩვენ გვაქვს პოლონეთის ორი პასუხი: ერთი—საგარეო საქმეთა მინისტრის ნოტა, მეორე—პოლონეთის დამცველი განყოფილების მიერ ნაკარნახევი პროვოკაციული გამოსვლა. ასეთ პირობებში არ შეგვიძლია დარწმუნებულნი ვიყოთ იმაში, რომ აფეთქების ცდის საქმის გამოძიება აღმოფხვრის იმ მიზეზებს, რომელნიც წარმოშობენ ტერორისტულ აქტებს ჩვენი წარმომადგენლობის წინააღმდეგ პოლონეთში, და არა გვაქვს არავითარი გარანტია, რომ პოლონეთ-საბჭოთა კავშირის ურთიერთობას ახალი სერიოზული გამოცდა არ შეხვდება.

საქმე იმაში როდია, თუ რა სასაცილო და სულელურ პროვოკაციებს მიმართავს პოლონეთის დამცველი განყოფილება, რომელიც გაფალსიფიცებით სცდილობს აბნიოს კვალი და ჩამოაშოროს ყურადღება თავის საკმაოდ ბნელ როლს ყველა ამ ამბებში. მთავარი ის არის, რომ ჩვენ საქმე გვაქვს გარკვეულ მუშაობასთან, რომელიც მიმართულია მშვიდობიანი ურთიერთობის დარღვევისაკენ და პროვოკაციის საშუალებით ომის გამოწვევისაკენ.

საკავშირო მთავრობა, რა თქმა უნდა, დაბეჯითებით მოსთხოვს პოლონეთის მთავრობას არა ფორმალურ, არამედ არსებით პასუხს.

მაგრამ შავბნელი ძალები, რომელნიც ომის გამოწვევას სცდილობენ, განაგრძობენ თავიანთ დანაშაულებრივ მუშაობას, რომელიც მიმართულია მშვიდობიანობის დარღვევისაკენ, საბჭოთა მთავრობის ყველა ღონისძიებების მიუხედავად. პოლონეთის მმართველი წრეები აშკარად ხელს აფარებენ ამ მუშაობას. ამას ცხადად მოწმობს განსაკუთრებით გაცხოველებული კამპანია პილსუდსკის კიევის ლაშქრობის ათი წლის თავთან დაკავშირებით, პეტლიურას მიმდევართა საქმიანობის აქტივიზაცია და სხვა.

საბჭოთა კავშირის მშრომელმა მასებმა და პოლონეთის მშრომელმა მასებმა ფხიზლად უნდა ადევნონ თვალყური იმ დანაშაულებრივ ამფეთქებელ მუშაობას, რომელიც სწარმოებს პოლონეთში, პოლონეთის მმართველი წრეების აშკარა ხელის შეწყობისა და ხელის დაფარების პირობებში.

„პრავდა", 9 ივნისი.

ᲥᲠᲝᲜᲘᲙᲐ

ᲙᲝᲜᲤᲔᲠᲔᲜᲪᲘᲐ ᲨᲠᲝᲛᲘᲡ ᲓᲐᲪᲕᲘᲡ ᲓᲐ ᲢᲔᲮᲜᲘᲙᲣᲠᲘ ᲣᲨᲘᲨᲠᲝᲔᲑᲘᲡ ᲡᲐᲙᲘᲗᲮᲔᲑᲖᲔ

საქართველოს ს.მ.უ.ს. პრეზიდიუმის დადგენილებით, შრომის დაცვისა და ტეხნიკური უშიშროების საკითხებზე კონფერენციის მოწვევა 10 ივნისიდან გადადებულია 25 ივნისამდე.

კონფერენციას იწვევენ ს.მ.უ. საბჭო, პროფსაბჭო და შრომის სახალხო კომისარიატი.

„25 - ᲐᲗᲐᲡᲔᲚᲗᲐ“ ᲙᲝᲜᲤᲔᲠᲔᲜᲪᲘᲐ

20 ივნისისათვის თბილისში მოწვეულია იმ მუშების კონფერენცია, რომლებიც კოლექტიურ მეურნეობებში გაიგზავნენ სამუშაოდ „25,000“-ს ანგარიშში. (ადს).

ᲓᲐᲮᲛᲐᲠᲔᲑᲐ „ᲧᲐᲖᲐᲮᲘᲨᲘ ᲒᲐᲖᲔᲗᲡ“

ს.მ.უ. საბჭოს პრეზიდიუმმა დაადგინა ჩამოუწეროს გაზ. „ყაზახიში გაზეთი“-ს რედაქციას მისი დავალიანება პოლიგრაფტრესტისადმი.

ᲑᲐᲥᲝᲡ ᲛᲣᲨᲐ-ᲐᲮᲐᲚᲒᲐᲖᲠᲓᲝᲑᲘᲡ ᲗᲔᲐᲢᲠᲘᲡ ᲩᲐᲛᲝᲡᲕᲚᲐ

გუშინ თბილისში ჩამოვიდა ბაქოს მუშა-ახალგაზრდობის თეატრი, რომელიც კომკავშირელებისათვის დასდგამს დახურულ წარმოდგენებს წითელი არმიის სახლის სცენაზე, შემდეგ თეატრი ჩაატარებს წარმოდგენებს მუშათა კლუბებში.

ᲐᲛᲮ. Ზ. ᲛᲔᲢᲠᲔᲕᲔᲚᲘᲡ ᲒᲐᲠᲓᲐᲪᲕᲐᲚᲔᲑᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝ

ზ. მეტრეველის გარდაცვალების გამო გორიდან მიღებულია ინჟ. ბეს. ჭიჭინაძის შემდეგი დეპეშა:

„ვუერთდები ინჟინერ-ტეხნიკოსთა ორგანიზაციების მწუხარებას ძვირფასი ამხანაგის, დაუღალავ და ენერგიული მუშაკის ზურაბ მეტრეველის დაკარგვის გამო.

ინჟ. ბეს. ჭიჭინაძე“.

ᲡᲮᲕᲐᲓᲐᲡᲮᲕᲐ

◆ საქ. სას.-სამ. ინსტიტუტში დღეს, 10 ივნისს, საღ. სრულ 6 საათზე შესდგება ზოოტეხნიკური ფაკულტეტის სტუდენტთა საერთო კრება. დასწრება ფაკულტეტის ყველა კურსის სტუდენტებისათვის სავალდებულოა.

◆ დღეს, საღამოს 7 საათზე, მუშათა უნივერსიტეტის შენობაში (მეორე შრომის სკოლა) შესდგება სოფ. ჯუმათის სამეურნეო საზოგადოების წევრთა კრება.

◆ 1930 წლამდე შვიდწლედ კურსდამთავრებულებს, რომლებსაც სურთ მე-8 ჯგუფში ჩარიცხვა, 15 ივნისამდე უნდა შეიტანონ განცხადებები ყველა საჭირო დოკუმენტებით სათანადო 10 წლედში. ადგილების განმანაწილებელი კომისია იმუშავებს 15 ივნისიდან, ამიტომ 16 ივნისის შემდეგ ამ საკითხზე განცხადებები არავითარ შემთხვევაში არ მიიღება.

ᲮᲔᲚᲝᲕᲜᲔᲑᲘᲡ ᲥᲠᲝᲜᲘᲙᲐ

◆ დღეს, 10 ივნისს, საღამოს სრულ 6 საათზე, ხელოვნების სასახლეში (მაჩაბლის ქ. № 13) შესდგება საქ. დრამატურგთა, კომპოზიტორთა და კინო-სცენარისტთა საზოგადოების საერთო კრება. დღის წესრიგში სდგას ფრიად საყურადღებო საკითხები. საზ. წევრთა დასწრება სავალდებულოა.

◆ პიანისტ ქალის ვანდა შიუკაშვილის კონცერტი შესდგება დღეს, 10 ივნისს, საღ. 9 საათზე, კონსერვატორიის დარბაზში.

ᲨᲔᲪᲓᲝᲛᲘᲡ ᲒᲐᲡᲬᲝᲠᲔᲑᲐ

გაზ. „კომუნისტი“-ს 8 ივნისის № 132-ში გამოქვეყნებულ ამხ. ფ. მახარაძის წერილში სათაურით: „სამხრეთ-ოსეთში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების ათი წლის თავის გამო“—დაშვებულია შეცდომა. მესამე სვეტის მე-14 სტრიქონში ზევიდან სწერია: „ეს რაზმი ბოლშევიკური პარტიის მაშინდელი წითელი ჯგუფის განკარგულებაში იყო“. უნდა იყოს: ბოლშევიკური პარტიის მაშინდელი საოლქო კომიტეტის განკარგულებაში იყო“.

Ა.-ᲙᲐᲕᲙᲐᲡ. ᲓᲐ ᲡᲐᲥ. ᲪᲔᲜᲢᲠ. ᲡᲐᲙᲝᲜᲢᲠ. ᲙᲝᲛᲘᲡᲘᲔᲑᲘᲡᲐᲒᲐᲜ

გაზეთ „ახალგაზრდა კომუნისტი“-ს 4 ივნისის ნომერში გამოქვეყნებულია წერილი, რომელიც შეიცავს მთელ რიგ ბრალდებებს ამხ. დიომიდე ქურულიას წინააღმდეგ.

აღნიშნული ხასიათის ბრალდებები სხვადასხვა ბრალდებებთან ერთად წაუყენეს მას საქ. კომ. პ. (ბ) ც. საკ. კომისიაში, რომელმაც საკითხის საფუძვლიანათ გამოსარკვევათ გამოჰყო კომისია. გამოირკვა, რომ უმთავრესი ბრალდებები 1921-22 წ. წ., დროიდან იყო. ისინი გაირჩა იმავე 1922 წ. ც. ს. კომისიის მიერ და არ დადასტურდნენ. არავითარ სისხლის სამართლის ხასიათის დანაშაულისათვის ქურულია არ ყოფილა დატუსაღებული და არც პასუხისგებაში მიცემული. საქ. კ. პ. (ბ) ცენტრ. საკონტრ. კომისიის მიერ უკანასკნელ გამოკვლევის შედეგათ მთავარი ბრალდებები ცნობილ იქნა უსაფუძვლოთ და დაუდასტურებლად.

ც. ს. კ. პრეზიდიუმმა დამტკიცებულათ ჩათვალა მხოლოდ შემდეგი:

საბინაო ამხანაგობის გამგეობაზე გავლენის მოხდენა კერძო პირისათვის დავალიანების ჩამოსაწერად, რადგან ამხ. ქურულია დაინტერესებული იყო თავისათვის ბინის მიღებით.

პროტექციონიზმი და სხვა.

ამისთვის ამხ. ქურულიას გამოეცხადა სასტიკი საყვედური თანამდებობიდან მოხსნით.

ამრიგათ წერილში მოთავსებული ცნობა თითქოს ც. ს. კ. პრეზიდიუმის დადგენილებით კორესპონდენციაში ჩამოთვლილი ყველა ბრალდებები ცნობილ იქნენ დადასტურებულათ და ამხ. ქურულიას ორი წლის ვადით აეკრძალა საპასუხისმგებლო თანამდებობაზე მუშაობა—არ შეეფერება სინამდვილეს.

აგრეთვე დამახინჯებულათ არის გამოქვეყნებული დადგენილება ა.-კ. საკონტროლო კომისიისა, სადაც საქ. ც. ს. კომისიის დადგენილება ამხ. ქურულიას მიერ იქნა გასაჩივრებული.

სინამდვილეში ა.-კ. საკ. კომისიამ საქ. კ. პ. (ბ) ც. საკ. კომისიის დადგენილების გადასინჯვის შედეგათ გამოიტანა შემდეგი დადგენილება:

„ამხ. ქურულიას მიმართ წაყენებული ბრალდებებიდან დადასტურებულათ ჩაითვალოს მხოლოდ საბინაო ამხანაგობის გამგეობაზე ზეგავლენის მოხდენა ბინის მიღების მიზნით, რაც ჩაეთვალოს არა კომუნისტურ საქციელათ,—რისთვისაც გამოეცხადოს მას საყვედური“.

რედაქცია შეცდომაშია შეყვანილი ვიღაც დაინტერესებულ პირის მიერ, რომელიც დამახინჯებულათ აქვეყნებს პრესაში ავტორიტეტულ ორგანოების დადგენილებებს.

ც. საკ. კომისიას განსაკუთრებით დაუშვებლათ მიაჩნია წერილში გატარებული ის აზრი, თითქოს ც. ს. კომისიის დადგენილება ქურულიას მიმართ, რომელიმე ორგანოს მიერ აბუჩათ იქნა აგდებული და არ იქნა მოყვანილი სისრულეში, ეს არავითარ შემთხვევაში არ შეეფერება სინამდვილეს.

საქ. კ. პ. (ბ) ცენტრ. საკ. კომისია.

საკ. კ. პ. (ბ) ა.-კავკ. საკონტროლო კომისია.

ᲠᲙᲘᲜᲘᲡ ᲒᲖᲔᲑᲖᲔ

ᲨᲔᲛᲗᲮᲕᲔᲕᲐ ᲖᲐᲰᲔᲡᲗᲐᲜ

კვირას, 8 ივნისს, მცხეთასა და ზაჰესის შუა მიმავალ მატარებლის (№ 111) ერთ-ერთ ვაგონს მოძვრა სამუხრუჭე კალაპოტი, რამაც გამოიწვია ვაგონის ჩავარდნა.

მოძრაობა შეწყვეტილი იყო 3 საათით.

ᲗᲔᲗᲠᲗᲛᲔᲢᲘ ᲝᲠᲗᲥᲛᲐᲕᲐᲚᲘ

ხარკოვის ორთქლმავლების სააღმშენებლო ქარხანა ა.-კ. რკინის გზაზე აგზავნის თერთმეტ მძლავრი სერიის ორთქლმავალს.

ᲑᲠᲘᲒᲐᲓᲔᲑᲘᲡ ᲒᲐᲒᲖᲐᲕᲜᲐ

საქარხნო-საფაბრიკო და ადგილობრივი კომიტეტების გადარჩევაში მონაწილეობის მისაღებად რკინისგზელთა პროფკავშირის ა.-კ. საგზაო კომიტეტმა უკრაინის რკინის გზებზე გაგზავნა ორი მუშათა ბრიგადა. ერთი ხარკოვში და მეორე კიევში.

თითო ბრიგადაში შედის სამი კაცი.

ᲓᲝᲚᲘ

ᲛᲔᲠᲕᲔ ᲓᲦᲔ, 8 ᲘᲕᲜᲘᲡᲘ

ამ დღეს გათამაშდა საქართველოს სახკომსაბჭოს ჯილდო 700 მანეთი და ა.-კ. სამომხმარებლო კოოპერატივთა კავშირის („ზაკსოიუზი“-ს) ჯილდო 1000 მანეთი.

ცხენების გამოცდა უაღრესად ცუდ პირობებში ჩატარდა, სულ გაიმართა შვიდი დოლი და შვიდივე კოკისპირული წვიმის ქვეშ მიმდინარეობდა. ამ დღის და წინა დღეებში მოსულ წვიმის გამო მიწა ძალზე დამძიმებული იყო. ცხენები ტალახში იფლობოდნენ, მაგრამ ამან მაინც ხელი ვერ შეუშალა დოლს.

ამ დღეს ცხენების გამოცდა სწარმოებდა იმდენად არა სისწრაფის გამორკვევის, რამდენად მათი გამძლეობის გამომჟღავნების მხრივ და ამ შემთხვევაში ჩვენი ცხენთსაშენების პროდუქციამ ერთხელ კიდევ დაამტკიცეს, რომ მათთვის წვიმა და ტალახი სიძნელეს არ წარმოადგენს.

საქართველოს რესპუბლიკის ჯილდოს გათამაშებაში (3000 მეტრის მანძილზე) მონაწილეობა მიიღეს აფხაზეთის და დაღესტანის წმინდა სისხლის ხნიერმა ცხენებმა.

შეჯიბრებაში ერთმანეთს შეეცილენ აფხაზეთის „ვესენი სონ“-ი, „სეპლი“ და დაღესტანის „უდესპრი“.

დოლი წაიყვანა „სეპლ“-მა, რომელიც დისტანციის ნახევარ მანძილზე წინ მიდიოდა, მაგრამ შემდეგ მას პირველობა ჩამოართვა „უდესპრიმ, რომელმაც შეჯიბრება თავისი გამარჯვებით დაამთავრა. ჟოკეი შამარიკინი.

დისტანცია დაფარულ იქნა 4 წ. 12 წამში.

„ზაკსოიუზი“-ს ჯილდო გათამაშდა 2000 მეტრის დისტანციაზე, ჯილდო აიღო საქ. მიწსახკომის წმინდა სისხლის 3 წლ. ულაყმა „პარტახი“-მ.

მანძილი გაირბინა 2 წ.41 წამში.

2000 მეტრზე გაიმართა კიდევ ორი დოლი მე-2 და მე-5 ჯგუფის ცხენებისათვის. ამ დოლში პირველ ადგილზე გამოვიდა სომხეთის „ალმასი“, რომელმაც დისტანცია დაფარა 2 წ. 58 წამში და დაღესტანის „სოლოვეი“. (დისტანცია დაფარა 2 წ. 39 წამში),

1.600 მეტრის მანძილზე გამართულ დოლში ყველაზე უკეთესი სიმარდე და გამძლეობა გამოიჩინა სომხეთის „ღიატ“-მა.

შემდეგი დოლი გაიმართება 15 ივნისს, რითაც დაიხურება დოლის წლევანდელი სეზონი.

ᲠᲐᲓᲘᲝ-ᲒᲐᲓᲐᲪᲔᲛᲐ

ᲡᲐᲛᲨᲐᲑᲐᲗᲘ, 10 ᲘᲕᲜᲘᲡᲘ

დღეს, თბილისის რადიო-სადგურიდან გადაცემული იქნება შემდეგი პროგრამა: დილის 8 ს. 40 წ-დან საქართველოს პროფსაბჭოს მიერ მოწყობილი „მუშათა შუადღე“, ახალი ამბები და კონცერტი.

საღამოს 18 საათიდან პიონერისა და მოსწავლის საათი, ქართულ ენაზე; რადიო-გაზეთი ქართულ ენაზე; გადაცემა სოფლისათვის: საუბარი „დედათა და ბავშთა დაცვა“ ქართულ ენაზე; ლიტერატურულ-მუსიკალური საათი; დაუსწრებელი კომუნისტური უნივერსიტეტის კონსულტაცია (რადიოთი). ქართულ და რუსულ ენებზე; დროს შემოწმება; გაზეთი „პროლეტარი“ რადიოთი სომხურ ენაზე; კომკავშირული რადიო-გაზეთი რუსულ ენაზე; კონცერტი სტუდიიდან ან ტრანსლიაცია; დასვენების დროს რეკლამა; უკანასკნელი ამბები.

ᲨᲔᲛᲗᲮᲕᲔᲕᲔᲑᲘ

ᲢᲠᲐᲛᲕᲐᲘᲡ ᲛᲝᲫᲠᲐᲝᲑᲘᲡ ᲨᲔᲤᲔᲠᲮᲔᲑᲐ

გუშინ, საღამოს 6 საათიდან რუსთაველის პროსპექტზე ნახევარი საათით შეფერხდა ტრამვაის ვაგონების მოძრაობა. მოძრაობის შეფერხების მიზეზია ტრამვაის ლიანდაგის გაფუჭება რუსთაველის პროსპექტისა და საშხედრო ქუჩის კუთხეში.

სასწრაფოდ გამოწვეულმა მუშათა ჯგუფმა ლიანდაგი 15 წუთში შეაკეთა.

◆ მეორე სართულიდან გადმოვარდნა. გორის ქუჩაზე № 4 სახლის მეორე სართულის აივნიდან უცაბედათ გადმოვარდა ვანიევას 2 წლის ბავში და მძიმედ დაშავდა.

◆ თვითმკვლელობა. სოლომონ ზურაბის ძე ნამორაძემ (მცხ. სტუდენტთა საერთო საცხოვრებელში) რევოლვერით მოიკლა თავი. მიზეზი გამოურკვეველია.

◆ გვამის პოვნა არსენალის მახლობლად, აღმოჩენილი იქნა მკვდარი მამაკაცის გვამი. ვინაობა გამოურკვეველია.

◆ ქურდობა. გაქურდეს ტერენტი თომას ძე მჭედლიშვილის ბინა (ბაქრაძის ქუჩა № 3), საიდანაც წაიღეს 141 მან. ტანსაცმელი. აღათი რაგორიძე ასულ გურამიშვილს (ლენინის ქუჩა № 20) მოიპარეს 120 მან. საოჯახო ნივთები.

ᲞᲐᲠᲢᲘᲣᲚᲘ ᲓᲐ ᲡᲐᲑᲭᲝᲗᲐ ᲙᲐᲚᲔᲜᲓᲐᲠᲘ

საქ. კ. პ. (ბ) თბილისის ორგანიზაციის ქალაქის რაიკომი წინადადებას იძლევა ერთიან პარტდღეს, 13 ივნისს, კ. პ. და ა. ლ. კ. კ. უჯრედების გაერთიანებულ სხდომებზე დამუშავებულ იქნას ამხ. იაკოვლევის მოხსენების თეზისები საქ. კ. პ. (ბ) მე-16 ყრილობისათვის „საკოლმეურნეო მოძრაობის და სოფლის მეურნეობის ზრდის შესახებ“ შემდეგი გეგმით:

მე-3 სტამბა—**ციხელაშვილი** (საქ. კ. პ. ც. კ-ი), პირველი სტამბა—**ელიხაბედაშვილი** (საქ. საგეგმო კომისია), „ზარია ვოსტოკა“-ს სტამბა და მეორე სტამბა (გაერთიანებული სხდომა „ზარია ვოსტოკა“-ს სტამბის შენობაში)—**იმედაძე** (ც. კ-ი), პოლიგრაფტრესტის ლიტოგრაფია—**ლ. აღნიაშვილი**, პოლიგრაფტრესტის საფაბრიკო-საქარხნო სკოლა—**გარდაფხაძე** (ქართ. მუშფაკი), ავეჯეულობის ფაბრიკა—**გოდაბრელიძე** (ს. პ. კ. ს,), სტამბა ლიტოგრაფია № 6—**ბელენკი** (საკ. კ. პ. (ბ) ა.-კ. საოლქო კომიტეტი), თემქა—**ლისოვსკი** (ა.-კ. კომუნივერსიტეტი), მე-5 სტამბა—**ნ. კიკნაძე** („კომუნისტი“-ს რედაქცია), ახალი მშენი, აღმასკომი, კომუნალური ბანკი, სატყეო ტრესტი, საქ. სახდაზღვევა (გაერთიანებული სხდომა აღმასკომის შენობაში)—**ა. ერქომაიშვილი** (სახ. უნტი), სახანძრო რაზმი—**პატარაია** (ქართ. დივიზია), ა.-კ. სახკომსაბჭოს სახლის მშენებლობა, მშენებლები (გაერთიანებული სხდომა მშენებელთა ჯგუფკომის შეობაში, გაბაშვილის შეს. № 4)—**ფრანგულიანი** (ჯანსახკომი), საოლქო კავშირგაბმულობა, ტელეგრაფი, ტელეფონი, მთავარი ფოსტა, რკ. გზის ფოსტა, რადიო-ცენტრი (გაერთიანებული სხდომა კავშირგაბმულობის კლუბის შენობაში)—**დ. დოლიძე** („ზარია ვოსტოკა“-ს რედაქცია), ა.-კ, სოფლის კავშირი, სახ. ბანკი, ა.-კ. შრომის სახკომისარიატი, ა.-კ. სახდაზღვევა, ა.-კ. მიწსახკომი (გაერთიანებული სხდომა სახ. ბანკის კულტკუთხეში)—**ლაქტიონოვი** (სახ. ბანკი), თელასი—**კულაკი** (ა.-კ. მეშამბეობის კომიტეტი), აბრეშუმის სართავი ფაბრიკა—**დოინჯიშვილი** (თავდაცვა-ავიაქიმის ცენტრ. საბჭო), საქ. და ა.-კ. პოლიტსამმართველო—**ორაგველიძე** (სახ. უნტი), „ზაკავტოპრომტორგი“—**ი. მამულია** („ზაკავტოპრომტორგი), ა.-კ. პოლიტსამართველოს მე-8 პოლკი—**ა. ბუაჩიძე** (საქ. საგეგმო კომისია), განათლების კომისარიატი, განათლების მუშაკები (გაერთიანებული სხდომა განათლების მუშაკთა სახლში)—**მ. ორახელაშვილი** (განათ. კომ. „კომუნისტური აღზრდა“), საქ. მიწსახკომი (გაერთ. სხდომა)—**გ. არუთინოვი** (კოლმეურნეცენტრი), სას. სამ. ინსტიტუტი—**ვ. კანდელაკი**, „საქართველოს ღვინო“—**ხომერიკი** (თბ. აღმასკომი).

ყველა დანარჩენი უჯრედები ამ საკითხს ამუშავებენ მომხსენებლების ადგილებზე გამოყოფით, რასაც წინასწარ უთანხმებენ რაიკომს.

მოყვანილი განაწესის თანახმად შეკრებული მთელი საინფორმაციო მასალა უნდა წარმოდგენილ იქნას რაიკომში დამუშავების მეორე დღეს.

მარაგში არიან შემდეგი მომხსენებლები: **სიხარულიძე** (სას.-სამ. მუშების კავშირის ც. გ), **ილ. მამულია** („ზაკავტოპრომტორგ“), **სხეფი, ნიკ. მახარაძე, ა. ჯაფარიძე, ცაგარეიშვილი** (საქ. კ. პ. (ბ) ც. კ-ი), **გრიგორიანი** („რაბოჩაია პრავდა“), **პავერმანი** (ა.-კ. ფინსახკომი), **კაჭახიძე** (ქართ. მუშფაკი), **პიტერსკი** („ზარია ვოსტოკა“), **პოლოსოვი** (თბ. პოლიტგანათლების განყ-ბა).

სა. კ. პ. თბ. ორგანიზაციის ქალაქის რაიკომი

საქ. ა. ლ. კ. კ. ც. კ-ის საკონფლიქტო კომისია იუწყება, რომ დღეს, 10 ივნისს, საღ. სრულ 6 საათზე, ა. ლ. კ. კ. ც. კ-ის შენობაში (რუსთაველის პრ. № 20) შესდგება ც. კ-ის საკონფლიქტო კომისიის სხდომა, რომელზედაც განხილული იქნება შემდეგი ამხანაგების საქმე: დარცმელიძის, ტუკავაძის, ფარცხალაძის, ოდიშარიას, ნინუას, პაპოვიანის, ფანცხავას, დარბინიანის, ქოიავას, კოჭლეიშვილის, ქანანოვას და ვართახოვასი

დღეს, 12 საათზე, მოწვეულია თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პარტ.-ბიურო კოლექტივის სხდომა უჯრედების ბიუროებთან ერთად. დასწრება სავალდებულოა. აგრეთვე უნდა გამოცხადდნენ: ხარიძე ლევან, რამიშვილი დავით, ხავთასი გრიგოლ, ჭავჭანიძე დავით, კაკაბაძე ვლადიმერი. სხდომა შესდგება ლენინიზმის კაბინეტში. სხდომას უნდა დაესწრონ კომუნისტები ლექტორები.

დღეს, 10 ივნისს, საღამოს სრულ 6 საათზე შესდგება სახ, უნ-ტის პედფაკულტეტის კომუჯრედის და კომკავშირის უჯრედის გაერთიანებული დახურული კრება. კრება შესდგება კოფ. ქიმიური აუდიტორიაში № 28.

„საქ. სახვაჭრობას“-თან არსებული მრეწველობისა და მშენებლობის მომმარაგებელი ამხანაგობა

„პრომსტროისნაბ“

კეცხოველის ქ. № 5, დირექტორის ტელ. № 7—71, ოპერატ. განყოფილებების № 18—88.

აცხადებს ყველა დაინტერესებულ ორგანიზაციების საყურადღებოდ, რომ დადებული ხელშეკრულებების თანახმად მან იკისრა მომარაგება:

კომპლექტიანი: საქ. ს.მ.უ.ს. ლითონტრესტი, თბ. საოლქო აღმასკომის ადგილობრივი მრეწველობის განყოფილების ამხ. ლადო სუხიშვილის სახელობის ქარხანა, საქ. ს.მ.უ.ს. საქ. სახ. მრეწვშენი, თბ. საოლქო აღმასკომის ადგ. მრეწვ. განყ. ახალმშენი.

არაკომპლექტიანი: საქც. საზ-ბა „საქართველოს ჩაი“, საქ. მიწსახკომის საბჭოთა მეურნეობების ტრესტი, ზესტ-მარგანეცის ქარხნის მშენებლობა (ზესტაფონი), ინგურის ქაღალდის ქარხნის მშენებლობა თბ. საოლქო აღმასკომის ადგ. მრეწვ. განყ. თბ. საამშ. ტრესტი, თბ. საოლქო აღმასკომის ადგ. მრეწვ. განყ. ტრესტი „ხის ნაწარმი“, „სოფლის კავშირი (მასში შემავალ ყველა გაერთიანებებით), ამ.-კ. საკონსერვო ტრესტი, „ზაკგოსტორგი“, „სოიუზხლებ“-ი, „სოიუზმიასო“ და ადგილობრივი მნიშვნელობის მთელი რიგი სხვა ორგანიზაციები (კომუნალური მეურნეობა, განსაზოგადოებული სექტორი და სხვ.)

ჩამოთვლილ ორგანიზაციების მომარაგების ყველა საკითხეზე უნდა მიმართოთ „პრომსტროისნაბ“-ს და მის განყოფილებებს მოსკოვში, ხარკოვში, დონის-როსტოვში და კიევში და საქართველოში ქუთაისში და ბათომში.

ნ. 867

სახელმწიფო ოპერის თეატრი

ქართული დრამის თეატრი კოტე მარჯანიშვილის ხელმძღვანელობით

სამშაბათს, 10 ივნისს,	ოთხშაბათს, 11 ივნისს,	ხუთშაბათს, 12 ივნისს,
პერსი-ბიში შელლი ბეატრიჩე მე-5 აბონემენტი	დემნა შენგელაია თეთრები მე-3 აბონემენტი	დია ჩიანელი ბაილ მე-4 აბონემენტი

ვინიდან საბონემენტო წარმოდგენებზე ყველა ბილეთები გაყიდულია, ერთი წარმოდგენიდან მეორეზე ადგილის შეცვლა შეუძლებელია. წარმოდგენის დასაწყისი საღამოს 8 1/4 საათზე. სალარო ღიაა დილის 12—4 საათ., საღამოს 6—9 საათამდე.

ნ. 868

თეატრის დირექტორი ქ. კალაძე.

აპოლო	1-ლი სეანსის დასაწყისი 5 ს. 50 წ.	დადგმის მეორე კვირა ძია თომას ქოხი ბიჩერ-სტოუს რომანის მიხედვით	პალასი	1-ლი სეანსის დასაწყისი 6 ს. 30 წ.	კუტუზოვი, ლაპტევი, მიჩურინი მხატვრულ სურათში ცხენოსნები დაიძრენ
სპარტაკი	ყოფ. არტისტო	მხატვრული კინო-მოთხრობა მოპირდაპირე ქარი ლავოვის პიესის „დინებიან დღეები“-ს მიხედვით	რ. ლიუქსემბურგის სახ. (ყოფ. მინიონი)		უკანასკნელი დღეები მეჭიანური ფლორენციიდან ე. ბერგნერის და კონრად ვეიდტის მონაწილეობით
სოლეი	1-ლი სეანსის დასაწყისი 5 ს. 50 წ.	ამერიკული კომედია ჩიკაგო	დარბაზი	1-ლი სეანსის დასაწყისი 6 ს. 30 წ.	მონტი ბენკსი კომედიაში ბედნიერების ნალი იუმორისტ ხაზდოლინის გასტროლები. ახალი პროგრამა.

მალე: „ვინ არის დამნაშავე“ და „პირველი ცხენოსანი არმია“

ს. ს. განათ. კომის. ნებართვით

თვითგანვითარებისათვის და საშუალ. გამოცდებისათვის

ვამზადებ

მოწაფეებს

7 წლ. და 10 წლედ. დამთავრებულებს სპეც-ტექნიკუმში: ინდუსტრ ქიმიურ. ფარმაც. და უმაღლეს სასწავლებელში მუშათა ფაკულ. 1 და 2 კურს. და მუშათა უნივერსიტ. შესასვლელად, შემდეგ საგნებში: არითმ. ალგებ. გეომ. ტრიგონომ. ფიზიკაში, რუსულსა და გერმანულ ენაში, ვასწორებ ჩამორჩენილ და სუსტ მოწაფეებსაც. შესდგება 2 ჯგუფი დილის და საღამოს ჯგუფში 10 კაცი. ნახვა და ჩაწერა 1—7 საათამდის. მისამართი: კარლ მარქსის მოედნის ახლოს (ყოფ. ვორონცოვის მოედანი) პლეხანოვის და ალექსის ქუჩის კუთხე № 5.

ფიზიატრიისა და კურორტოლოგიის საქ. ინსტიტუტი

მიხა ცხაკაიას სახელობისა (ლენინის ქ., № 49).

მკურნალობა ამბულატორიული და სტაციონალური

მკურნალობის ფიზიკური მეთოდების ყველა სახეები: ელექტრომკურნალობა, ნახშირ-მჟავის აბაზანები, სინათლით მკურნალობა მეკანოთერაპია, რენტგენოთერაპია, რადიუმ-თერაპია, ინჰალაცია, რენტგენოდიაგნოსტიკა

შინაგან სნეულებათა მკურნალობა (სპეციალურად გულის, ნივთიერებათა ცვლის, საჭმლის მომნელებელი ორგანოების, რევმატიული დაავადებანი და სხვ.) ნერვიული და ქალის სნეულებანი.

კონსულტაცია ქალის სნეულებებზე დილის 12—1 საათამდე. პროფ. ღამბარაშვილი—სამშ. და პარასკ., შინაგან სნეულებებზე—12 საათ. დოც. ი კონიაშვილი—სამშ. და პარასკ., ნერვიულ ავადმყ.—11—12 ს. ექ. გ. პონდოევი—ყოველდღე.

ავადმყოფთა მიღება ყოველ დღე დილის 10 საათიდან დღის 1 საათამდე

ავადმყოფთა ჩაწერა დილის 8-დან 10 საათამდე.

საღამოს ავადმყოფთა მიღება 5-დან 8 საათამდე, კვირას გარდა. ავადმყოფთა ჩაწერა 4-დან 7-ნახ. საათამდე, კვირას გარდა.

ნერვიულ ავადმყ.—7—8 საათ. პროფ. ხ. ყიფშიძე—ყოველდღე.
შინაგან სნეულ.—5 6 საათ. ექიმი ნ. ყიფშიძე—ყოველდღე.
ქალის სნეულ. და სამეანო—5—6 საათ. ექ. ხებასტიანსკი—ყოველდღე.
ყური, ყელი, ცხვირი 7—8 საათ. პროფ. ნ. ახპიხოვი—სამშ., ხუთშ. და შაბ. 7—8 საათ. ექიმი დ. თევზაძე ორშ., ოთხშ. და პარასკ.
უროლოგია და ქირურგია 7—8 საათ. პროფ. ა. წულუკიძე ყოველდღე.
ბავშთა ავადმყ.—5—6 საათ. ექიმი ი. ლორთქიფანიძე—ყოველდღე.

ქირა ავადმყოფთა გასინჯვისათვის პოლიკლინიკაში: პროფკავშირის წევრებისათვის 1 მან., სხვებისათვის—2 მანეთი.

ყოველგვარი კლინიკურ-დიაგნოსტიური ანალიზების მიღება. მკურნალობის პირობების გაგება შეიძლება ინსტიტუტის კანცელარიაში, აგრეთვე წერილობით და ტელეფონით 15—87.

25—1 ნ. .819

საქართვ. წითელი ჯვრის

ამხ. ს. ორჯონიკიძის სახელობის (ყ. გერმანელების)

საავადმყოფო და პოლიკლინიკა

კამოს ქ. № 54, ხანაპირო № 15—ტელეფ. № 9—17, 21—99.

საავადმყოფოს განყოფილებები:

ქირურგიული განყ. — — გამგე პროფ. ა. მაჭავარიანი.
თერაპევტიული „ — — „ პროფ. ა. ალადაშვილი
სამეანო „ — — „ პროფ. ი. თიკანაძე
გინეკოლოგიური „ — — „ პროფ. გ. ღამბარაშვილი
ყურის, ყელის და ცხვირის განყოფ. გამგე ნ. ასპისოვი.
ლაბორატორია — — — „ ექ. ექ. ი. ხათრიძე, ენ. ფალიაშვილი და ვ. ჩიგოგიძე,
მიიღება ყოველგვარი ანალიზები (სეროლოგიური და ბაქტეროლოგიური Wassermann-ის რეაქცია და სხვა)
რენტგენის კაბინეტი — — — ექიმი გ. ნაზარაშვილი.

პ ო ლ ი კ ლ ი ნ ი კ ა:

ზემოჩამოთვლილ დაოგების კაბინეტებში კონსულტანტებათ არიან იგივე პროფესორები: 11 ს.—1 ს.
ქირურგიულ კაბინეტში ღებულობს — პროფ. გ. მუხაძე კვირაში სამჯერ: სამშაბ., ხუთშაბათობით და შაბათობით 2—3 ს.
ქირურგიულ კაბინეტში ღებულობს ექ. გ. ჩაჩიკიანი 3—5 საათამდე. ორშაბათობით, ოთხშაბათობით და პარასკეობით.
თერაპევტიულ კაბინეტში — — პროფ. შ. მიქელაძე 2—4 საათამდე. სამშაბათობით, ხუთშაბათობით და შაბათობით.
შინაგანი, ბავშთა ტუბერკულიოზი ექ. ი. ტ. ვორობიოვი 4—5 საათ.
გინეკოლოგიურ კაბინეტში ღებულობს ექ. ი. თუმანიშვილი 4—6 ს.
ტუბერკულიოზის კაბინეტში — დოცენტი ი. აბაკელია 11—1 საათ.
ყელი, ყური და ცხვირის კაბინ. 9—11 ექ. დ. ჯაფარიძე, 11—1 ექ. დ. თევზაძე. და 3—4 პროფ. ნ. ასპისოვი.
თვალის სნეულებათა კაბინეტში პროფ. ვ. მუსხელიშვილი 1—3 საათ.
ვენერიულ სნეულებათა კაბინეტში ექ. ა. ჯავრიშვილი 4—6 საათ.
ექ. თოფურიძე ვენერიულ სნეულებ. 4—6 საათ.
ნერვიულ სნეულებ. კაბინეტ. მიიღებს პროფესორი ხ. ყიფშიძე 3—4
„ პროფ. მ. წინამძღვრიშვილი 2—3 საათ. ორშაბათი ოთხშაბათი და პარასკევი.
ნერვიულ სნეულებათა კაბინ. პროფ. ხ. ყიფშიძე 2—3 ს. ყოველ დღე.
ბავშთა ავადმყოფობის კაბინეტში ექ. მ. ფურცელაძე 2—4 საათამდე.
კუჭ-ნაწლავების დაავადებანი ექ. ი. მჭედლიშვილი 2—4 საათამდე.
კბილის სნეულებათა კაბინეტში ექ. ვ. ტოტვენი 12—3 საათამდე.
პოლიკლინიკაში არსებობს ფიზიო ტერაპევტიული კაბინეტი, სადაც სწარმოებს ფიზიკურ მეთოდებით მკურნალობა.

პოლიკლინიკაში ავადმყოფები გადაიხდიან—ერთი მან.

სრულიად საკავშირო გაერთიანება

„ცვეტმეტზოლოტო“

ამიერ-კავკასიის კანტორა.

სწარმოებს ოქროს მიღება ნამტვრევების, ზოდების და ფულის სახით სამრეწველო საქონელზე, ფქვილზე, შაქარზე, ყავაზე, მანუფაქტურაზე, უცხოეთის გალანტერეაზე, პარფიუმერიაზე და სხვებზე გადასაცვლელად.

მაღაზია—სომხის ბაზარი № 8.

ნ. 862 3—1

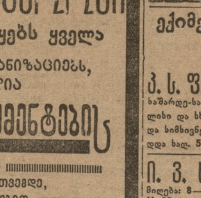

თბილისის მუშკოოპი

აუწყებს ყველა

სახ. სამ. პროფ. ორგანიზაციებს, რომ მიღებულია

სასულე ინსტრუმენტები

ახალი პარტია

შეიძლება ნისიათ 6 თვემდე,

იყიდება კომპლექტებით,

ცალ-ცალკე კი ნაღდ ანგარიშზე

ფასები როიალებზე და პიანინოებზე დაკლებულია 10 პროც.

ფასის გადახდა ყველას შეუძლია ნაწილ-ნაწილად 18 თვის განმავლობაში.

ნ. 866 2—1

მუშკოოპი.

ᲥᲕᲔᲛᲝᲓ ᲩᲐᲛᲝᲗᲕᲚᲘᲚᲘ ᲓᲝᲙᲣᲛᲔᲜᲢᲔᲑᲘ

(დაკარგული და მოპარული) ჩაითვალოს გაუქმებულად

- კავშირის წიგნაკი № 34968—გიორგი ლებსვერიძის სახელზე. 3137
- პირადი წიგნაკი № 968—ანტონ გრიგოლავას სახელზე. 3137
- სამხედრო საარიცხვო წიგნაკი ვასილ კრისტესის ძე ნანობაშვილის სახელზე. 3113
- მუშკოოპის წიგნაკი № 35557—ბეგა ვანიშვილის სახელზე. 3111
- სამხედრო აღრიცხ. წიგნაკი მარკოზ პორფილეს ძე კაციტაძის სახ. 3107
- მუშკოოპის წიგნაკი გალაქტიონ ცქიტიშვილის სახელზე. 3116
- მეტრიკ. ამონაწერი თამარ იაგორის ასული ტოროშელიძის სახ. 3116
- მეტრიკული ამონაწერი ანნა იაგორის ასული ტოროშელიძის სახ. 3117
- ზაკტპოს წიგნაკი № 76888 ვალიკო აბდუშელიშვილის სახელზე. 3118
- მეტრიკული ამონაწერი თამარ კინწურაშვილის სახელზე. 3119
- 9 წლედის დამთავრების მოწმობა № 115—ბესარიონ შაქარაშვილის სახელზე. 3125
- მეტრიკული ამონაწერი № 4759 ოლღა სახოკიას სახელზე. 3127
- პირადობის მოწმობა № 2267 ვლადიმერ გაბადაძის სახელზე. 3125
- დამზღვევ სალაროს წიგნაკი № 1039 არუსიაკ იარალოვას სახ. 3129
- პირადობის მოწმობა № 370 ჯულიეტა ვარდენის ასული შარაშიძეს სახელზე. 3131
- მეტრიკული ამონაწერი № 3 ალექსანდრა ჯვარიძეს სახელზე. 3130
- პურის წიგნაკი № 8395 პ. მაჭარაძის სახელზე. 3134
- პურის წიგნაკი „ბ“ (1 სულის) მარიამ ქორქაშვილის სახელზე. 3135
- სამხედრო საარიცხვო წიგნაკი ლევან ნიკოლოზის ძე ყავრიშვილის სახელზე. 3143
- პურის წიგნაკი „ბ“ 2 სულის ევდოკია ნარეკაშვილის სახელზე. 3144
- პურის წიგნაკი № 9072 დათიკო ვარდიაშვილის სახელზე. 3145

ᲔᲥᲘᲛᲔᲑᲘ ᲓᲐ ᲡᲐᲛᲙᲣᲠᲜᲐᲚᲝ ᲓᲐᲬᲔᲡᲔᲑᲣᲚᲔᲑᲔᲑᲘ:

პ. ს. ფონ-ირტელი პლეხანოვის პრ. № 10 (ყ. ვორონცოვის მოედანის მახლობლად). სპეციალურად საშარდე-სასქესო, ვენერიული, კანის, ქირურგიული ავადმყოფობანი, სიფილისი და სხვ. (სქესობრივი უძლურების, ტრიპერის, სიფილისის, ბუასილიდა სიმსივნეთა მკურნალობა). ავადმყოფების მიღება დილის 8—12 საათამდდა საღ. 5—8 საათ. ქალების მიღება დღის 1—2 საათ. 13—10

ი. ვ. ხანდამოვი იღებს სპეციალურად სიფილისი ვენერიული და კანის სნეულებანი. ავადმყოფების მიღება: 8—11 საათამდე დილით და 6—8 საათამდე საღამოს, ძნელაძის ქ. № 35 (ყოფ. საპიორის). 25—1

ი. ი. გერიშვილი ვენერიული, საშარდე-სასქესო ორგანოების სიფილისა და კანის ავადმყოფობა დილით 9—1 საათ. საღამოს 5—8 საათ. ქალებისათვის ცალკე შესავალი, სასტუმრო „ევროპას“ (ყოფ. „ნოე“-ს პირდაპირ, ჩოდრიშვილის და პლეხანოვის შესახვევი № 8. 25—1

დ. ს. რიჟინაშვილი კბილების და პირის სნეულებათა მკურნალობა, პლომბები, კბილების უმტკივნეულოდ ამოღება, ყოველგვარი ხელოვნური კბილების ჩასმა, ავადმყოფთა მიღება: 10—3 ს. და 5—7 საათ. საღ. მისამართი: გრიბოედოვის ქუჩა № 34 რუსთაველის პრ.კუთხე. ტელ. 25—68. 25—2

დ. ლ. თევზაძე ყელის, ყურის და ცხვირის სნეულებათა—ხმის და მეტყველების მოშლილობათა. ეზოფაგოსკოპია და ბრონქოსკოპია აქვე სპეციალურად არის მოწყობილი ფიზიო-ტერაპიული მეთოდებით მკურნალობა. მიღება: საღამოს 5—7 საათ. გარდა კვირა დღეებისა. ბონქაძის ქ. № 9 (ყ. გუდოვიჩის) სოლოლ. ტელ. 25—73. 25—1

ნ. კონტოროვიჩი თმის მკურნალობა და სამკურნალო კოსმეტიკა ძერჟინსკის ქ. № 9. ყოფ. პეტრე დიდის ქ.) თმის, ფერის მჭამელას, ჭორფლის, მეჭეჭის, ნაოჭის და სხვ. მკურნალობა. ელექტრონის შუქით სამკურნალო უახლესი აპარატებისა და საშუალებების გამოყენება. მიღება 11-დან 3-მდე და საღამოს 6-დან 8 საათამდე. 25—1

გ. ნ. ონანოვი სიფილისი, ვენერიული და კანის სნეულებანი: სქესობრივი უძლურების წამლობა. ავადმყოფები მიიღება ყოველდღე დილის 9-დან 11 საათამდე, საღამოს 5—8 საათამდე. კ. ცეტკინის ქ. (ყოფ. ელისაბედის) სახ. № 3. 25—1

ა. ვ. მიქაბერიძე პარიზში 1923 წ, დაამთავრა „სილამაზის ინსტიტუტი“ მასაჟი სახის, კისრის, ხელების და თმის მკურნალობა. ელექტრ. ორთქლის ვანები და ახალი ელექტრო-აპარატები კანის სილამაზის დასაცავათ. ძნელაძის ქუჩა (ყოფ. საპიორის) 19. იღებს დილით 10-დან 3-მდე და საღამოს 5—8 დე. შესასვლელი ძნელაძის შესახვევიდან. 25—1

ქ: ქუთაისი **თ. ვ. აკოფაშვილი** შინაგანი სნეულება—სპეციალურად ფილტვების ავადმყოფობა. ბროსეს ქ. № 7, (მესამე საბჭოთა აფთიაქის გვერდით). 13—1

თავზარდაცემული მამა ზურაბი, ძმები: სიმონი, იოსები, ლევანი, ალექსი, დები: მარო, კეკე, ლიზა, რძლები: მაშო, ანეტა, ბაბალე. სიძეები: ლადო მამუჩაშვილი და შიო კარიაური, ძმისწულები: თამარი, ნინო, ვახტანგი, დისწულები მიშა და სონა ღრმა მწუხარებით აუწყებენ საზოგადოებას საყვარელ

ᲡᲝᲚᲘᲙᲝ (ᲡᲝᲚᲝᲛᲝᲜ) ᲜᲐᲛᲝᲠᲐᲫᲘᲡ

ტრაღიკულად გარდაცვალებას. დაკრძალვა დღეს, 5 ს. ქ. დუშეთში.

ძმები იოსებ და ალექსანდრე ინაშვილები უკანასკნელის მეუღლე ნანათი იუწყებიან ძვირფასს და დაუვიწყარ ნათესავის, სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტის უკანასკნელ კურსის სტუდენტის

ᲡᲝᲚᲘᲙᲝ ᲜᲐᲛᲝᲠᲐᲫᲘᲡ

ტრაღიკულად დაღუპვას. 3108

კანდელაკი ვასილი, მესხი ბენო, სვანიძე აბესალომი, კიკაბიძე სამსონი, კუპრეიშვილი გიორგი, კარტაველოვ ფედია, ნადირაშვილი იოსები, კანდელაკი კარპუზი, ხომერიკი ვასილი და ცომაია ნიკოლოზი მწუხარებით აუწყებენ სტუდენტობას და პედაგოგიურ პერსონალს სახელმწიფო უნივერსიტეტის და სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტის სტუდენტთა ორგანიზაციების აქტიურ მომუშავის და ინსტიტუტის თანამშრომელთა ადგილკომის ყოფილ თავმჯდომარის

ᲐᲛᲮ. ᲡᲝᲚᲝᲛᲝᲜ ᲖᲣᲠᲐᲑᲘᲡ-ᲫᲔ ᲜᲐᲛᲝᲠᲐᲫᲘᲡ

ტრაღიკულად გარდაცვალებას. გამოსვენება დღეს, დილის 8 საათზე ქ. თბილისიდან დუშეთში. 3141

საქართველოს სასოფლო სამეურნეო ინსტიტუტის მე-4 კურსის სტუდენტობა აუწყებს საზოგადოებას, რომ 7 ივნისს, საღამოს 6 საათზე ტრაღიკულად დაიღუპა ამავე კურსის სტუდენტი, უსაყვარლესი ამხანაგი

ᲡᲝᲚᲝᲛᲝᲜ (ᲡᲝᲚᲘᲙᲝ) ᲖᲣᲠᲐᲑᲘᲡ ᲫᲔ ᲜᲐᲛᲝᲠᲐᲫᲔ

დაკრძალვა ქალ. დუშეთში. 3123

სას. სამ. ინსტიტუტის ადგილკომი აუწყებს საზოგადოებას, რომ 7 ივნისს, საღამოს 6 საათზე ტრაღიკულად გარდაიცვალა ამავე ინსტიტუტის ადგილკომის ყოფილი თავმჯდომარე და ენერგიული მუშაკი

ᲐᲛᲮ. ᲡᲝᲚᲝᲛᲝᲜ ᲖᲣᲠᲐᲑᲘᲡ ᲫᲔ ᲜᲐᲛᲝᲠᲐᲫᲔ

3121

საქ. სას. სამ. ინსტიტუტის მებაღეობა-მევენახეობის ფაკულტეტის მე-4 კურსის სტუდენტობა გლოვობს მათთვის დაუვიწყარ ტრაღიკულად დაღუპულ ამხანაგს

ᲡᲝᲚᲝᲛᲝᲜ (ᲡᲝᲚᲘᲙᲝ) ᲖᲣᲠᲐᲑᲘᲡ ᲫᲔ ᲜᲐᲛᲝᲠᲐᲫᲔᲡ

3123

საქართველოს სასოფ. სამ. ინსტიტუტის მემინდვრეობის ფაკულტეტის მე-4 კურსის სტუდენტობა მწუხარებით იუწყება ამავე ფაკულტეტის და კურსის სტუდენტის, დაუღალავ და საყვარელ ამხანაგის

ᲡᲝᲚᲝᲛᲝᲜ (ᲡᲝᲚᲘᲙᲝ) ᲖᲣᲠᲐᲑᲘᲡ ᲫᲔ ᲜᲐᲛᲝᲠᲐᲫᲘᲡ

ტრაღიკულად გარდაცვალებას. 3123

საქ. სას. სამ. ინსტიტუტის ზოოტეხნიკური ფაკულტეტის უკანასკნელი კურსის სტუდენტობა დასტირის უსაყვარლეს და დაუვიწყარ ამხანაგის

ᲡᲝᲚᲝᲛᲝᲜ (ᲡᲝᲚᲘᲙᲝ) ᲖᲣᲠᲐᲑᲘᲡ ᲫᲔ ᲜᲐᲛᲝᲠᲐᲫᲘᲡ

ტრაღიკულად დაღუპვას. 3123

უახლოესი ამხანაგები: ა. სვანიძე, პ. კიკვაძე, ა. მუშკუდიანი, ე. შეკრელიძე, წულაია და ვ. კოპალეიშვილი ღრმა მწუხარებას გამოსთქვამენ უძვირფასეს ამხანაგის, სასოფ. სამ. ინსტიტუტის მე-4 კურს. სტ.

ᲡᲝᲚᲝᲛᲝᲜ (ᲡᲝᲚᲘᲙᲝ) ᲖᲣᲠᲐᲑᲘᲡ ᲫᲔ ᲜᲐᲛᲝᲠᲐᲫᲘᲡ

ტრაღიკულად გარდაცვალების გამო. გამოსვენება სასოფლო სამეურ. ინსტიტუტიდან დღეს, დილის 8 საათზე. დაკრძალვა დუშეთში. 3128

საქ. სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტის სტუდენტთა აღმასბიურო აცხადებს, რომ ა-წ. 7 ივნისს ტრაღიკულად გარდაიცვალა სას. სამ. ინსტიტუტის აღმასბიუროს წევრი და ენერგიული მუშაკი

ᲐᲛᲮ. ᲡᲝᲚᲝᲛᲝᲜ ᲖᲣᲠᲐᲑᲘᲡ-ᲫᲔ ᲜᲐᲛᲝᲠᲐᲫᲔ

3132

ამხანაგების ერთი ჯგუფი: გრიშა გოგორელიანი, კ. ამაღლობელი, ქ. კანდელაკი, გ. ოვანოვი, ა. გიგაური და ვ. აბდალაძე ღრმა მწუხარებით აუწყებენ საზოგადოებას ძვირფას ამხანაგის

ᲡᲝᲚᲝᲛᲝᲜ ᲖᲣᲠᲐᲑᲘᲡ-ᲫᲔ ᲜᲐᲛᲝᲠᲐᲫᲘᲡ

ტრაღიკულად გარდაცვალებას. გამოსვენება დღეს, დილის 8 საათზე, სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტიდან. დაკრძალვა ქალ. დუშეთში. 3133

საქ. სას.-სამ. ინსტიტუტის მემინდვრეობის ფაკულტეტის პროფ-ბიურო ღრმა მწუხარებით იუწყება ამავე ფაკულტეტის სტუდენტის

ᲡᲝᲚᲝᲛᲝᲜ ᲖᲣᲠᲐᲑᲘᲡ-ᲫᲔ ᲜᲐᲛᲝᲠᲐᲫᲘᲡ

ტრაღიკულათ გარდაცვალებას. გამოსვენება დღეს დილის 9 საათზე სასოფლო სამეურნეო ინსტიტუტიდან. დაკრძალვა ქალ. დუშეთში საღამოს 5 საათზე. 3138

საქ. სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტის დირექტორატი ღრმა მწუხარებით აუწყებს საზოგადოებას, ინსტიტუტის მე-4 კურსის ერთ-ერთ აქტიურ და საუკეთესო სტუდენტის

ᲡᲝᲚᲝᲛᲝᲜ ᲜᲐᲛᲝᲠᲐᲫᲘᲡ

ტრაღიკულად გარდაცვალებას 3170

საქ. სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტის კომუჯრედის ბიურო მწუხარებით აუწყებს საზოგადოებას, რომ 7 ივნისს ტრაღიკულად გარდაიცვალა კომუჯრედის აქტიური წევრი

ᲡᲝᲚᲝᲛᲝᲜ ᲜᲐᲛᲝᲠᲐᲫᲔ

გამოსვენება სას. სამ. ინსტიტუტიდან დღეს, დილის 8 საათზე. დაკრძალვა ქ. დუშეთში საღ. 5 საათზე. 3139

საქ. სას.-სამ. ინსტიტუტის მექანიზაციის განყოფილების მე-3 კურსის სტუდენტები: მ. მიმინოშვილი, გ. გოგორელიანი, ქ. კაკაურიძე, გ. გძელიძე, ი. ხახლოვი, დ. ჯაფარიძე, ვ. აბდალაძე, ა. მიხალსკი, ს. მაწკეპლაძე, ძ. შათირიშვილი, გ. მურუსიძე, ქ. კანდელაკი, ა. საამოვი, გ. ოვანოვი და დ. დოლიძე უღრმეს მწუხარებას გამოსთქვამენ ამხანაგ

ᲡᲝᲚᲘᲙᲝ ᲜᲐᲛᲝᲠᲐᲫᲘᲡ

ტრაღიკულად დაკარგვის გამო. 3133

სას. სამ. ინსტიტუტის სტუდენტები: ნინო აბრამიძე, შურა ნანეიშვილი, დოდიკო სულაქველიძე, თამარ ჩიქვილაძე, ია მიქაძე, ქეთო ნიკურაძე, პაშა აროშიძე, ნინო ნემსაძე, შუშიკო სუპატაშვილი, მიშა საკანდელიძე და კოსტა ბერიშვილი უღრმეს მწუხარებას გამოსთქვამენ ძვირფასი ამხანაგის

ᲡᲝᲚᲘᲙᲝ ᲜᲐᲛᲝᲠᲐᲫᲘᲡ

ტრაღიკულად გარდაცვალების გამო. 3146

საქ. სას.-სამეურნეო ინსტიტუტის სტუდენტთა კომუნა ღრმა მწუხარებით აუწყებს საზოგადოებას. ენერგიული მუშაკის ამავე ინსტიტუტის სტუდენტ

ᲐᲛᲮ. ᲡᲝᲚᲝᲛᲝᲜ (ᲡᲝᲚᲘᲙᲝ) ᲜᲐᲛᲝᲠᲐᲫᲘᲡ

ტრაღიკულად გარდაცვალებას. (ე)

ს. ს. ს. ი. მემინდვრეობის ფაკულტეტის მექანიზაციის დარგის სტუდენტობა ღრმა მწუხარებას გამოსთქვამს დაუვიწყარი ამხანაგის

ᲡᲝᲚᲝᲛᲝᲜ ᲖᲣᲠᲐᲑᲘᲡ ᲫᲔ ᲜᲐᲛᲝᲠᲐᲫᲘᲡ

ტრაღიკულად დაკარგვის გამო. გამოსვენება დღეს, სას.-სამ. ინსტიტუტიდან დილის 8 საათზე. დასაფლავება ქ. დუშეთში საღამოს ხუთ საათზე. (ე)

ღრმად დამწუხრებული მეგობრები: ეგ. შეკრელიძე, ივ. მირზიაშვილი, გ. გელაშვილი, ვ. კორინთელი, თ. შერმოდინი, თ. კეზელი, ლ. გრიგოლაშვილი, დ. ნამგალაური, ვახტანგ და შალვა ელიზბარაშვილები, დ. ლეჟავა, გ. ზაქაიძე, გრ. ბოკუა და გრ. ჯავახიშვილი ვგლოვობთ უახლოეს, საყვარელი და ძვირფასი მეგობრის საქ. საფ. სამ. ინსტიტუტის მეოთხე კურსის სტუდ.

ᲡᲝᲚᲝᲛᲝᲜ (ᲡᲝᲚᲘᲙᲝ) ᲖᲣᲠᲐᲑᲘᲡ ᲫᲔ ᲜᲐᲛᲝᲠᲐᲫᲘᲡ

ტრაღიკულად დაღუპვას. გამოსვენება მოხდება სას.-სამ. ინსტიტუტიდან 10 ივნისს დილის 7 საათ. დაკრძალვა ქ. დუშეთში. (ე)

გულდამწვარნი: დედა სახალხო არტისტი ელისაბედ ჩერქეზიშვილი, ძმა შალვა ხიზანაშვილი მეუღლე მელანიათი და ნინო ანდრონიკაშვილი ქმრით აუწყებენ ნათესავთ და მეგობრებს, რომ 4 ივნისს, ხანმოკლე და მძიმე ავადმყოფობის შემდეგ მოსკოვში გარდაიცვალა

ᲕᲐᲮᲣᲨᲢᲘ ᲜᲘᲙᲝᲚᲝᲖᲘᲡ ᲫᲔ ᲮᲘᲖᲐᲜᲐᲨᲕᲘᲚᲘ

სამოქალაქო პანაშვიდი დღეს, საღამოს 6 საათზე, მატერიალური ქუჩა № 10. 3121

მელანია ჯღუნიაშვილისა: შვილებით ნინო და თამარით, ეკატერინე ფერაძისა ქმრით გიორგით და შვილებით აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ, რომ 4 ივნისს ქ. მოსკოვში გარდაიცვალა მათი მოამაგის რესპ. სახალხო მსახიობის ელისაბედ ჩერქეზიშვილის შვილი

ᲕᲐᲮᲣᲨᲢᲘ ᲜᲘᲙᲝᲚᲝᲖᲘᲡ ᲫᲔ

ᲮᲘᲖᲐᲜᲐᲨᲕᲘᲚᲘ

გულდამწვარი ნინო იოსების ასული მექანარი პატარა მერაბიკოთი იუწყება, რომ 9 ივნისს ტრაღიკულად გარდაიცვალა ძვირფასი მეუღლე

ᲔᲡᲢᲐᲢᲔ (ტატეო) ᲒᲘᲝᲠᲒᲘᲡ ᲫᲔ ᲗᲐᲠᲮᲜᲘᲨᲕᲘᲚᲘ

სამოქალაქო პანაშვიდი 10 ივნისს, საღამოს 7 საათზე მიცვალებულის ბინაზე მოსკოვის ქუჩა № 4. დაკრძალვა ვერის ახალ სასაფლაოზე ნაშუადღევის 5 საათზე. 11 ივნისს. (ე)

ანა გიორგის ასული და ელო მექანარიშვილები ღრმა მწუხარებით აუწყებენ ნათესავ-მეგობრებს ძვირფას და დაუვიწყარ სიძის

ᲢᲐᲢᲔᲒᲝ ᲗᲐᲠᲮᲜᲘᲨᲕᲘᲚᲘᲡ

ტრაღიკულად გარდაცვალებას. (ე)

საქ. სოც. უზრ. სახკომთან არსებული ინვალიდთა კომბინატი „აღორძინება“-ს თანამშრომლები ღრმა მწუხარებით იუწყებიან ძვირფასი ამხ. ბუხჰალტრის

ᲔᲡᲢᲐᲢᲔ ᲒᲘᲝᲠᲒᲘᲡ-ᲫᲔ ᲗᲐᲠᲮᲜᲘᲨᲕᲘᲚᲘᲡ

ტრაღიკულად დაკარგვას. 3136

საქ. სოც. უზრ. სახალხო კომისარიატთან არსებული ინვალიდთა კომბინატი „აღორძინება“-ს გამგეობა ღრმა მწუხარებით აუწყებს საზოგადოებას ბუხჰალტრის

ᲔᲡᲢᲐᲢᲔ ᲒᲘᲝᲠᲒᲘᲡ-ᲫᲔ ᲗᲐᲠᲮᲜᲘᲨᲕᲘᲚᲘᲡ

ტრაღიკულად დაკარგვას. დაკრძალვის დღე ცალკე იქნება გამოცხადებული. 3136

მწუხარებაში მყოფნი: მეუღლე ქეთო პატარა ციალათი, სიმამრი ანდრო, სიდედრი ნინა და ცოლის ძმა კოლია სულაბერიძეები იუწყებიან, რომ მათი დაუვიწყარი

ᲪᲣᲙᲐ ᲒᲘᲝᲠᲒᲘᲡ-ᲫᲔ ᲮᲣᲒᲔᲠᲐᲨᲕᲘᲚᲘᲡ

ხსოვნის აღსანიშნავათ 10 ივნისს, 3 საათზე, სოფელ მცხეთაში დანიშნულია სამოქალაქო პანაშვიდი. 3126

ნ. ალიბეგაშვილი, გ. მინდელი, შ. მონადირიშვილი, ჟ. აგლაძე, ვ. შალაშვილი, შ. ქანტურია იუწყებიან, რომ დღეს 5 საათზე მცხეთაში გადახდილი იქნება სამოქალაქო პანაშვიდი

ᲪᲣᲙᲐ ᲒᲘᲝᲠᲒᲘᲡ-ᲫᲔ ᲮᲣᲒᲔᲠᲐᲨᲕᲘᲚᲘᲡ

ხსოვნის აღსანიშნავად. 3142

დამწუხრებულნი ძმა გიორგი, რძალი ელენე, ძმისშვილები მერი და მიშა, და ბაბალე და სიძე სოსო სეფაშვილები აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ, რომ გარდაიცვალა მათი საყვარელი

ᲛᲐᲠᲝ ᲓᲐᲕᲘᲗᲘᲡ ᲐᲡᲣᲚᲘ ᲛᲘᲙᲘᲚᲐᲨᲕᲘᲚᲘ

გამოსვენება დღეს, 4 საათზე, საბჭოს ქუჩა № 67. დაკრძალვა კუკიის სასაფლაოზე. 3110

დისწულები: ვანო, ვასო და ვარა, სიძე დათიკო გიოშვილები აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ, რომ 7 ივნისს, გარდაიცვალა მათთვის ძვირფასი

ᲛᲐᲠᲝ ᲓᲐᲕᲘᲗᲘᲡ ᲐᲡᲣᲚᲘ ᲛᲘᲙᲘᲚᲐᲨᲕᲘᲚᲘ

გამოსვენება დღეს, 4 საათზე საბჭოს ქუჩა № 67. 3110

ღრმად დამწუხრებულნი: ქმარი ივანე დიმიტრის-ძე, ქალიშვილები მარგალიტა და თამარა ჯავრიშვილები, და ანა მათეს ასული შერმადინისა და ირაკლი კეკელია აუწყებენ ნათესავთ, მეგობრებს და ნაცნობებს, რომ ა. წ. 8 ივნისს ხანგრძლივი ავადმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა მათთვის დაუვიწყარი

ᲔᲙᲐᲢᲔᲠᲘᲜᲔ ᲛᲐᲗᲔᲡ ᲐᲡᲣᲚᲘ

ᲯᲐᲕᲠᲘᲨᲕᲘᲚᲘᲡᲐ

დაკრძალვა ოთხშაბათს, 11 ივნისს, კუკიის სასაფლაოზე. გამოსვენება 4 საათზე ბინიდან—არსენალის შეს. № 5. 3109

დამწუხრებული მეუღლე სოფიო გრიგოლის ასული, შვილები: გრიგოლ, ელიზბარ და ბიძინა, რძლები: ელენე და ნინა და შვილიშვილი რამაზი აუწყებენ მეგობართ და ნაცნობთ, რომ დღეს, 6 საათზე, ვერის ახალ სასაფლაოზე გადახდილი იქნება სამოქალაქო პანაშვიდი მარად დაუვიწყარ

ᲖᲐᲥᲐᲠᲘᲐ ᲘᲕᲐᲜᲔᲡ ᲫᲔ ᲩᲮᲘᲙᲕᲐᲫᲘᲡ

ხსოვნის აღსანიშნავად. 3123

დამწუხრებული მშობლები: დედა პუკია, მამა ვანიჩკა, ბაბუა ელიზბარი, ბებია პელაგია როგავეები იუწყებიან, რომ გარდაიცვალა მათი საყვარელი

ᲞᲐᲢᲐᲠᲐ ᲚᲘᲐ ᲘᲕᲐᲜᲔᲡ ᲐᲡᲣᲚᲘ ᲠᲝᲒᲐᲕᲐ

დაკრძალვა დღეს, დილის 10 საათზე, კუკიის სასაფლაოზე. გამოსვენება ბინიდან—აფანასიევის ქ. № 12. 3114

ტირაჟი—55.763

საგაზეთო გამომცემლობათა სტამბა, „კოლექტივი“, კამოს ქ. № 68.

მთავლიტი № 904